

VERSLAG van de openbare vergadering van de Statencommissie Milieu & Mobiliteit van 22 november 2023

Voorzitter: De heer E. Virginia.

Namens het College van GS: De heer A. Van Schie, de heer H. van Essen, de heer H. Bakker.

Woordvoerders: de heer R. Dekker, mevrouw N. Flink, de heer G. Borger, de heer M. Harinck, de heer A. de Jong, de heer L. van Lunteren, mevrouw M. Hoek, mevrouw M. Welschen-van der Hoek, mevrouw G. Bikker-Trouwborst, de heer R. Van der Pouw-Kraan, mevrouw M. van der Velde, de heer F. van der Star, mevrouw J. Matsers, de heer D. Oude Wesselink, de heer J. Breur, mevrouw M. van den Broek, de heer K. van Vuuren, de heer D. Bosch, de heer H. Wolting, mevrouw H. Rikkoert, mevrouw O. de Man, de heer R. Hossain, de heer D. Gillissen, de heer A. Travaille, de heer P. de Weerd, de heer K. Vermaat, de heer J.H. van der Linden, de heer B. de Hartog.

Van ambtelijke zijde aanwezig: de heer R. Poort (griffier), de heer R. Van Paridon (commissiesecretaris) en mevrouw A. Smakman (Notuleerservice Nederland).

1. Opening

De voorzitter opent de openbare vergadering om 13.02 uur. De voorzitter heet de aanwezigen, zowel de aanwezigen in de zaal als degenen die digitaal deelnemen, van harte welkom.

2. Vaststellen agenda

De voorzitter heeft voorafgaand aan de vergadering geen wijzigingsverzoeken ontvangen. Met het oog op de omvangrijke agenda verzoekt de voorzitter vragen en bijdragen kort en bondig te houden en herhalingen of technische vragen te vermijden.

Mevrouw Van den Broek noemt de volgende punten:

- De BBB heeft de wens de vergadering uiterlijk om 18.00 uur te beëindigen.
- Mevrouw Van den Broek zal in verband met een andere afspraak de vergadering eerder verlaten.
- Tot slot verzoekt mevrouw Van den Broek om agendapunt 18, Statenbrief Vervoerplannen 2024 U-OV en Syntus, van de agenda te verwijderen, omdat de BBB hierover tijdens de begroting iets zal meedelen.

De voorzitter bevestigt dat het de bedoeling is om de vergadering om 18.00 uur te beëindigen, zoals ook gepland staat. Over agendapunt 18 merkt hij op dat, hoewel de opwaardering van mevrouw Van den Broek kan vervallen, andere leden die dit punt hebben opgevaardigd nog het woord zullen krijgen.

De heer De Hartog vraagt of er een reden is waarom de commissievergadering in de commissiezaal plaatsvindt in plaats van in de Statenzaal.

De griffier licht toe dat de commissiezaal een minder afstandelijke sfeer heeft, doordat men dicht bij elkaar zit. Echter, hij wijst op het probleem dat in de commissiezaal niet voldoende ruimte is voor vijftien fracties met elk twee leden aan één tafel. Mocht er een meerderheid zijn die de voorkeur heeft voor de Statenzaal zullen de vergaderingen daar in de toekomst plaatsvinden.

De voorzitter constateert dat dit voldoende antwoord is.

De agenda is aldus vastgesteld.

3. Mededelingen

De voorzitter geeft aan dat er gewerkt wordt met spreektijden. Iedere fractie heeft twaalf minuten. De vergadering zal om 18.00 uur worden beëindigd.

Gedeputeerde Van Essen doet drie mededelingen:

- **Ontwerp Inpassingsplan Hoogspanningsstation Breukelen-Kortrijk:** Het college heeft het ontwerp inpassingsplan voor de uitbreiding van het hoogspanningsstation Breukelen-Kortrijk vastgesteld. Deze gaat nu ter inzage. Dit is een belangrijke mijlpaal in het aanpakken van de grootste bottleneck in het elektriciteitsnet van de provincie, een initiatief genomen mede op verzoek van het ministerie van EZK en de gemeente Stichtse Vecht. Hij uit zijn tevredenheid en trots over de snelle vooruitgang in dit project, met positieve feedback uit recent overleg met TenneT en de betrokken wethouder.
- **Energy Boards:** De tweede mededeling betreft de Energy Boards, een belangrijk orgaan waarin samengewerkt wordt met netbeheerders, regio's en grote gemeenten om de netcongestie aan te pakken. Een klankbordgroep is opgezet om bredere maatschappelijke organisaties bij dit proces te betrekken, waaronder VNO-NCW, MKB, NMU, LTO, Energie van Utrecht, Eneco, de ROM, de OMU en andere partijen.
- **PlanMER voor wind:** Tot slot informeert de gedeputeerde over de voortgang van de PlanMER voor wind. De planning die eerder gedeeld is, wijst op het vaststellen van de PlanMER en de meest kansrijke gebieden voor windenergie tegen het einde van dit jaar. De planning loopt mogelijk uit naar januari 2024.

Mevrouw De Man vraagt of, indien het moment van het vaststellen van de PlanMER voor wind uitgesteld wordt naar januari, dit betekent dat ook de datum waarop gemeenten mogen reageren op dit plan opschuift.

Gedeputeerde Van Essen antwoordt dat een periode van zes maanden is afgesproken en dat dit wordt gehandhaafd.

Gedeputeerde Van Schie doet de volgende mededelingen:

- **Alternatief Ring Utrecht:** de gedeputeerde verzoekt om 20 december 2023 in de agenda te reserveren voor de presentatie van het Alternatief Ring Utrecht in de Statenzaal. Hoewel er nog enkele details uitgewerkt moeten worden, is het plan om dan een alternatief te presenteren dat op tijd aan het nieuwe kabinet kan worden voorgelegd. Hij nodigt iedereen uit om aanwezig te zijn.
- **Knooppunt Hoevelaken:** Na uitgebreide gesprekken met het ministerie over het restbudget van de pauzeprojecten, waarbij Hoevelaken een belangrijke rol speelt, is het restbudget verhoogd van 63 miljoen naar 243 miljoen euro. Dit is mede het resultaat van inspanningen bij het MIRT-overleg. Bovendien heeft het Rijk toegezegd voor het komende jaar de 'Goed op weg'-gelden bij te dragen, ondanks eerdere plannen om dit niet te doen. Dit betekent een extra 2,4 miljoen euro. Voor de komende jaren zal dit verder besproken worden in het MIRT-overleg van 2024. Ook is er overeenstemming bereikt over een Uitvoeringsagenda van het Rijk voor de fiets.
- **Regiotaxi:** De aanbesteding voor het contractmanagement is op 1 november succesvol gegund, maar de gemeenten hebben de voorlopige vergunning moeten intrekken. Er wordt gewerkt aan een snelle oplossing, waarbij de provincie assisteert. De bedoeling is om belanghebbenden snel te informeren over het proces, met de nadruk dat er geen gevolgen voor reizigers zullen zijn.
- **Studenten Ov-kaart:** Dankzij extra middelen door de motie Bikker hoeven de tarieven volgend jaar niet verhoogd te worden, wat een besparing van elf procent betekent. Het kabinet heeft ook toegezegd de studenten Ov-kaart voor het komende jaar te compenseren en er komt een nieuw ijkmoment voor de bezoldiging in de volgende jaren.
- **Onderzoek N413:** Naar aanleiding van een verzoek van de PvdA tijdens de vorige commissievergadering naar de mogelijkheden om onderzoek te doen op de N413, geeft de gedeputeerde aan dat dit nog niet is afgerond, maar dat men ermee bezig is. De gedeputeerde zal de commissie informeren over de uitkomsten.

4. Ingekomen stukken M&M

De voorzitter meldt dat er ingekomen stukken zijn opgewaardeerd.

Klacht over geluidsreducerend asfalt N230, opgewaardeerd door GroenLinks.

De voorzitter geeft aan dat de heer Boerefijn zich voorafgaand aan de vergadering heeft aangemeld om in te spreken op een daarvan. Omdat GroenLinks heeft verzocht dit stuk te bespreken, zal de heer Oude Wesselink daarna het woord krijgen.

De inspreker, de heer Boerefijn, ligt zijn ingediende klacht over geluidsreducerend asfalt op de Zuilense Ring N230 toe. De inspreker spreekt in op persoonlijke titel, maar zijn standpunt is ook afgestemd met de burens van de Zuilense Ring. Dit betreft een samenwerkingsverband van zes wijkcommissies die langs de Zuilense Ring liggen, binnen het beheergebied van Stichtse Vecht. Gezamenlijk vertegenwoordigt dit samenwerkingsverband twaalfduizend mensen.

Zijn klacht richt zich op de nalatigheid van de provincie in het beschermen van de gezondheid van bewoners langs de Zuilense Ring. Hij licht toe dat deze weg, de drukste provinciale weg in het beheergebied van de provincie met ongeveer 70-75 duizend voertuigen per dag, problemen veroorzaakt door geluidsoverlast. De heer Boerefijn benadrukt het belang van het nakomen van afspraken door de provincie, met name over het geluidsreducerende asfalt op de Zuilense Ring. Dit asfalt, gelegd in 2011 als onderdeel van een overeenkomst uit 2005, heeft zijn geluidsreducerende werking verloren en is volgens hem niet tijdig vervangen.

De heer Boerefijn merkt op dat de provincie, in tegenstelling tot het Rijk en gemeenten, zijn belofte om de leefbaarheid langs de Zuilense Ring te verbeteren niet is nagekomen. De heer Boerefijn spreekt zijn teleurstelling uit over de vertraging in de uitvoering van het Statenbesluit uit 2019 om de snelheid op de Zuilense Ring te verlagen naar 80 km/u, waarvoor pas na vier jaar een projectgroep is opgestart.

Over de klachtenafhandeling uit hij zijn frustratie, aangezien zijn klachten traag en onvolledig zijn behandeld. Hij benadrukt dat eerdere pogingen tot proactieve betrokkenheid niet effectief zijn gebleken. Hij sluit af met een compliment aan de Statenleden voor hun serieuze benadering en doet een dringende oproep aan de Gedeputeerde Staten en de ambtelijke organisatie om hun afspraken na te komen en de situatie rond de Zuilense Ring aan te pakken.

De commissieleden krijgen de gelegenheid tot het stellen van vragen.

De heer Hossain dankt de inspreker en noemt diens gastvrijheid van enkele weken terug. De heer Hossain heeft de volgende vragen:

- Ten eerste vraagt hij of de inspreker begrip heeft voor het mogelijk gebruik van andere soorten geluidsreducerend asfalt, dat effectiever zou kunnen zijn door de afwaardering van de snelheid naar tachtig kilometer per uur. Dit zou mogelijk een langere levensduur van de geluidsreductie kunnen realiseren en een verbetering ten opzichte van de huidige situatie.
- Ten tweede informeert hij naar de mening van de inspreker over de geluidswal of het 'tuinhek', zoals de inspreker het noemt. De heer Hossain deelt een ervaring van leerlingen die in de wijk van de inspreker wonen, die aangeven dat deze wal een plek is waar jongeren samenkomen en soms houten planken verwijderen voor kampvuuren. Hij vraagt hoe de inspreker de verantwoordelijkheid van de provincie in dit opzicht ziet, in vergelijking met de gemeente, die normaal verantwoordelijk zou zijn voor dergelijke zaken.
- Tot slot vraagt hij wat de inspreker beschouwt als 'snel genoeg' in termen van het oplossen van deze kwesties. Hij erkent dat het verleden niet veranderd kan worden, maar benadrukt het belang van het doorlopen van een goed proces.

Mevrouw Flink dankt de inspreker voor zijn bijdrage. Mevrouw Flink wil weten in welk jaar het geluidsreducerend asfalt, volgens de grafieken die de inspreker heeft aangehaald, vervangen had moeten worden, ofwel het moment waarop de werking van het asfalt volledig was afgewaardeerd.

Mevrouw Hoek stelt de volgende vragen:

- Is de inspreker ervan op de hoogte dat de provincie en de gemeente Utrecht beide voor de helft eigenaar zijn van de weg? Mevrouw Hoek refereert aan een rapport uit 2019 dat onder andere over asfalt gaat, en veronderstelt dat de inspreker bekend is met dit rapport.
- Vervolgens informeert ze of de inspreker weet dat de situatie rond de Zuilense Ring momenteel onder de aandacht is vanwege ontwikkelingen in het nabijgelegen kantoreng gebied, dat omgevormd

wordt tot een woonwijk. Ze benadrukt dat deze ontwikkeling veel aandacht heeft in de gemeenteraad, specifiek met betrekking tot stikstof.

In reactie op de vragen van de commissie geeft de heer Boerefijn de volgende antwoorden:

- De heer Boerefijn is op de hoogte van de nieuwe woonwijken in Maarsen en de daaruit voortvloeiende gesprekken over extra maatregelen aan het asfalt en geluidsschermen.
- De heer Boerefijn verduidelijkt dat de Zuilense Ring, de N230, een provinciale weg is en het provinciale deel waar hij over spreekt ligt tussen de gemeentegrens van Utrecht en de A2.
- Volgens de literatuur en grafieken verliest geluidsreducerend asfalt zijn effect na ongeveer zes tot acht jaar. Het asfalt op de Zuilense Ring, dat er nu twaalf jaar ligt, had dus vijf tot zes jaar geleden al vervangen moeten worden.
- De heer Boerefijn vindt dat de provincie al jaren achterloopt met deze kwestie. Hij ziet mogelijkheden om veel te realiseren in 2024, volgend jaar.
- De heer Boerefijn geeft aan dat het geluidsscherm, hoewel het op provinciale grond langs een provinciale weg ligt, in beheer en onderhoud is van de gemeente Stichtse Vecht. Hier ligt een overeenkomst tussen de provincie en de gemeente aan ten grondslag. De heer Boerefijn is van mening dat de provincie hier een duidelijke verantwoordelijkheid heeft, vooral gezien de slechte staat van het scherm. Hij meent dat er meer middelen zijn dan enkel wettelijke om de gemeente aan te sporen tot onderhoud.
- De heer Boerefijn is van mening dat het altijd de moeite waard is om nieuw geluidsreducerend asfalt aan te leggen, ondanks de toenemende verkeersdruk. Hij ziet de snelheidsverlaging naar tachtig kilometer per uur als een extra maatregel die de geluidsreductie verder kan verbeteren, bovenop de aanleg van nieuw geluidsreducerend asfalt.

De heer Oude Wesselink is geschrokken van de huidige situatie rond de Zuilense Ring. Hij richt zich tot de gedeputeerde met twee verzoeken:

- De heer Oude Wesselink vraagt of de gedeputeerde kan zorgen dat de afspraken uit het verleden zo spoedig mogelijk worden nagekomen. GroenLinks stelt voor om de toplaag van het asfalt te vervangen in afwachting van het totale project, om de overlast te verminderen.
- Daarnaast vraagt hij of er meer druk uitgeoefend kan worden op de gemeente om het geluidsscherm op korte termijn te vernieuwen ter verbetering van de situatie.

Gedeputeerde Van Schie reflecteert op de inspraak van de heer Boerefijn. Hij erkent dat het vervelend is als bewoners zich genoodzaakt voelen om klachten in te dienen en in te spreken omdat ze zich onvoldoende gehoord voelen. Hij benadrukt dat dit niet de gewenste manier van communicatie is met inwoners en dat er ambtelijk overleg is geweest over deze kwestie. Hij zegt toe dat in aanloop naar het lopende project, waar hij later op terugkomt, hij graag met de heer Boerefijn in gesprek wil gaan over het verminderen van de overlast en het verbeteren van de dialoog, in de hoop op een frisse start.

Hij merkt op dat de Zuilense Ring een drukke weg is en zal blijven, zelfs met de geplande snelheidsverlaging. Over de stand van zaken in het project meldt hij dat hij binnenkort een gesprek heeft met de wethouder van Stichtse Vecht. Er zijn plannen om in 2024 de Zuilense Ring aan te pakken, inclusief akoestische onderzoeken om te bepalen wat er moet gebeuren om de weg geloofwaardig in te richten voor tachtig kilometer per uur om de situatie voor omwonenden te verbeteren. Hij wil het gesprek met de wethouder ook gebruiken om het onderwerp geluidswering te bespreken, met mogelijke maatregelen zoals een ander scherm of asfalt of een combinatie van beide, afhankelijk van de uitkomst van de onderzoeken.

De gedeputeerde licht toe dat het project niet alleen de weg betreft, maar ook de aansluiting met het snelwegnet. Hij verwijst naar een technisch element, de convergerende diamant, als onderdeel van dit project. In reactie op GroenLinks' vraag over het snel vervangen van de toplaag van het asfalt, legt hij uit dat er zorgvuldig wordt omgegaan met beheer- en onderhoudsmiddelen. De weg wordt pas vervangen als het echt noodzakelijk is en het einde van de levensduur bereikt is. Tussentijds vinden herstelwerkzaamheden plaats indien nodig, maar een volledige vervanging van de toplaag is een groot project en wordt gezien in het licht van het grotere project dat volgend jaar gepland staat. Hij benadrukt dat het onpraktisch zou zijn om nu het hele wegdek te vervangen, voorafgaand aan het project voor snelheidsverlaging en alle daarbij

horende inrichtingsvraagstukken. De focus ligt op het bieden van perspectief voor een nieuwe weg met de juiste snelheid en geluidsbeperkende maatregelen, in samenwerking met de gemeente Stichtse Vecht.

De voorzitter constateert dat de vragen zijn beantwoord en geeft de heer Boerefijn de gelegenheid voor een slotreactie. De heer Boerefijn benadrukt dat zijn inspraak niet alleen over zijn persoonlijke overlast gaat, maar over de overlast die 12.000 bewoners ervaren.

Tot slot reageert de heer Boerefijn op de geplande uitvoering van de werkzaamheden aan de Zuilense Ring in 2024. De heer Boerefijn houdt de gedeputeerde aan deze planning, maar uit zijn zorgen over de mogelijkheid dat het project uitgesteld wordt naar 2025, aangezien hij een verschuiving in de planning waarneemt. Hij drukt zijn wens uit voor een uitvoering in 2024 en benadrukt dat dit haalbaar moet zijn met voldoende daadkracht. De heer Boerefijn heeft vertrouwen in de daadkracht van de gedeputeerde, maar waarschuwt dat als de planning niet wordt gehaald, hij bereid is opnieuw in te spreken.

De voorzitter dankt de inspreker voor zijn inspraak.

Petitie Plaats niet méér windturbines in de Provincie Utrecht en begeleidend schrijven van medici en burgers aan PS en GS, opgewaardeerd door de PVV.

Mevrouw Van der Velde spreekt over de brief die op 8 november door medici en burgers aan de Provinciale Staten is overhandigd, als onderbouwing voor een petitie tegen het plaatsen van meer windturbines in de provincie Utrecht. De brief roept op tot het stoppen met de plaatsing van windturbines vanwege onduidelijke gezondheidseffecten voor de inwoners. Mevrouw Van der Velde wil graag dat er een gesprek plaatsvindt met de gedeputeerde over deze kwestie, omdat de gezondheid van de inwoners van de Provincie Utrecht belangrijk is en omdat er soortgelijke ontwikkelingen in andere provincies plaatsvinden.

De reactie van de gedeputeerde op dit verzoek wordt door mevrouw Van der Velde als onvoldoende beschouwd. De gedeputeerde verwijst naar actuele wetenschappelijke inzichten van organisaties zoals het RIVM en het WHO en jurisprudentie die bevestigen dat lokale overheden mogen vertrouwen op algemeen aanvaarde wetenschappelijke inzichten. Het College ziet geen reden om te stoppen of te wachten met de planvorming voor windenergie. Mevrouw Van der Velde bekritiseert deze houding en brengt verschillende gezondheidszorgen naar voren, waaronder de huidige geluidsnormen, de aanwezigheid van giftige stoffen zoals Bisfenol A in windturbines, en de mogelijke verspreiding van deze stoffen in de bodem en het grondwater. Ze haalt de strikte normen van de Europese Autoriteit voor Voedselveiligheid (EFSA) aan over de inname van Bisfenol A en vraagt zich af of het acceptabel is dat inwoners blootgesteld worden aan deze giftige stoffen.

Vervolgens herinnert mevrouw Van der Velde de gedeputeerde aan het coalitieakkoord, waarin staat dat de provincie verantwoordelijk is voor een leefomgeving die de gezondheid en veiligheid van inwoners bevordert, met gezonde bodem en schoon water als uitgangspunten. Ze benadrukt dat de gedeputeerde zelf dit akkoord mede heeft ondertekend.

Mevrouw Van der Velde verwijst naar wat ooit als algemeen aanvaardbare wetenschappelijke inzichten werden beschouwd. Ze noemt voorbeelden zoals lobotomie, het gebruik van morfine bij kinderen, cocaïne in cola, radioactieve bestanddelen in consumptiegoederen, lood in waterleidingen en make-up, kwik tegen syfilis, asbest in daken, en het roken van sigaretten. Ze benadrukt dat deze praktijken in het verleden als acceptabel werden beschouwd, maar nu als ongezond of gevaarlijk worden gezien.

Mevrouw Van der Velde verwijst naar een onderzoek door de provincie Flevoland naar Bisfenol A rondom windturbines, en dat Noord-Holland aan zal haken op dit onderzoek. Mevrouw Van der Velde verzoekt, namens de PVV, aan de gedeputeerde om een bodemonderzoek uit te voeren naar de concentratie van Bisfenol A en de aanwezigheid ervan in oppervlaktewateren in en rondom bestaande windturbines. Dit verzoek is gericht op de bescherming van mens, dier en fauna, en moet worden uitgevoerd voordat er nieuwe windturbines geplaatst worden in de provincie Utrecht.

Gedeputeerde Van Essen reageert met twee opmerkingen. Ten eerste benadrukt hij dat het onderwerp van de gezondheidseffecten van windturbines een landelijke kwestie is. Hij vermeldt dat er op dit moment zestien windmolens in de provincie Utrecht staan, het laagste aantal van alle twaalf provincies in Nederland. Ter vergelijking noemt hij Flevoland, waar veel meer windmolens staan. Ten tweede wijst hij erop dat er op nationaal niveau gewerkt wordt aan nieuwe milieunormen voor windturbines.

Mevrouw Van der Velde reageert kritisch op de plannen om meer windmolens of windturbines te plaatsen in de provincie Utrecht. Ze benadrukt dat met de toename van het aantal windturbines, de problematiek rondom de gezondheidseffecten van deze turbines ook groter zal worden. Verder refereert ze aan het antwoord van de gedeputeerde op hun opwaarderingsverzoek, waarin hij heeft aangegeven dat de verandering van normen rondom windturbines geen reden is om het plaatsen van extra windmolens te staken. Mevrouw Van der Velde toont zich bezorgd over deze houding en de mogelijke gevolgen ervan.

Gedeputeerde Van Essen legt uit dat er landelijk, op verzoek van de Tweede Kamer, gewerkt wordt aan nieuwe milieunormen voor windturbines. Deze normen hebben betrekking op geluid, slagschaduw en andere omgevingseffecten van windturbines. Het ontwerp van deze normen is recentelijk ter inzage gelegd, en iedereen kan hierop reageren of een zienswijze indienen. De gedeputeerde benadrukt dat bij de PlanMER en het identificeren van de meest kansrijke locaties voor windturbines in de provincie Utrecht, de laatste ontwerpnormen worden meegenomen. Dit houdt in dat bijvoorbeeld de strengere geluidsnormen, die strenger zijn dan de vorige normen, het uitgangspunt vormen bij het kiezen van locaties. Hiermee sluit de provincie aan bij de ontwerpnormen van het Rijk, die gebaseerd zijn op de laatste wetenschappelijke inzichten.

Gedeputeerde Van Essen erkent het belang van de vragen over de gezondheidseffecten van windturbines. Hij verzekert dat door te bouwen op de meest recente inzichten en normen van het Rijk, de provincie op een verantwoorde manier met deze kwesties omgaat.

Mevrouw Van der Velde merkt op dat ze in zijn antwoord geen reactie heeft gehoord op haar specifieke vraag. Haar vraag was of de gedeputeerde bereid is om zich aan te sluiten bij het onderzoek dat wordt uitgevoerd door de provincie Flevoland naar de effecten van Bisfenol A in en rondom windturbines.

Gedeputeerde Van Essen antwoordt dat het, gezien het relatief lage aantal windturbines in de provincie Utrecht in vergelijking met Flevoland, zinvoller lijkt om de resultaten van het onderzoek in Flevoland af te wachten.

Sapfabriek Schulp bedreigt de Vechtstreek – brief provincie Utrecht, opgewaardeerd door de PVV.

De heer Van der Star brengt enkele zorgen naar voren en heeft specifieke vragen over de rol van de provincie rondom het bedrijf Schulp, een producent van vruchtensappen gevestigd aan de Zandweg in Breukelen. Hij beschrijft de Zandweg als een smalle maar brede weg met een maximale toegestane belasting van twaalf ton. Echter, deze weg wordt vaak gebruikt door vrachtwagens van en naar Schulp, die veelal een gewicht van vijftig ton hebben. Door eerdere baggerwerkzaamheden aan de Vecht in 2015 zijn de oevers van de Vecht instabiel geworden, wat heeft geleid tot verzakkingen in de weg. Deze weg wordt ook veel gebruikt door fietsende schoolkinderen, en met de groei van het bedrijf is zowel de overlast van het vrachtverkeer als het gevaar voor de jeugd toegenomen.

De PVV erkent dat dit een gemeentelijke aangelegenheid is, maar benadrukt het belang van veiligheid, vooral voor de schoolgaande jeugd. Tot nu toe zijn er nog geen stappen ondernomen om de veiligheid te verbeteren. Hij haalt een citaat aan uit een dossier van Dirk Zwager Advocaten uit 2020, waarin staat dat de gemeente de verkeersonveiligheid erkent, maar nalatig is geweest in het aanpakken ervan, ondanks besluiten van het college en de raad en toekenning van subsidie door de provincie Utrecht.

De heer Van der Star vraagt of de subsidie daadwerkelijk is verleend, wat er met deze subsidie is gebeurd, en of de provincie vragen heeft gesteld aan de gemeente in het geval deze subsidie niet is gebruikt.

Gedeputeerde Van Schie reageert op de zorgen en vragen van de heer Van der Star. Hij erkent dat onveilige situaties op gemeentelijke wegen vervelend zijn, maar benadrukt dat de verantwoordelijkheid van de provincie zich daar niet uitstrekt. De provincie ondersteunt gemeenten soms met subsidies en biedt hulp bij het denkproces, vooral wat betreft de inrichting van wegen, maar de uiteindelijke verantwoordelijkheid voor de uitvoering ligt bij de gemeenten.

Met betrekking tot de specifieke vraag over de toekenning van een subsidie, geeft hij aan dat dit een technische kwestie is waar hij op het moment geen antwoord op heeft. Hij stelt voor om hierop schriftelijk terug te komen. Van Schie benadrukt het belang van het laten liggen van de verantwoordelijkheid bij gemeenten waar deze hoort, wat ook in het algemeen de politieke lijn van de provincie is.

De overige ingekomen stukken zijn ter kennisgeving aangenomen.

5. Ingekomen stukken vanuit GS

De voorzitter heeft voorafgaand aan de vergadering geen opwaarderingsverzoeken ontvangen over de ingekomen stukken vanuit GS.

6. Vaststellen verslagen commissie Milieu & Mobiliteit

De voorzitter heeft voorafgaand aan de vergadering geen wijzigingsverzoeken ontvangen.

Het verslag van 11 oktober 2023 is aldus vastgesteld.

7. Termijnagenda M&M

De voorzitter heeft voorafgaand aan de vergadering geen wijzigingsverzoeken ontvangen.

De termijnagenda M&M is ter kennisname vastgesteld.

8. Rondvraag

Rondvraag inzake windenergie, ingediend door de BBB. De vragen zijn toegevoegd aan dit agendapunt. Mevrouw Van den Broek verwijst naar de schriftelijk ingediende rondvragen. Een van de vragen licht mevrouw Van den Broek eruit. De BBB heeft technische vragen ingediend die, tot hun verbazing, niet op de agenda zijn geplaatst. Mevrouw Van den Broek vraagt zich af waarom deze vragen niet zijn opgenomen en merkt op dat dit is gebeurd zonder enig overleg.

De griffier licht toe dat hij gecommuniceerd heeft dat deze vragen niet aansloten bij een agendapunt, maar dat ze wel beantwoord zullen worden. Hij geeft aan dat er begrip was voor deze situatie. De griffier verduidelijkt dat de beantwoording van de vragen nog volgt. Hij merkt op dat het proces mogelijk langer en ingewikkelder zal zijn dan enkel het geven van technische antwoorden, omdat sommige onderdelen van de vragen mogelijk politiek van aard zijn. Hij verzekert dat er gekeken zal worden naar hoe deze vragen dan afgehandeld kunnen worden.

Gedeputeerde Van Essen beantwoordt de overige vragen:

- Op de vraag wanneer er een bezoek aan Overberg gepland is, herinnert de gedeputeerde eraan dat hij eerder heeft aangegeven, ook in de commissie M&M, dat het vanwege het grote aantal zoekgebieden en de nadrukkelijke verantwoordelijkheid van de gemeenten in deze fase, momenteel niet opportuun is voor het college om individuele gebieden te bezoeken. Hij licht toe dat dergelijke bezoeken op dit moment niet goed begrepen zouden worden door de gemeenten. Gedeputeerde Van Essen benadrukt dat dit ook geldt voor de eerste helft van het volgende jaar, wanneer de meest kansrijke gebieden zijn gekozen en de verantwoordelijkheid bij de gemeenten ligt om deze verder op te pakken. Mocht er echter in de tweede helft van het volgende jaar een situatie ontstaan waarbij de provincie actief betrokken raakt bij specifieke gemeenten met een projectbesluit, dan is dat het juiste moment voor het college om deze gebieden te bezoeken.

Mevrouw Van den Broek herinnert zich dat gedeputeerde Van Essen aangaf dat het college momenteel geen bezoeken aan individuele gebieden plant. Ze brengt echter naar voren dat er ook gesproken is over

een initiatief van de griffie om iets te organiseren voor de Statenleden om Overberg te bezoeken. Dit blijkt ook uit de beleving van de inwoners, zoals vermeld in de brief.

De griffier ondersteunt wat gedeputeerde Van Essen eerder aangaf. Naar aanleiding van de inspraak ontstond de discussie of ze op deze uitnodiging om Overberg te bezoeken in moesten gaan. De conclusie was dat het niet efficiënt zou zijn om dergelijke bezoeken te organiseren voor elk gebied dat mogelijk in aanmerking komt voor het plaatsen van windmolens, vanwege de mogelijkheid dat er dan meer van dergelijke verzoeken worden gedaan. De griffier verduidelijkt dat is overwogen bezoeken te organiseren zodra duidelijk wordt welke kleinere groep aan locaties in beeld zou komen voor windmolens. Op dat moment zal gekeken worden naar de behoefte van de commissie om bezoeken aan deze gebieden af te leggen, waarbij de griffie deze bezoeken zal faciliteren.

Gedeputeerde Van Essen gaat verder met het beantwoorden van de vragen:

- Hij behandelt eerst de vraag over hoe het college omgaat met negatieve reacties op de enquête. Hij bevestigt dat alle ontvangen reacties worden beantwoord. Personen die reageren, krijgen de mogelijkheid om, indien gewenst, telefonisch verder in gesprek te gaan met de provincie.
- Vervolgens bespreekt hij de vragen over het burgerforum. Hij vindt het niet handig om nu gedetailleerd in te gaan op alle aspecten van het burgerforum, aangezien er een rapportage over de uitkomsten komt, inclusief een verantwoording van het begeleidende bureau over onder andere de representativiteit. Hij geeft een kort overzicht: er zijn al drie sessies geweest en zaterdag 25 november 2023 vindt de laatste sessie plaats, waarbij de commissaris van de Koning het eindadvies in ontvangst neemt. Dit advies zal worden meegenomen bij het bepalen van de meest kansrijke gebieden voor windenergie. De volledige verantwoording en rapportage over het burgerforum zal worden toegevoegd aan de PlanMER en het overzicht van de meest kansrijke gebieden, die de commissie dan zal ontvangen.

Mevrouw Van den Broek vraagt of hun vragen worden meegenomen in de terugkoppeling.

Gedeputeerde Van Essen zal daarvoor zorgen.

Gedeputeerde Van Essen vervolgt de beantwoording:

- De nieuwe landelijke afstandsnorm voor windturbines is tweemaal de tiphoogte van de windmolen. Deze norm komt naast bestaande normen zoals geluids- en slagschaduwnormen. Gedeputeerde Van Essen verzekert dat aan deze norm voldaan moet worden en dat deze norm ook op deze manier is opgenomen en beschreven door de provincie. De gedeputeerde benadrukt dat het aansluiten bij de landelijke normen volledig consistent is en dat dit de beste manier is om betrouwbaar en duidelijk te zijn richting de inwoners.

De voorzitter constateert dat een deel van de vragen zijn beantwoord en dat de overige vragen schriftelijk zullen worden beantwoord.

Rondvraag inzake de N401 ter hoogte van Kockengen, ingediend door GroenLinks.

De heer Oude Wesselink spreekt over Kockengen, een klein dorp met historische waarde en een aanzienlijk aantal rijksmonumenten, waaronder een vijftiende-eeuwse kerk. Hij wijst op de nabijgelegen provinciale weg N401, die aanleiding geeft tot enkele knelpunten waar GroenLinks aandacht voor vraagt.

- Het eerste knelpunt betreft het landbouwverkeer dat momenteel door het oude deel van het dorp rijdt, aangezien het op de N401 niet is toegestaan. Lokale inwoners en partijen willen dat dit zware verkeer omgeleid wordt.
- Daarnaast is er sprake van geluidsoverlast in de buurt van de brug en veiligheidsproblemen bij de Dreef, de belangrijkste verbindingsweg van Kockengen naar de N401. Op de N401 zelf is er een wisselend snelheidsregime van zestig of tachtig kilometer per uur tussen de N212 en Portengen.

De heer Oude Wesselink vraagt aan de gedeputeerde of de provincie kan overwegen om een uniforme snelheid van zestig kilometer per uur op de N401 in te stellen. Dit zou de doorstroming van landbouwverkeer door de dorpskern overbodig maken, de verkeersveiligheid bij kruispunten verbeteren, geluidsoverlast verminderen en zorgen voor een meer homogene snelheid op de weg.

Gedeputeerde Van Schie erkent dat het voorstellen van één oplossing voor meerdere problemen aantrekkelijk klinkt, maar wijst op de complexiteit van de situatie. Het specifieke probleem van landbouwverkeer in Kockengen heeft volgens hem met name te maken met de brug, die het verkeer niet kan dragen, waardoor het door het dorp moet rijden. Over het verkeersveiligheidsknooppunt zegt hij dat het momenteel ingericht is voor de bestaande verkeersintensiteit, maar dat ze, mede naar aanleiding van deze vragen, zullen heroverwegen of er verbeteringen mogelijk zijn.

Verzoeken die binnenkomen over verkeersveiligheid – zoals deze vraag over het aanpassen van de maximumsnelheid – of geluidsoverlast zullen beoordeeld worden volgens het recent door de Staten aangenomen netwerkperspectief. Dit perspectief bepaalt de beleidsrichtlijnen en als het nodig is om een snelheidsregime te veranderen, bijvoorbeeld van tachtig naar zestig kilometer per uur, zal dat overwogen worden binnen de bestaande planning en budget. Als de analyse aantoont dat aanpassingen nodig zijn, zullen deze overwogen worden. Echter, op dit moment ziet gedeputeerde Van Schie geen reden om aan te nemen dat het netwerkperspectief voor de N401 niet correct is. Hij benadrukt dat bij toekomstige projecten deze weg opnieuw beoordeeld zal worden, maar dat het netwerkperspectief leidend blijft voor het beleid.

De voorzitter constateert dat het agendapunt voldoende is besproken.

9. Inspraak

Er hebben zich voorafgaand aan de vergadering twee insprekers aangemeld.

Mevrouw Kuiper spreekt in namens de Klimaatmoeders met een oproep tot het Delta-doe-plan klimaat/biodiversiteit. Mevrouw Kuiper uit haar zorgen en schetst een toekomstbeeld van het jaar 2100, waarin de zeespiegel aanzienlijk is gestegen, wat leidt tot grote gebieden die onbewoonbaar worden en massamigratie veroorzaakt. Ze neemt de commissie mee terug in de tijd naar de introductie van windmolens in Nederland rond het jaar 1408 en beschrijft hun evolutie en belangrijke rol in de Nederlandse geschiedenis, zowel economisch als in de strijd tegen overstromingen.

Ze vraagt zich af hoe men in 2100 over windmolens zal denken en benadrukt de urgentie van de klimaatcrisis in 2023. Ze verwijst naar recente klimaatscenario's van het KNMI en benadrukt de snelle klimaatverandering door menselijk toedoen. Ze benoemt de gevolgen van de opwarming, zoals extreem weer en oversterfte, en de verwachte zeespiegelstijging in de toekomst.

Mevrouw Kuiper roept op tot eerlijkheid over de klimaatcrisis en de noodzaak van pijnlijke beslissingen. Ze moedigt aan tot innovatie zoals bij de eerste windmolens, en dringt aan op maatregelen om biodiversiteitsverlies te voorkomen, mobiliteit aan te pakken, energiebesparing te intensiveren, over te schakelen op duurzame energie, de uitstoot van broeikasgassen te verminderen en natuurherstel te bevorderen. Tot slot pleit ze voor het betrekken van burgers bij besluitvorming door middel van een burgerberaad.

De commissie krijgt de gelegenheid tot het stellen van vragen.

Mevrouw Matser dankt mevrouw Kuiper voor haar betoog, die mevrouw Matser onderschrijft. Ze prijst de manier waarop mevrouw Kuiper de windmolens in een historisch perspectief heeft geplaatst. Mevrouw Matser vraagt of mevrouw Kuiper op de hoogte is van de recente ophef rondom een enquête over windmolens. Ze is benieuwd naar de mening van mevrouw Kuiper hierover.

De heer Vermaat vraagt hoe mevrouw Kuiper in het licht van het historisch perspectief aankijkt tegen alternatieven voor duurzame opwek van energie, zoals bijvoorbeeld kernenergie.

De heer Fiscalini wil aan het debat toevoegen dat hij het idee dat een paar extra windturbines significant bijdragen aan het tegenhouden van klimaatverandering en de stijging van de zeespiegel, ziet als een vorm

van grootheidswaanzin. In dit kader stelt hij de vraag of mevrouw Kuiper voorstander is van kernenergie als alternatieve oplossing.

De heer Travaille geeft aan dat hij zich kan vinden in het betoog dat eerder is gevoerd, hoewel mogelijk niet om dezelfde redenen. Als mevrouw Kuiper één maatregel zou moeten kiezen die volgens haar de provincie heel snel zou moeten implementeren, welke maatregel zou dat dan zijn?

Mevrouw Kuiper beantwoordt de vragen van de commissie en bedankt hen voor hun vragen.

- Mevrouw Kuiper geeft aan dat ze de windmolenenquête niet heeft gezien en daarom geen antwoord kan geven op vragen daarover.
- Over de kwestie van kernenergie als alternatieve oplossing zegt ze dat ze het niet gepast vindt om toekomstige generaties met meer afval op te zadelen. Mevrouw Kuiper zou de huidige kerncentrales nog even openlaten, maar is tegen de bouw van nieuwe kerncentrales. Ze geeft aan dat deze lang duren om te bouwen, kostbaar zijn en geen duurzame oplossing op lange termijn bieden.
- Over de vraag welke maatregel de provincie snel zou moeten nemen, zegt mevrouw Kuiper dat het een onmogelijke vraag is, omdat er zowel aan herstel van biodiversiteit gedaan moet worden als aan vermindering van CO₂-uitstoot. Beide zijn volgens haar belangrijk en er moet snel gehandeld worden, omdat er geen tijd te verliezen is. Ze benadrukt de noodzaak van adaptatie met behoud van biodiversiteit en een snelle reductie van CO₂-uitstoot.

Gedeputeerde Bakker reageert op de inspraak met dank voor de inbreng en de oproep die gedaan is. Hij waardeert het perspectief van terugkijken vanuit toekomstige generaties naar wat er nu nodig is. Hij verwijst naar de KNMI-scenario's, waar ze in informatiesessies en tijdens de Paushuizen-lezing aandacht aan hebben besteed en die scherp op hun netvlies staan. Volgens gedeputeerde Bakker zijn er twee belangrijke dingen nodig: het tegengaan van klimaatverandering met een versnelling daarin, en het aanpassen van de leefomgeving. Hij benoemt het risico van overstromingen en wijst op de waarschuwingen van experts over toekomstige zoetwaterschaarste en toenemende droogte. Voor Bakker is het essentieel om wendbaar te zijn en de omgeving dienovereenkomstig in te richten, wat hij ziet als een belangrijke prioriteit van het college.

Mevrouw Kuiper maakt geen gebruik van de mogelijkheid tot een slotwoord. De voorzitter dankt mevrouw Kuiper voor haar inspraak.

De heer Ferguson spreekt in op het onderwerp energietransitie. De heer Ferguson, een inwoner van de provincie, vader van drie kinderen en ondernemer, spreekt zijn bezorgdheid en boosheid uit. Hij deelt zijn zorgen over de gevolgen van klimaatverandering en is boos omdat hij vindt dat de maatschappij en de overheid niet snel genoeg handelen in het nemen van maatregelen tegen klimaatverandering. Hij benadrukt echter dat hij hier is om aan te moedigen en uit te dagen, niet om te klagen.

De heer Ferguson erkent dat het algemeen geaccepteerd is dat de mensheid het klimaat beïnvloedt, maar hij merkt op dat het besef van de snelheid en de ernst van de consequenties onvoldoende doordringt. Hij refereert aan nieuwsberichten over extreem weer en nieuwe records van droogte, hitte en overstromingen. Hij is aangenaam verrast door de ambitie die uitgesproken wordt in het coalitieakkoord van de provincie Utrecht, waarin gestreefd wordt naar een klimaatneutrale energievoorziening in 2040, in tegenstelling tot de landelijke doelstelling van 2050.

De heer Ferguson wijst erop dat Nederland sinds 2010 de CO₂-uitstoot met ongeveer 15% heeft vermindert, maar benadrukt dat er nog 83% te gaan is om klimaatneutraal te worden. Hij berekent dat het tempo van CO₂-reductie in de komende zeventien jaar ongeveer vijf keer zo snel moet zijn als in de afgelopen tien jaar.

Hij uit zijn begrip voor mogelijke weerstand tegen maatregelen, zoals het plaatsen van windturbines, maar benadrukt het belang van het nemen van dergelijke maatregelen, ook als deze persoonlijk ongemak veroorzaken. De heer Ferguson steunt de vraagstelling in de enquête over windmolens, waarbij niet gevraagd wordt óf er windturbines moeten komen, maar hoe dit geregeld moet worden.

Tot slot daagt hij de betrokkenen uit om bij weerstand en twijfel terug te keren naar de motivatie van het coalitieakkoord en de ambitie die daarin uitgesproken is. Hij moedigt aan om het eerlijke verhaal te vertellen, feiten te delen en mensen te overtuigen van de noodzaak van verandering, zelfs als dit pijn en ongemak met zich meebrengt. Ferguson benadrukt dat er veel steun is voor deze aanpak en dat succes uiteindelijk zal worden toegejuicht.

De commissie krijgt de gelegenheid tot het stellen van vragen.

De heer De Jong bedankt de in spreker voor zijn inbreng en geeft aan dat hij deze volledig onderschrijft. Hij vindt de gedeelde inzichten inspirerend en laat zich daardoor leiden. De heer De Jong stelt vervolgens een vraag over het omgaan met weerstand en uitdagingen in het kader van de klimaatopgave en het vertellen van het eerlijke verhaal. De heer De Jong vraagt naar effectieve methoden om beslissingen te nemen die weerstand kunnen oproepen en hoe men in de provincie mensen goed kan meenemen in dit proces.

Mevrouw Hoek richt zich tot de inspreker met twee vragen.

- Eerst vraagt ze of de inspreker op de hoogte is van een lopende petitie tegen windmolens, waarop al meer dan 4500 mensen hebben gereageerd. Deze petitie wordt ondersteund om verschillende redenen, waaronder gezondheidszorgen.
- Vervolgens informeert ze of de inspreker bekend is met de enquête vanuit de provincie, die volgens haar enorm sturend was. Ze licht toe dat in deze enquête alleen opties waren om in meerdere of mindere mate voor windmolens te zijn, zonder de mogelijkheid om een andere mening te uiten. Ze vraagt of de inspreker hiervan op de hoogte is en of hij mogelijk ook een dergelijke brief heeft ontvangen.

De heer Vermaat bedankt voor de verwijzing naar het coalitieakkoord, en de partijen die daaraan verbonden zijn en het belang van rekenschap afleggen door deze partijen tijdens het plannen maken. Vervolgens stelt hij aan de inspreker dezelfde vraag als aan de vorige inspreker: hij informeert naar alternatieve vormen van duurzame energieopwekking en wil specifiek weten hoe de inspreker tegenover kernenergie staat.

De heer Breur vraagt of de inspreker openstaat voor andere manieren van duurzame energieopwekking, nadrukkelijk geen kernenergie om, waardoor de noodzaak voor windmolens mogelijk vermindert. Hij vraagt expliciet of de inspreker zich enkel op windmolens richt of ook openstaat voor alternatieven zoals zonnepanelen.

De heer Van der Star reageert op de uitspraak van de inspreker over "in my back yard". Hij stelt een vraag over de mogelijke gezondheidsrisico's die vaak geassocieerd worden met windmolens. Van der Star vraagt of de inspreker bang is voor deze gezondheidsrisico's, die een veelvoorkomend punt van zorg zijn in discussies over de plaatsing van windmolens.

De heer Ferguson beantwoordt de vragen van de commissie en bedankt hen eerst voor hun vragen.

- Over het betrekken van mensen in het grotere plaatje van de klimaatopgave zegt hij dat er goede stappen zijn gezet. Hij noemt het concept van het burgerberaad, waarbij een willekeurige groep mensen uitgebreid geïnformeerd wordt over de feiten, als de juiste aanpak. Hij gelooft dat mensen bereid zijn tot pijnlijke maatregelen als ze goed geïnformeerd worden over de consequenties voor toekomstige generaties.
- Met betrekking tot de petitie over gezondheidsrisico's van windmolens geeft hij aan niet op de hoogte te zijn en dat hij de petitie ook niet zou ondertekenen. Hij vindt dat de vraag niet meer is óf er windturbines moeten komen, maar hoe dit op een verantwoorde manier kan.
- Over kernenergie zegt hij geen expert te zijn, maar wel geïnteresseerd in alternatieve energie. Hij meent dat kernenergie commercieel niet haalbaar is zonder enorme subsidies en dat subsidiegeld

beter aan andere zaken besteed kan worden. Hij ziet zon en wind als goedkopere en meer concurrerende energiebronnen.

- Als antwoord op de vraag over andere groene energiebronnen zegt hij dat het niet gaat om een keuze tussen zon en wind, maar dat beide nodig zijn om het tempo van verduurzaming te verviervoudigen.
- Ten slotte, in reactie op de vraag over gezondheidsrisico's, geeft hij aan enigszins bezorgd te zijn over zijn eigen gezondheid, maar vindt dat de langetermijnrisico's voor toekomstige generaties groter zijn en dat dit ons niet moet weerhouden van het nemen van noodzakelijke maatregelen.

Gedeputeerde Van Essen reageert op de inspraak van de heer Ferguson door hem te bedanken voor zijn bijdrage. Hij erkent dat Ferguson de vinger op de zere plek legt door te benadrukken dat het tempo van de energietransitie in Nederland, en ook in de provincie Utrecht, vijf keer sneller moet. Gedeputeerde Van Essen geeft aan dat er een algemeen gevoel heerst dat men goed bezig is met de energietransitie, maar dat de urgentie om het proces te versnellen door de heer Ferguson helder naar voren is gebracht.

Gedeputeerde Van Essen noemt de komende discussie in deze vergadering betreffende de energievisie voor de provincie Utrecht en de noodzaak om deze verder uit te werken. Gedeputeerde Van Essen stelt dat er veel keuzes gemaakt moeten worden op het gebied van technieken en energiebesparing. Hij erkent dat de noodzaak voor versnelling onzekerheid en weerstand kan veroorzaken, maar benadrukt het belang van het voeren van gesprekken over deze belangrijke keuzes en het benadrukken van de urgentie. Hij bedankt de heer Ferguson voor het benadrukken van deze urgentie en geeft aan dat de provincie regelmatig gesprekken voert over dit onderwerp.

De heer Ferguson dankt voor de aandacht en de mogelijkheid tot inspraak.

De voorzitter dankt de heer Ferguson voor zijn inspraak.

TER BESPREKING

10. [SV Slotwijziging 2023](#)

De commissie wordt gevraagd in te gaan op de voor deze commissie relevante onderdelen. De bespreking vindt plaats in twee termijnen.

Eerste termijn commissie

De heer Van der Linden dankt voor de antwoorden op technische vragen en brengt twee hoofdpunten naar voren, beide gerelateerd aan bereikbaarheid:

- Ten eerste spreekt hij zijn zorg uit over de verkeersveiligheidslessen, die sinds de coronaperiode achterblijven, vooral op middelbare scholen. Hij informeert naar de acties die Gedeputeerde Staten zullen ondernemen om ervoor te zorgen dat deze lessen in 2024 weer op het gewenste niveau zijn en vraagt welke stappen hiervoor worden genomen.
- Ten tweede richt hij zich op de uitdagingen met betrekking tot projecten en subsidies die naar het volgende jaar worden verschoven, en subsidies die later worden toegekend. Hij heeft opgemerkt dat voor het programma Energietransitie extra capaciteit is ingezet om de verwerking van subsidies te versnellen en vraagt of een soortgelijke aanpak ook bij het programma Bereikbaarheid wordt toegepast. Verder informeert hij naar de gevolgen van het doorschuiven van projecten en subsidies naar 2024 voor de capaciteit in dat jaar. Hij uit zorgen over mogelijke verdere vertragingen en vraagt of sommige projecten eventueel moeten worden geschrapt. Tot slot vraagt hij hoe GS ervoor zullen zorgen dat het beschikbare subsidiebudget in de komende jaren tijdig wordt toegekend bij beide programma's.

Mevrouw Flink memoreert dat de PvdA vragen heeft gesteld over de leesbaarheid van de slotwijziging in de commissie FAC. Ze richt haar vraag aan gedeputeerde Van Schie over specifieke financiële aspecten van de slotwijziging. Mevrouw Flink vraagt of het klopt dat bij de slotwijziging acht miljoen euro extra wordt toegevoegd aan het budget voor de mobiliteit van wegen, terwijl, als het gaat over de fiets, dit uit het potje knelpunten wordt gehaald. Mevrouw Flink uit haar bezorgdheid over het mogelijk meten met twee maten

en vraagt naar de reden hiervan. Als haar perceptie niet klopt, verzoekt ze om een duidelijkere slotwijziging bij een volgende gelegenheid.

Eerste termijn Gedeputeerde Staten

Gedeputeerde Van Schie beantwoordt de vragen:

- In reactie op de heer Van der Linden benadrukt gedeputeerde Van Schie het belang van verkeersveiligheid, vooral voor kwetsbare doelgroepen zoals middelbare scholieren. Hij vermeldt dat er specifieke programma's zijn en dat er nieuwe ontwikkeld worden om jongeren bewust te maken van de gevaren op de weg en hoe zij hiermee om kunnen gaan.
- Wat betreft de subsidies, legt gedeputeerde Van Schie uit dat de complexiteit voornamelijk in de technische uitvoering zit. Hij licht toe dat subsidies vaak aan gemeenten worden gegeven, die met verschillende cycli werken en waarvan de aanvraagtermijnen niet altijd overeenkomen met de termijnen van de provincie. Dit vereist vaak enige aanpassing in de planning. Als er uitvoeringsproblemen zijn, liggen deze meestal bij het subsidiebureau, aangezien de provincie de subsidies niet zelf uitvoert. Hij suggereert dat het aantal subsidies en de betrokken gemeenten kunnen variëren, maar dat dit niet per se leidt tot capaciteitsproblemen binnen de provincie. De bottleneck zit volgens hem meer in de uitvoering bij de gemeenten. Van Schie stelt voor dat gedeputeerde Bakker mogelijk meer kan zeggen over eventuele capaciteitsproblemen, hoewel hij tot nu toe niet de indruk heeft dat dit het geval is.

Gedeputeerde Bakker vraagt mevrouw Flink haar vraag verder toe te lichten.

Mevrouw Flink verduidelijkt dat het gaat om de indexatie van de wegen. Ze merkt op dat er acht miljoen euro extra aan de begroting is toegevoegd vanwege een hoger dan verwachte indexatie. Ze stelt echter vast dat, hoewel de indexatiekosten voor fietsvoorzieningen ook hoger uitvielen, deze uit een ander budgetpotje werden gefinancierd. Mevrouw Flink vraagt zich af waarom de extra kosten voor fietsvoorzieningen niet op dezelfde manier aan de begroting kunnen worden toegevoegd, zoals bij de wegen gebeurt. Ze benadrukt dat de veiligheid voor fietsers net zo belangrijk is als het onderhoud van wegen.

Gedeputeerde Bakker zal de gestelde vraag schriftelijk beantwoorden. Hij benadrukt dat een schriftelijke respons de kwaliteit van het antwoord ten goede zal komen.

Gedeputeerde Van Essen reageert op een vraag van de SGP over het programma Energietransitie. Hij benadrukt het belang van het versterken van het subsidieloket voor alle subsidies. Tijdens een ontbijtsessie met inwoners en organisaties ontving de gedeputeerde vaak klachten over de traagheid en complexiteit van het subsidieproces. Gedeputeerde Van Essen geeft aan dat er specifieke inspanningen worden verricht voor het programma Energietransitie. Leden van het programmateam werken samen met aanvragers om te zorgen dat aanvragen goed aansluiten bij de criteria. Er wordt ook regelmatig gekeken of de subsidieregels nog steeds passen bij de ontwikkelingen in de markt. Opslagtechnologie wordt gezien als een belangrijke techniek om de energietransitie te versnellen, en gedeputeerde Van Essen benadrukt het belang van een verordening die hier ruimte voor biedt.

Gedeputeerde Bakker reageert alsnog op de vraag van de PvdA over de indexatie van wegen en fiets. Hij legt uit dat indexatie momenteel niet noodzakelijk is om de gestelde doelen voor fiets te behalen. Gedeputeerde verzoekt de vraag schriftelijk te stellen, zodat er een uitgebreider antwoord mogelijk is, mocht dit antwoord niet voldoende zijn voor de fractie van de PvdA.

De voorzitter constateert dat het agendapunt voldoende is besproken. Het Statenvoorstel Slotwijziging 2023 wordt als hamerstuk doorgeleid naar de eerstvolgende Provinciale Statenvergadering.

11. [SV Eerste begrotingswijziging](#)

12. [SV Tweede Begrotingswijziging & SB Strategische collegeagenda](#)

De agendapunten 11 en 12 worden gevoegd behandeld.

De commissie wordt gevraagd in te gaan op de voor deze commissie relevante onderdelen. Deze agenda-punten komen ook terug tijdens de Algemene Beschouwingen tijdens de Provinciale Statenvergadering van 13 december 2023. De bespreking vindt plaats in twee termijnen.

Eerste termijn commissie

De heer Borger uit allereerst zijn tevredenheid over het feit dat het college binnen enkele maanden een Strategische Collegeagenda heeft kunnen opstellen. D66 heeft hierover enkele vragen.

- D66 steunt het instellen van een energiefonds, maar merkt op dat dit nog nadere uitwerking behoeft. Hij benadrukt het belang van een effectief gebruik van de middelen en noemt een revolverend fonds als een goed instrument hiervoor. Borger vraagt de gedeputeerde om een eerste beeld te schetsen van hoe dit fonds eruit zal zien en wanneer er een gedetailleerdere uitwerking te verwachten is.
- Ten tweede vraagt hij hoe actiepunt 23, het klimaatplan, zich verhoudt tot de Energievisie bij actiepunt 28. Hij wil weten hoe Gedeputeerde Staten ervoor gaan zorgen dat het plan en de visie, die in twee verschillende commissies worden uitgewerkt, goed op elkaar aansluiten.
- Tot slot spreekt Borger zijn enthousiasme uit over de toekomstige verbeteringen in mobiliteit, met name de nieuwe doorfietsroutes. Hij geeft aan dat D66 graag met de Staten in gesprek gaat over dit onderwerp, wanneer dat passend is.

Mevrouw Flink spreekt haar waardering uit voor de uitwerking van de Strategische Collegeagenda en de wijziging van de begroting. Ze is bijzonder positief over het initiatief om het tekort aan duurzame energie tegen 2024 te dichten. Partij van de Arbeid kijkt uit naar de uitvoering van de plannen om in 2027 de klimaatambities waar te maken. Daarnaast is ze ook enthousiast over het feit dat er structureel één miljoen euro is vrijgemaakt voor de ontwikkeling van beleid of proeven gericht op vervoersarmoede. Ze toont interesse in de verdere uitwerking van deze plannen.

De heer Breur heeft enkele vragen met betrekking tot de energietransitie en bereikbaarheid:

- Ten eerste uit hij zijn tevredenheid over de grote ambities die blijken uit de plannen voor energietransitie. Echter, hij maakt zich zorgen over de voortgang van deze transitie in het licht van netcongestie en vraagt zich af of het verstandig is om in deze context in te zetten op versnelling.
- Daarnaast heeft hij een vraag over het provinciale warmtebedrijf, dat gepland staat voor het eerste kwartaal van 2025. Hij wil weten of dit de manier is waarop het college invulling geeft aan de actualiteitenmotie 5, die in februari van dit jaar is aangenomen. Indien dit niet het geval is, vraagt hij naar de verwachte invulling en het tijdschema.
- Wat betreft bereikbaarheid, spreekt de heer Breur zijn blijdschap uit over de aanstaande bespreking en besluitvorming rondom de Merwedelijn. Hij vraagt of er in de beslisinformatie, die in 2024 wordt opgeleverd, ook alternatieven worden betrokken. De SP is voorstander van goed openbaar vervoer, maar is nog niet overtuigd dat een metro de beste optie is. De heer Breur wil graag de mogelijkheid openhouden om voor een ander alternatief te kunnen kiezen.

De heer Travaille deelt zijn visie op de strategische agenda. Hij meent dat deze agenda in principe onderdeel had kunnen zijn van het coalitieakkoord. Hij ziet niet in dat het huidige resultaat voortkomt uit gesprekken met de samenleving en Provinciale Staten, maar is desondanks blij dat het nu beschikbaar is. Partij voor de Dieren brengt de volgende onderwerpen onder de aandacht:

- Actiepunt 23 van de agenda gaat over het klimaatplan. Partij voor de Dieren merkt op dat dit plan enkel gericht lijkt te zijn op klimaatmitigatie, dus maatregelen die de provincie Utrecht kan nemen om klimaatverandering tegen te gaan. Echter, de heer Travaille benadrukt dat klimaatadaptatie, het aanpassen aan de veranderingen van het klimaat, veel belangrijker is. Hij verzoekt om de ontwikkeling van een klimaatplan waarin klimaatadaptatie een belangrijk onderdeel vormt. Dit zou dan betrekking kunnen hebben op maatregelen zoals ruimtereservering voor waterberging, het verminderen van hittestress door middel van bomen en groen, of het voorkomen van verslechtering van de waterkwaliteit.

De voorzitter merkt op dat klimaatadaptatie onderwerp van gesprek in een andere commissie is, maar omdat de betrokken gedeputeerde aanwezig is, worden zijn vragen wel geadresseerd.

De heer Travaille merkt op dat klimaatadaptatie en klimaatmitigatie onderdeel zijn van één plan. De heer Travaille vervolgt zijn betoog met het thema mobiliteit, met specifieke aandacht voor actiepunt 34 uit de Strategische Collegeagenda, dat het Bereikbaarheidsprogramma 2024-2029 betreft. Hij herinnert aan het coalitieprogramma, waarin gesproken werd over een investering van tweehonderd miljoen euro in het programma Duurzaam, gezond en veilig bereikbaar, een onderdeel van mobiliteit exclusief openbaar vervoer. Echter, tot zijn grote schrik merkt hij op dat in de Strategische Collegeagenda nu gesproken wordt over het besteden van dit bedrag aan de aanleg van extra wegen. Dit ziet hij als een significante verschuiving van moderne mobiliteitsoplossingen naar wat hij beschrijft als het 'klassieke VVD-programma' van wegeaanleg. Hij vraagt zich af hoe het kan dat een coalitie, die zich richt op een duurzame, gezonde en groene provincie, dit heeft laten gebeuren. De heer Travaille merkt ook op dat bij actiepunt 34 'consultatie PS' vermeld staat en vindt dit niet meer dan logisch voor een programma van tweehonderd miljoen euro. Hij vraagt zich af op welke manier Provinciale Staten daadwerkelijk inspraak krijgen in dit programma, bijvoorbeeld via een startnotitie.

De heer Fiscalini benoemt de volgende onderwerpen:

- Als eerste reageert de heer Fiscalini op de bijdrage van de heer Travaille van Partij voor de Dieren, waarbij hij diens punt over klimaatadaptatie en klimaatmitigatie erkent. Hij vindt het opmerkelijk dat, ondanks de discussie over klimaat en energie, klimaatadaptatie niet prominent aan bod komt. De Fiscalini vraagt de commissie te kijken hoe beide punten gezamenlijk kunnen worden behandeld of in welke commissie dit het best past.
- Vervolgens richt hij zich op het doel van de provincie om CO₂-neutraal te zijn. Hij vraagt zich af of dit doel realistisch en haalbaar is en is benieuwd naar de specifieke plannen om dit te bereiken. Daarnaast vraagt hij zich af of het stimuleren van energiebesparing realistisch is en hoe het college van plan is dit te bewerkstelligen. De heer Fiscalini voegt nog toe dat, gezien de nadruk op toekomstbestendige energie-infrastructuur, hij tussen de regels door leest dat dit waarschijnlijk betrekking heeft op kernenergie, waar hij zeer positief over is.
- Tot slot vraagt hij om verduidelijking over wat bedoeld wordt met een 'inclusieve innovatieve aanpak' en wat deze aanpak inhoudt.

De heer Van Vuuren uit zijn teleurstelling over het gebrek aan concrete uitwerking op het gebied van bereikbaarheid, met uitzondering van het voortzetten van de pilot met gratis ov voor ouderen met een beperkt budget, waar de BBB om heeft verzocht.

De heer Van Vuuren haalt aan dat er grote problemen zijn in het openbaar vervoer, zoals in Mijdrecht, waar de dienstregeling nauwelijks bestaat en bewoners hun vertrouwen in het ov verliezen door onder meer het strekken van lijnen en personeelstekorten. Van Vuuren vraagt wat Gedeputeerde Staten gaan doen om deze situatie te verbeteren en wanneer de dienstregeling eventueel aangepast kan worden. Hij noemt ook Rhenen als voorbeeld, waar het ov de vergrijzende bevolking onvoldoende bedient, met name voor toegang tot de zorg over de provinciegrenzen heen. De heer Van Vuuren vraagt naar mogelijkheden voor het verbeteren van de regionale ontsluiting van Rhenen met het ov.

De BBB benadrukt dat de bereikbaarheid van de provincie met het ov beter moet en kan. De BBB is verheugd over het aangekondigde onderzoek naar de bereikbaarheid van het buitengebied en kleine kernen en spoort GS aan om dit onderzoek snel uit te voeren.

De heer Van Vuuren benadrukt dat mobiliteit gaat over het vermogen van mensen om zich vrij en onbelemmerd te verplaatsen voor diverse doeleinden. Hij pleit voor passende maatwerkoplossingen voor kleinschalig ov en de inzet van taxi's of kleine busjes om alle regio's goed bereikbaar te maken.

Tot slot meldt de heer Van Vuuren dat de BBB zich aansluit bij de zorgen van de SP wat betreft de netcongestie in de context van klimaat en energie.

De heer Vermaat sluit aan bij de opmerkingen van de BBB en bevestigt dat ook zij snel klaar waren met het doornemen van de Strategische Collegeagenda. Desondanks spreekt hij zijn tevredenheid uit over het

bestaan van de agenda, omdat het hen in staat stelt het college te houden aan hun planning en te controleren of alle stukken tijdig en correct worden aangeleverd. De heer Vermaat merkt op dat de agenda een uitwerking is van het coalitieakkoord, iets wat zij moeten accepteren.

De heer Vermaat richt zich vervolgens op een specifiek punt van zorg: de financiële kengetallen. Hij benadrukt de kwestie van de solvabiliteitsratio, die volgens de jaarrekening van 2022 op 63% staat, maar naar verwachting in 2027 zal dalen naar 27%. Hij wijst erop dat dit dicht in de buurt komt van een risicovolle solvabiliteitsratio, wat impliceert dat er financiële risico's aan verbonden zijn.

De voorzitter merkt op dat dit onderwerp niet relevant is voor deze commissie en verzoekt de vragen in een andere commissie te stellen.

De heer Vermaat erkent dit, maar drukt het College op het hart om te letten op de financiële kengetallen.

De voorzitter vraagt de SGP hun zorgen in een andere commissie in te brengen om zodoende een antwoord te krijgen op de vragen.

De heer Wolting geeft aan dat de ChristenUnie de stukken zal bespreken tijdens de Algemene Beschouwingen. In deze bijdrage focust de heer Wolting op het openbaar vervoer voor ouderen met een smalle beurs. Hij spreekt zijn tevredenheid uit over het voortzetten van deze regeling. De heer Wolting wijst erop dat de huidige regeling eindigt op 9 december 2023. Hij vraagt of hieruit geconcludeerd mag worden dat de nieuwe regeling direct de volgende dag, op 10 december, in werking treedt, zodat er een naadloze overgang is voor de ouderen en de regeling echt gecontinueerd wordt.

De heer Hossain spreekt zijn tevredenheid uit over de eerste financiële vertaling van het coalitieakkoord, wat volgens hem de nieuwe energie in de organisatie tijdens deze Statenperiode helpt landen. Hij merkt echter op dat veel van de echte kaderstelling mogelijk nog moet plaatsvinden, zoals bij het vaststellen van het nieuwe bereikbaarheidsprogramma volgend jaar en de startnotitie voor de nieuwe energievisie, waarover later die middag nog gesproken zal worden. De VVD ziet uit naar deze ontwikkelingen en plant zijn inbreng en politieke stukken daarop te richten.

De heer Hossain stelt vervolgens een vraag over de verlenging van de proef met gratis ov voor ouderen met een laag inkomen. Hij merkt op dat Gedeputeerde Staten ervoor kiezen om een deel van de middelen voor het bestrijden van vervoersarmoede in te zetten om deze proef voort te zetten. Op zijn technische vraag over alternatieve bestedingen van dit budget werd geantwoord dat dit in 2024 verder besproken wordt in een integrale afweging. Hossain vindt dit verstandig, maar vraagt zich af waarom deze specifieke maatregel buiten de integrale afweging valt. Hoewel hij niet tegen het voorstel is, valt het hem op dat deze maatregel direct wordt uitgevoerd, terwijl andere maatregelen nog wachten op een integrale afweging. Hij is benieuwd naar de reden hiervoor.

Mevrouw Matser spreekt haar blijdschap uit over de wijze waarop het coalitieakkoord is vertaald naar de collegeagenda en de begrotingswijziging. Ze merkt op dat de versnelling van de energietransitie, inclusief besparing, opwek en opslag, op deze manier een financiële vertaling heeft gekregen, wat ze positief vindt. Tegelijkertijd constateert ze dat er nog geen financiële vertaling is voor het te vormgeven klimaatplan. Ze vraagt zich af of dit onder de pMIEK zal vallen, een onderdeel dat al ingepland staat, en is benieuwd naar de koppeling tussen deze twee. Ze is ook geïnteresseerd in hoe het richtinggevend koolstofbudget in het klimaatplan zal worden opgenomen en verwacht dat dit bij nadere uitwerking verder aan bod komt, evenals het vormgeven van inclusieve participatie, een onderwerp dat later besproken zal worden bij de energievisie.

Mevrouw Matser vraagt naar de status van verschillende stukken die ter consultatie bij Provinciale Staten komen te liggen en de afwegingen die gemaakt zijn om bepaalde stukken in de agenda op te nemen. Ze merkt op dat in het stuk over de CO₂-neutrale provincie en de routekaart daarnaartoe gesproken wordt over CO₂-compensatie, wat een belangrijk en financieel ingrijpend besluit lijkt, maar ze ziet dit niet terug in

de strategische collegeagenda. Ze vraagt zich af of dit nog toegevoegd gaat worden of waarom het niet op de lijst is geplaatst.

Tot slot benoemt mevrouw Matser dat aan het eind van het stuk een midterm review genoemd wordt en vraagt zich af of dit binnen de reguliere Planning & Control (P&C) cyclus valt, of dat het een nieuw instrument is dat wordt geïntroduceerd naar aanleiding van de strategische collegeagenda.

De heer De Jong stelt enkele kritische vragen over verschillende onderwerpen:

- Allereerst spreekt hij over duurzame energie, waarbij hij benieuwd is naar de overwegingen achter het bedrag van elf miljoen euro dat aangevuld wordt naar elf miljoen euro voor de komende jaren. Hij vraagt zich af of dit bedrag voldoende is om de gewenste versnelling te financieren.
- Zijn tweede vraag richt zich op innovatieve en inclusieve aanpakken in het energiebeleid. Hij suggereert de mogelijkheid van een fonds of het oormerken van een deel van het budget voor innovatie, bijvoorbeeld tien procent van het energie- en innovatiebudget.
- Het derde punt betreft het programma Energietransitie 2025-2029. De heer De Jong wil duidelijkheid over de omvang van de beschikbare middelen en vraagt waarom er geen concrete cijfers worden gegeven.
- De heer De Jong meent dat er meer inzet op en mogelijkheden zijn als het gaat om geothermie en bodemenergie. De vraag is waarom er niet meer middelen voor zijn gealloceerd.
- De heer De Jong is verbaasd dat kernenergie niet in de plannen is opgenomen en suggereert een werksessie met Provinciale Staten en experts om de mogelijkheden van kleinschalige kernenergie te verkennen.
- Vervolgens noemt de heer De Jong de investering van tweehonderd miljoen euro, waarbij hij meer duidelijkheid verlangt over de bestemming en projecten die ermee gefinancierd worden. Hij stelt voor om kritischer naar de inkomsten uit de motorrijtuigenbelasting, de opcenten, te kijken als financieringsbron voor deze investeringen. De heer De Jong wijst erop dat de provincie Utrecht momenteel bijna onderaan staat in vergelijking met andere provincies wat betreft de hoogte van deze opcenten. Door deze verhoging zou meer geld opgehaald kunnen worden, wat vervolgens geïnvesteerd kan worden in asfalt. De heer De Jong beargumenteert dat op deze manier de investering betaald wordt door de mensen die het meest gebruik maken van de wegen.
- De heer De Jong ziet ook graag een onderbouwing van de stelpost van 22,7 miljoen euro alvorens goedkeuring te geven aan deze aanzienlijke uitgave.
- De heer De Jong sluit zijn opmerkingen af met een focus op openbaar vervoer. Hij vraagt of de huidige gereserveerde middelen, voornamelijk op basis van het coalitieakkoord, ook zullen worden ingezet voor innovatie, ruimte voor experimenten, en de ontwikkeling van een hubfunctie in het ov. Hij wil weten of deze aspecten onder de huidige financiering vallen.
- Daarnaast spreekt hij zijn tevredenheid uit over het doorzetten van de pilot met de ov-pas, maar geeft aan dat hij liever had gezien dat er in de begroting een expliciete vermelding was van een ov-pas voor minima. Volgens zijn partij, Volt, moeten mensen met een beperkt budget zeer goedkoop kunnen reizen binnen de provincie. Hij vraagt of het overwogen is om dit in de huidige begroting op te nemen, of dat het alsnog mogelijk is dit te doen.

De voorzitter merkt op dat de wens om een expertsessie over kleinschalige kernenergie een vraag aan de commissie is en niet zozeer aan GS.

De heer Fiscalini wil weten of hij het correct heeft begrepen dat Volt voorstelt om de opcenten te verhogen, wat neerkomt op een belastingverhoging en dus een verzwaring van de lasten. Tegelijkertijd merkt hij op dat Volt ook pleit voor betaalbaar reizen voor minima. Hij stelt vast dat als een minima een auto bezit, de voorgestelde verhoging van de opcenten alsnog hun lasten zou verhogen. De heer Fiscalini vraagt of zijn interpretatie juist is.

De heer De Jong bevestigt zijn eerdere standpunt. Hij benadrukt dat de provincie Utrecht in verhouding tot andere provincies een laag opcententarieff hanteert en stelt dat het normaal zou zijn om dit niveau aan te passen naar het gemiddelde van andere provincies. Hij erkent dat dit betekent dat autorijders meer zullen

gaan betalen. De heer De Jong rechtvaardigt dit door te wijzen op de investering van twee miljoen euro in asfalt, en stelt de vraag wie deze kosten zou moeten betalen als de autorijders het niet doen.

De heer Travaille sluit zich aan bij het laatste punt van de heer De Jong. Hij brengt echter een andere kwestie naar voren, namelijk zijn zorgen over de investering van tweehonderd miljoen euro, waarover hij ook zeer geschrokken is. De heer De Jong sprak over ov-hubs. De vraag is of de heer De Jong deze hubs bedoelde als onderdeel van de tweehonderd miljoen euro investering, of als een los programma.

De heer De Jong verduidelijkt dat hij de ov-hubs niet bedoelde als onderdeel van de investering van tweehonderd miljoen euro. Hij geeft aan dat, volgens zijn visie, deze tweehonderd miljoen euro juist geïnvesteerd zou moeten worden in innovatie binnen het openbaar vervoer, met als doel het ov beter, sneller en goedkoper te maken. Hij benadrukt dat het geld niet zozeer gebruikt moet worden voor meer asfalt dat meer auto's aantrekt. De Jong stelt dat hubfuncties wellicht deels met deelauto's en leenauto's kunnen worden vormgegeven, wat hij ziet als een toekomstig beeld. Hij erkent dat auto's zeker een plaats hebben, maar benadrukt dat dit een andere plaats is dan momenteel in de begroting wordt voorgesteld.

Mevrouw Bikker dankt het college voor de Strategische Collegeagenda en de begroting, inclusief de financiële vertaling ervan. Ze kijkt uit naar de verdere uitwerking, zoals beschreven in het coalitieakkoord, die onder andere gaat over veilige fietsroutes en het aanpakken van knelpunten op provinciale wegen. Mevrouw Bikker benadrukt het belang van het maken van grote stappen in deze gebieden en het herleidbaar maken van deze zaken in de begroting, zodat de voortgang goed gemonitord kan worden. Ze spreekt de verwachting uit dat de verbetering van duurzame, gezonde en veilige bereikbaarheid, met name van kleine kernen naar steden, een belangrijk resultaat zal zijn van deze inzet.

Mevrouw Bikker geeft ook aan bezorgd te zijn over de afschaling van het openbaar vervoer, maar dit onderwerp komt later nog ter sprake. Ze benadrukt het belang van verdere investeringen in het ov.

Tot slot merkt mevrouw Bikker op dat het CDA geen inbreng heeft op het onderwerp energie.

Mevrouw Hoek heeft de volgende vragen:

- Mevrouw Hoek uit haar zorgen over het programma Ruimtelijke Ontwikkeling, met name over de eerste wijziging van de Omgevingsverordening. Per 1 januari 2024 treedt de Omgevingswet in werking; op dit moment is er een overgangsfase. Mevrouw Hoek benadrukt dat er onvoldoende capaciteit is en vraagt zich af hoe dit probleem opgelost gaat worden. Mevrouw Hoek stelt de vraag of, in gevallen waarin besluiten genomen moeten worden die onder deze nieuwe wet vallen, men terugvalt op de Omgevingsvisie, of dat men probeert de Omgevingswet te volgen, ondanks de uitvoeringsproblemen die dit met zich mee kan brengen.
- Vervolgens gaat mevrouw Hoek in op punt 5, versnelling van de woningbouw ten aanzien van de grondaankopen en de beperkte beschikbaarheid van woningbouwgrond.

De voorzitter merkt op dat woningbouw niet behandeld wordt in de commissie M&M, maar in een andere Statencommissie

Mevrouw Hoek geeft aan dat dit onderwerp is opgenomen in de puntenlijst.

De voorzitter herhaalt zijn eerdere opmerking om de verwachtingen van mevrouw Hoek te temperen. Hij geeft aan dat zij mogelijk geen antwoord zal krijgen op haar vragen, omdat dit onderwerp in een andere commissie wordt behandeld. Bij de start van de bespreking van dit agendapunt heeft de voorzitter gevraagd alleen die onderwerpen te bespreken die relevant zijn voor de commissie M&M.

Mevrouw Hoek vervolgt haar inbreng:

- 50PLUS heeft zorgen over de situatie met blauwtong, een ziekte veroorzaakt door de knut. Mevrouw Hoek vraagt of men door zal gaan met de vernatting, wat zorgt voor een goede habitat voor de knut. Mevrouw Hoek benadrukt de noodzaak van actie op dit gebied.

- Over bosonderhoud merkt ze op dat Staatsbosbeheer delen opkoopt, maar vervolgens niet in staat is deze te onderhouden door capaciteitsgebrek. Ze wijst erop dat vervolgens aan agrariërs gevraagd wordt dit onderhoud over te nemen, wat 50PLUS een vreemde situatie vindt.
- Mevrouw Hoek refereert aan een eerdere vraag over vrijkomende agrarische gebouwen en de gebouwenbank, waarbij ze geen bevredigend antwoord heeft ontvangen. Ze vraagt of iedereen de mogelijkheid heeft om via de gebouwenbank een agrarisch gebouw aan te kopen voor 'rood voor rood'-projecten.
- Ten aanzien van de verdeling van stikstofruimte is mevrouw Hoek van mening dat dit meer een verplaatsing van het probleem lijkt dan een oplossing. Ze vraagt naar de visie van de gedeputeerde op dit punt en hoe deze verdeling bijdraagt aan daadwerkelijke vermindering van stikstof.

De heer Travaille adviseert deze vragen te stellen in de commissie Ruimte, Groen en Water (RGW), omdat er op deze vragen tijdens deze commissievergadering M&M geen antwoorden gegeven kunnen worden.

Mevrouw Hoek vervolgt haar inbreng:

- Mevrouw Hoek uit zorgen over gedwongen onteigening, wat zowel financiële als gezondheidskosten met zich meebrengt. Ze stelt voor om in plaats daarvan in te zetten op een uitstervingsbeleid.
- Mevrouw Hoek brengt een eerdere motie over vislood ter sprake en vraagt wanneer de provincie actie gaat ondernemen om vislood in de gehele provincie te verbieden, gezien de vervuiling die dit veroorzaakt in de oppervlaktewateren.
- Bij het punt omgevingslawaai merkt mevrouw Hoek op dat dit ook lawaai van windmolens omvat. Ze suggereert dat als men lawaai wil verminderen, men geen windmolens moet plaatsen.
- Over de versnelling van de energietransitie merkt mevrouw Hoek op dat dit moeilijk haalbaar is zonder voldoende capaciteit en dat er een ander beleid ontwikkeld moet worden.
- Betreffende bereikbaarheid stelt ze dat het verbreden van wegen niet de oplossing is, maar dat het belangrijker is om wegen goed en veilig te houden.
- Mevrouw Hoek benadrukt het belang van zuinig zijn op erfgoedbeleid, en verzet zich tegen het transformeren van historische locaties, zoals de Oude Tempel, naar woongebieden.
- Bij het onderwerp recreatie en toerisme brengt ze het recente besluit om de motie over toiletvoorzieningen niet uit te voeren. Toiletvoorzieningen zijn volgens 50PLUS essentieel voor het faciliteren van recreatie en toerisme.
- 50PLUS benadrukt het belang van participatie aan de voorkant van projecten, in plaats van alleen achteraf.
- Tot slot spreekt ze over het samenvoegen van de RID en de ODRU, waar al twaalf jaar aan gewerkt wordt. Ze vraagt zich af waarom deze samenvoeging, die zij als vanzelfsprekend ziet, nog steeds niet heeft plaatsgevonden.

In het licht van de beperkte tijd vraagt de voorzitter aan de gedeputeerden om uitsluitend de vragen te beantwoorden die relevant zijn voor de commissie M&M.

Eerste termijn Gedeputeerde Staten

Gedeputeerde Bakker spreekt zijn waardering uit voor alle vragen, reacties en complimenten. Hij legt uit dat het doel van de toegestuurde stukken niet was om een lang document te sturen, maar om Provinciale Staten duidelijk te maken wat er met het coalitieakkoord gedaan gaat worden in de komende collegeperiode, zowel qua tijd, geld als de rol van PS. Hij benadrukt dat PS soms besluitvormend en soms consultend betrokken is, afhankelijk van de situatie.

In reactie op de gestelde vragen:

1. Over de midterm review legt hij uit dat dit deel uitmaakt van de Planning & Control-documenten, maar niet elk jaar of kwartaal zal worden herzien. Het idee is om er halverwege een 'peilstok' in te steken om te zien of men op koers ligt.
2. Wat betreft de stelpost verduidelijkt hij dat deze zaken bevat die relevant zijn voor deze commissie. Hij vermeldt dat hierover uitgebreid gesproken is tijdens de vergadering van de FAC. De stelpost is bedoeld voor de uitvoering van het coalitieakkoord, maar geeft nog geen groen licht voor de specifieke uitwerking en besteding. Het college zal eerst een plan of voorstel doen, dat ter goedkeuring

aan PS wordt voorgelegd tijdens de kadernota of het komende jaar. De stelpost is er voor transparantie.

De voorzitter merkt op dat deze informatie slechts een herhaling is van wat eerder in de commissie FAC is besproken.

Gedeputeerde Bakker vervolgt met de beantwoording:

- Over de indexatie, die gerelateerd is aan mobiliteit, merkt hij op dat dit een politieke afspraak is en dat de uitvoering plaatsvindt binnen de kaders van het coalitieakkoord.
- Voor de stresstest verwijst hij naar de opnames van de FAC-vergadering van die ochtend, waar uitgebreid over de financiële kengetallen is gesproken.
- Betreffende het klimaatplan informeert hij dat er op 31 januari 2024 een werksessie met de commissie plaatsvindt om input te verzamelen. In het tweede kwartaal komt het klimaatplan naar de commissie, inclusief een financiële doorvertaling. Dit beleid zal voornamelijk landen in het landbouwbeleid en het beleid rondom energietransitie, met als doel de ambities uit het klimaatakkoord te behalen. Over compensatie zegt hij dat de focus eerst ligt op het reduceren van CO₂-uitstoot en dat compensatie pas aan bod komt voor resterende CO₂ na reductie.
- Op de vraag over klimaatadaptatie antwoordt hij dat zowel mitigatie als adaptatie onder zijn verantwoordelijkheid vallen. In het eerste of tweede kwartaal komt het uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie, waarin de volgende stappen voor de komende jaren duidelijk worden gemaakt. Hij benadrukt dat het reduceren van CO₂ en het aanpassen aan het veranderende klimaat twee kanten van dezelfde medaille zijn.

Gedeputeerde Van Essen vervolgens reageert op vragen van diverse fracties:

- Op de vraag van D66 over het Energiefonds, dat door de partij wordt toegejuicht, antwoordt hij bevestigend dat het fonds deels revolverend zal zijn. Dit fonds kan zich richten op verschillende zaken, zoals warmtetransitie, corporaties en netcongestie, gebaseerd op het onderzoek uitgevoerd door Fakton naar aanleiding van een initiatiefvoorstel van de Staten. De uitwerking hiervan wordt verwacht in het tweede kwartaal van 2024. Voor sommige onderdelen, zoals een warmtebedrijf, zijn mogelijk vervolgbesluiten nodig.
- Over het klimaatplan en de energievisie, waar D66 en GroenLinks naar vroegen, legt hij uit dat het klimaatplan organisatiebreed is en focust op het behalen van klimaatdoelen. De energievisie betreft de toekomst van het energiesysteem, en de pMIEK gaat over de benodigde infrastructuur en investeringen.
- De SP stelde een vraag over netcongestie en de mogelijkheid van versnelling van de energietransitie ondanks deze belemmering. Gedeputeerde Van Essen bevestigt dat dit mogelijk is, aangezien niet alles afhankelijk is van het elektriciteitsnet. Warmtetransitie, bijvoorbeeld met warmtenetten, en het samenbrengen van opwek en gebruik kunnen bijdragen aan het oplossen van netcongestie.
- Op de vraag van de SP of het provinciale warmtebedrijf deel uitmaakt van de invulling van actualiteitenmotie 5, bevestigt gedeputeerde Van Essen dat dit inderdaad het geval is.
- UtrechtNu! vroeg of CO₂-neutraal in 2040 haalbaar is. Gedeputeerde Van Essen bevestigt dat dit technisch mogelijk is, maar erkent dat het een enorme uitdaging is. De Energievisie zal een belangrijk document zijn om richting te geven aan deze doelstelling.
- Over energiebesparing: UtrechtNu! vraagt hoe realistisch energiebesparing is en hoe erop ingezet gaat worden. Van Essen vermeldt dat er al acties ondernomen worden, zoals subsidies voor energiebesparing bij bedrijven en isolatie-initiatieven in de gebouwde omgeving. Hij noemt het Energiedienstencentrum en isolatievouchers als voorbeelden en suggereert dat een deel van de vijftigmiljoen euro gebruikt kan worden voor verdere ontwikkeling hiervan.
- Inzake de toekomstige energie-infrastructureur en kernenergie benadrukt de gedeputeerde dat infrastructuur vaak gaat over netten en opslag. Kernenergie, als discussieonderwerp, krijgt een plek in de energievisie en zal later op de agenda besproken worden.
- De inclusieve aanpak richt zich op het betaalbaar houden van de energierekening voor mensen met een kleine beurs, bijvoorbeeld door versnelde isolatie van woningen in wijken met slecht geïsoleerde woningen en inwoners met lage inkomens.

- Op de vraag van Volt of elf miljoen euro genoeg is voor de uitvoering van het energieprogramma stelt gedeputeerde Van Essen dat er vijftig miljoen euro beschikbaar is voor versnelling, wat een aanzienlijke impact kan hebben. Als meer nodig is, zal hij terugkomen bij de Staten.
- De gedeputeerde wijst op de bijdrage van de Regionale Ontwikkelingsmaatschappij (ROM) aan innovatie en stelt dat het niet logisch is voor de provincie om extra geld in innovatie te steken, een conclusie ondersteund door het Fakton-onderzoek.
- Inzake geothermie en bodemenergie antwoordt de gedeputeerde dat het provinciaal warmtebedrijf een rol kan spelen in de warmtetransitie, inclusief ondersteuning van nieuwe bronnen. Investeringen in proefboringen voor geothermie zijn minder logisch voor de provincie, maar dit zal nog verder worden uitgewerkt.
- De gedeputeerde bevestigt dat kernenergie onderwerp van gesprek zal zijn tijdens de werksessie over de energievisie. Als er behoefte is aan een aparte werksessie specifiek over kernenergie, geeft hij aan dat dit gefaciliteerd kan worden door de griffie.
- Op de opmerking van mevrouw Hoek over omgevingslawaaï verduidelijkt hij dat dit voornamelijk betrekking heeft op verkeer, aangezien dit een wettelijke opgave is. Dit is dan ook de reden dat het onderwerp in de Strategische Collegeagenda staat.

Gedeputeerde Van Schie vervolgens reageert op vragen van diverse fracties:

- De gedeputeerde begint met de proef voor gratis openbaar vervoer voor ouderen met een kleine beurs. Verschillende fracties hebben hierover complimenten gegeven. De VVD vroeg naar de integrale afweging. Gedeputeerde Van Schie bevestigt dat de evaluatie van de proef nog moet plaatsvinden. In het coalitieakkoord is afgesproken om in te zetten op openbaar vervoer, zowel qua bereikbaarheid als betaalbaarheid. Hij heeft politiek ingeschat dat het goed is om de huidige doelgroep nog een jaar lang het huidige product te bieden in afwachting van een nieuw product. De evaluatie is nog niet compleet, maar wijst uit dat de proef gewaardeerd wordt en positief effect heeft. Van Schie vindt het ongepast om deze service een jaar lang weg te nemen voordat een nieuw product wordt geïntroduceerd.
- Gedeputeerde Van Schie beantwoordt ook de vraag van de heer Wolting of het mogelijk is om de proef voort te zetten vanaf 10 december 2023. Het streven is om de datum van het product technisch te verplaatsen, maar het is onzeker of iedereen op tijd geïnformeerd kan worden. Er zijn juridische vraagstukken over nieuwe deelnemers die in aanmerking komen voor de regeling en over deelnemers die hun status van 'kleine beurs' verliezen. Gedeputeerde Van Schie geeft aan dat hier nog een passende oplossing voor wordt gezocht.

De heer Bosch wijst erop dat, hoewel gedeputeerde Van Schie diverse plannen en ideeën presenteert, de concessie voor het openbaar vervoer al op tafel ligt. Op dit moment zijn vervoerders bezig met het doen van biedingen voor deze concessie. De heer Bosch benadrukt dat als er wijzigingen in de concessie gewenst zijn, de provincie bereid moet zijn om daar financieel aan bij te dragen. Hij vraagt of gedeputeerde Van Schie dit aspect in overweging heeft genomen.

Gedeputeerde Van Schie legt uit dat voor het komende jaar het vervoersplan reeds is vastgesteld, maar de vervoerder is niet in staat dit plan uit te voeren. Dat betekent dat er voor dit plan geen wijzigingen meer zullen worden voorgesteld. Voor het daaropvolgende jaar, het laatste jaar van de huidige concessie, is er al een aanzienlijk budget gereserveerd om het openbaar vervoer te intensiveren. Voor de periode daarna, met de nieuwe concessie, plant de provincie wijzigingen in het vervoersplan, vooral gericht op frequentie, bereikbaarheid en prijsstelling. Daarover gaat de provincie opnieuw in gesprek met de vervoerders.

De heer Bosch merkt op dat in de concessie gevraagd wordt om het openbaar vervoer aan te bieden zoals het in 2023 was. De heer Bosch vindt het vreemd dat er van de nieuwe vervoerder wordt verwacht om de dienstverlening van 2023 te handhaven, terwijl er al bekend is dat er wijzigingen gewenst zijn.

Gedeputeerde Van Schie legt uit dat hij niet om aanpassingen kan vragen zonder eerst te weten wat hij precies wil veranderen, wat volgens hem onvermijdelijk is in dit proces. Gedeputeerde Van Schie benadrukt dat de concessievoorwaarden duidelijk zijn en dat het mogelijk is om binnen een concessie wijzigingen door te voeren, zoals het verminderen of toevoegen van lijnen of het verhogen van de frequentie. Deze

wijzigingen brengen echter extra kosten met zich mee, zoals meer Dienstregeling Uren (DRU's) of investeringen. De gedeputeerde verduidelijkt dat er altijd overleg met de vervoerders plaatsvindt over de benodigde openbaar vervoerdiensten en hoe deze ingericht moeten worden. De provincie heeft een aanzienlijk budget gereserveerd voor investeringen in het openbaar vervoer, omdat zij dit zeer belangrijk vinden.

Gedeputeerde Van Schie gaat verder met het beantwoorden van vragen uit de commissie:

- In reactie op de vragen van de heer Van Vuuren over Rhenen en Ronde Venen herinnert gedeputeerde Van Schie eraan dat deze kwesties al besproken zijn in de vorige Statenvergadering en dat er gesprekken met de betreffende gemeenten worden gevoerd over hoe deze gebieden bediend kunnen worden. De gedeputeerde wil geen onrealistische verwachtingen wekken, omdat op sommige plaatsen het ov moet concurreren met auto- en fietsverkeer.
- Vervolgens gaat hij in op vragen van verschillende fracties over de investering van tweehonderd miljoen euro. Hij verduidelijkt dat dit geen kwestie van een wijziging van woordkeuze is en dat het budget niet uitsluitend voor asfalt bestemd is, maar ook voor andere diverse investeringen.

De heer Travaille wijst erop dat, hoewel gedeputeerde Van Schie aangeeft dat de tweehonderd miljoen niet aan wegen wordt besteed, in de tekst expliciet wordt vermeld dat het een investering in wegen betreft. Hij vraagt waarom het bedrag dan zo specifiek voor wegen wordt aangewezen. De heer Travaille wil verder weten waar het bedrag dan wel aan wordt besteed, gezien het grote bedrag en het gebrek aan onderbouwing. Travaille merkt op dat deze besteding niet in het coalitieakkoord of de Strategische Collegeagenda vermeld staat. Hij ziet een verschuiving in de tekst van duurzame mobiliteit naar de aanleg van wegen en vraagt om opheldering over deze discrepantie.

Gedeputeerde Van Schie verduidelijkt de besteding van de tweehonderd miljoen euro:

- De tweehonderd miljoen euro is bestemd voor investeringen, die jaarlijks via het Meerjarig Investerings Plan (MIP) worden vastgesteld. Deze investeringen omvatten ook projecten die van de studiefase naar de planfase of van de inventarisatiefase naar de studiefase worden gebracht.
- De investeringen zijn inderdaad gericht op wegen, waaronder fietspaden, tunneltjes, provinciale wegen en andere infrastructuur, maar niet op openbaar vervoer (ov). Het zijn dus specifiek investeringen in infrastructuur.
- Er is nog geen gedetailleerd plan voor de specifieke projecten die met dit bedrag gefinancierd zullen worden; dit wordt de komende jaren aan het MIP toegevoegd en dient om nieuwe plannen voor de komende collegeperiodes te financieren. Deze investeringen worden zorgvuldig gepland binnen de reguliere investeringssystematiek, waarbij Provinciale Staten steeds beslissen over de uiteindelijke uitvoeringsfase en de financiering daarvan.
- Het investeringsbedrag is niet willekeurig gekozen, maar zorgvuldig overwogen binnen de begrotingsgrenzen. Bijvoorbeeld, een investering van honderd miljoen euro leidt tot een afschrijving van drie miljoen euro per jaar over dertig jaar, wat impact heeft op het kapitaallastenplafond. Het resultaat is dat het kapitaallastenplafond waarschijnlijk zal stijgen, maar dat dit pas na deze collegeperiode zal plaatsvinden.

De heer De Jong merkt op dat, hoewel het antwoord van gedeputeerde Van Schie helder lijkt, het toch nog vragen oproept. De heer De Jong geeft aan dat er uiteindelijk investeringen worden gedaan in weginfrastructuur, maar hij vraagt naar een onderbouwing waarom specifiek het bedrag van tweehonderd miljoen euro is gekozen. Verder noemt de heer De Jong dat door een collega van gedeputeerde Van Schie is genoemd dat deze middelen ook voor de fiets waren bestemd. Gezien het antwoord van de gedeputeerde blijkt dit dus niet te kloppen.

Gedeputeerde Van Schie verwijst naar het Meerjarig Investerings Plan, waarin een groot bedrag aan geplande projecten staat die de komende tijd uitgevoerd gaan worden. Deze projecten zijn goedgekeurd door de Staten en hebben toegekend budget. Gedeputeerde Van Schie benoemt ook dat er ook veel projecten in de studiefase zijn waarvoor nog geen financiering is, met een totale waarde van ongeveer zevenhonderd miljoen euro. Hij beschrijft de keuze voor tweehonderd miljoen euro als pragmatisch, gezien de noodzaak om een besluit te nemen over hoeveel van deze plannen daadwerkelijk uitgevoerd kunnen worden binnen de beschikbare financiële middelen. Het kan wel zo zijn dat in de toekomst blijkt dat er meer of minder geld

uitgegeven wordt. De plannen worden gefinancierd worden, onder andere uit de afschrijvingen van geactiveerde bedragen in de begroting. Voor het daadwerkelijk werken aan projecten en het overbrengen van plannen van de studiefase naar de planfase is financieel perspectief nodig. Daarom is besloten om tweehonderd miljoen euro te reserveren voor dit doel.

De heer De Jong benadrukt dat het een bewuste politieke keuze is om geld en middelen te investeren in weginfrastructuur. Hij stelt dat de middelen en inspanningen die aan dit project worden besteed, niet aan andere projecten kunnen worden toegewezen.

Gedeputeerde Van Schie reageert nog kort op de opmerking dat deze middelen niet voor de fiets bestemd zijn. Er is zestig miljoen euro expliciet bestemd voor fietsprojecten. Daarentegen kunnen de tweehonderd miljoen euro voor wegen ook voor de aanleg of het onderhoud van fietspaden gebruikt worden. De gedeputeerde benadrukt dat bij elk Meerjarig Investerings Plan (MIP) de Statenleden opnieuw kunnen overwegen of zij de voorgestelde plannen goedkeuren of afwijzen.

Gedeputeerde Van Schie vervolgt met de beantwoording van de vragen. In reactie op vragen van de SP over het MIRT vertelt de gedeputeerde dat er momenteel wordt gewerkt aan verschillende alternatieven, die uiteindelijk moeten leiden tot een voorkeursalternatief. Voor een deel van het tracé, in alle varianten die nu worden onderzocht, is een ondergrondse tramlijn gepland. De details over de lengte van het ondergrondse deel, de locaties van de haltes en de aansluiting op het bestaande systeem zijn onderdeel van de huidige overwegingen. Het project omvat niet alleen de tramlijn, maar er worden ook keuzes gemaakt op het gebied van hoogwaardig openbaar vervoer met mogelijk buslijnen en dat gaat ook over afwegingen tussen de Papendorplijn en de bediening daarvan en de Merwedelijn. Al deze aspecten worden uitgewerkt en moeten leiden tot een voorkeursbeslissing. Gedeputeerde Van Schie benadrukt dat de haalbaarheid en betaalbaarheid van het project worden onderzocht, passend binnen de afgesproken scope met het Rijk en de gemeenten Utrecht en Nieuwegein. Er is nog geen definitief besluit genomen over het project. De gedeputeerde stelt voor om een informatiesessie te organiseren zodra er voldoende informatie beschikbaar is om Provinciale Staten bij te praten over de gemaakte keuzes en de onderliggende criteria.

De voorzitter stelt vast dat er nog vragen van de GroenLinks-fractie onbeantwoord zijn gebleven.

Mevrouw Matser vraagt specifiek naar de aanpak van CO₂-compensatie in het kader van het streven van de provincie om zo snel mogelijk CO₂-neutraal te worden. Dit is in lijn met de voorbeeldfunctie die de provincie vervult. Mevrouw Matser refereert aan een eerdere opmerking van gedeputeerde Bakker over het bespreken van het klimaatplan op 31 januari 2024. Het is haar echter nog niet duidelijk geworden of binnen dit klimaatplan ook een besluit valt over CO₂-compensatie.

Gedeputeerde Bakker bevestigt dat dit het geval is.

Tweede termijn commissie

De heer Travaille herinnert eraan dat er eerder kritiek was op het coalitieakkoord, vooral over het ontbreken van duidelijke doelen en strategische keuzes. Er werd toen beloofd dat deze in de Strategische Collegeagenda zouden komen. De heer Travaille vraagt zich af wat de strategie van het huidige document precies is. Hij benadrukt dat een strategie een koers moet zijn die leidt tot duidelijk geformuleerde doelstellingen. Verder refereert hij aan de uitspraak van de heer Bakker, die het document beschreef als een plan van aanpak. Travaille vraagt zich af wat er precies strategisch is aan het document en hoe het verschilt van een gewone lijst met voorgenomen acties.

De heer De Jong heeft in tweede termijn nog enkele punten:

- In eerste termijn stelde de heer De Jong voor de opcenten te verhogen, in lijn met wat ook de andere provincies doen. Dit houdt meer in dan alleen een indexatie. De heer De Jong is geïnteresseerd in de reacties van andere fracties op dit voorstel. Volgens de heer De Jong kan het aanpassen van de belasting helpen een deel van de begrotingswijziging te financieren. Ook merkt hij op dat dit vooruitloopt op de verwachte daling van inkomsten na 2025 en dit de niet-gehaalde indexatie corrigeert.

De heer Vermaat vraagt of Volt wil dat de totale inkomsten uit deze opcenten specifiek worden bestemd voor investeringen in bereikbaarheid. Vervolgens wijst de heer Vermaat op het feit dat de provincie een van de laagste tarieven voor deze belasting heeft. Dit heeft tot gevolg dat veel leasemaatschappijen zich in de provincie vestigen. Hij uit zijn zorg dat een verhoging van de opcenten ervoor kan zorgen dat deze lease-maatschappijen de provincie mogelijk zullen verlaten.

De heer De Jong stelt voor om de discussie over het oormerken te scheiden van de vraag over de verhoging van de opcenten. De heer De Jong suggereert eerst te onderzoeken of dezelfde acties ondernomen kunnen worden als in andere provincies. Hij is op dit moment niet voorstander van het oormerken van deze inkomsten, maar staat er open voor om hier verder over na te denken.

De voorzitter stelt voor dit voorstel voor het verhogen van de opcenten in de commissie Bestuur, Economie en Middelen (BEM) neer te leggen, omdat dit onderwerp daar beter past.

De heer Hossain onderschrijft de woorden van de voorzitter. Hij benadrukt dat er een bredere visie nodig is op hoe de provincie in de toekomst al haar ambities kan financieren. Volgens de heer Hossain zijn de opcenten op de motorrijtuigenbelasting niet de juiste manier om deze ambities te bekostigen. Hij geeft aan dat zijn fractie over het algemeen voorstander is van lagere lasten, vooral omdat voor veel mensen het hebben van een auto geen keuze is, maar een noodzaak. Hossain wil erop toezien dat juist deze mensen niet te zwaar belast worden.

De heer De Hartog spreekt zich uit tegen lastenverhoging. Hij gelooft dat er in de huidige begroting nog voldoende punten zijn waarop volgens hem significant bespaard kan worden. Hier zal hij bij een van de volgende agendapunten verder op ingaan.

De voorzitter constateert dat met deze reacties de heer De Jong een indruk heeft gekregen van de heersende meningen en adviseert de vraag in de commissie BEM te herhalen.

De heer De Jong vervolgt met zijn inbreng in tweede termijn:

- De heer De Jong herinnert aan de plannen ter waarde van zevenhonderd miljoen euro die eerder door de gedeputeerde zijn genoemd en waarvoor geen financiering beschikbaar is. Hij vraagt zich af of de tweehonderd miljoen euro die wordt besproken een deel uitmaakt van deze zevenhonderd miljoen. De heer De Jong wil graag dat de lijst met deze plannen wordt gedeeld zodat inzichtelijk wordt wat er allemaal op staat. Verder vraagt de spreker GS om aan te geven wat de ambitie is met betrekking tot de verdeling van de tweehonderd miljoen euro. Er is aangegeven dat dit bedrag kan worden besteed aan zaken zoals fietspaden, tunnels en wegen, en uiteindelijk beslist de Provinciale Staten hierover. De heer De Jong wil echter weten wat de globale verdeling zal zijn, bijvoorbeeld welk percentage naar fietsinfrastructuur gaat en hoeveel naar weginfrastructuur.
- Tot slot brengt hij het onderwerp van een OV-pas voor minima naar voren, niet alleen voor ouderen, maar voor iedereen. Hij verzoekt om een voorstel waarin de voor- en nadelen van zo'n pas worden afgewogen, om te beoordelen of dit een haalbare optie zou kunnen zijn.

De heer Vermaat refereert aan een vraag die eerder door Volt gesteld werd in de eerste termijn over een werkbezoek met betrekking tot kernenergie. Deze vraag was gericht aan de commissie. Hij spreekt zijn steun uit voor dit werkbezoek over kernenergie.

De voorzitter zal bij de afronding van dit agendapunt inventariseren in hoeverre hier behoefte aan is.

Tweede termijn Gedeputeerde Staten

Gedeputeerde Bakker dankt voor de aanvullende vragen en reageert op de vragen in zijn portefeuille:

- In reactie op Partij voor de Dieren met een uitleg over het strategische element van de agenda, let de gedeputeerde uit dat op basis van de afspraken en acties uit het coalitieakkoord, en in overeenstemming met motie 38, een agenda, spoorboekje of routekaart is opgesteld voor de komende jaren. Deze documenten specificeren de strategische onderwerpen, de prioriteiten van de coalitiepartijen, en de onderwerpen die belangrijk zijn voor PS of die betrekking hebben op grote maatschappelijke

transities. Gedeputeerde Bakker benadrukt dat het doel is om te bepalen hoe men de komende vier jaar te werk gaat, zowel in termen van tijd als financiën. Dit plan is in acht weken samengesteld om Provinciale Staten inzicht te geven in waar men de komende jaren aan gaat werken. Hij ziet dit als een eerste ronde van gesprekken, zoals die nu en in de komende weken, alsook op 13 december tijdens de Provinciale Statenvergadering, gevoerd worden. Tijdens deze gesprekken krijgen de Provinciale Staten de kans om te reageren, vragen te stellen, aanvullingen te doen en, zoals in het geval van de heer De Jong, politieke voorstellen te doen over de financiering van de plannen. Dit alles maakt deel uit van de Strategische Collegeagenda.

- In reactie op een vraag van Volt, legt de gedeputeerde uit dat een verhoging van de opcenten een politiek gesprek vereist, dat de partijen onderling moeten voeren. Gedeputeerde Bakker is benieuwd naar de uitkomst van dit gesprek. Hij geeft aan dat de technische aspecten natuurlijk in overweging genomen kunnen worden. Bij de bespreking van de kadernota zal naar aanleiding van een voorstel van de VVD een eerste verkenning worden gedaan naar de implicaties van indexatie, vooral wat betreft de toename in uitgaven.

Gedeputeerde Van Schie erkent dat tweehonderd miljoen euro een enorm bedrag is. Hij verduidelijkt dat een groot deel van de plannen al in de studiefase zit en opgenomen is in het MIP. Dit overzicht met projecten die nog gefinancierd moeten worden, wordt jaarlijks ge-update en gedeeld met de Staten. Van nog een aanzienlijke hoeveelheid plannen is nog niet bekend wat de kosten zijn, omdat er nog geen studie naar gedaan is. Wel is bekend dat enkele van de knelpunten aanzienlijke kosten met zich mee zullen brengen. Er is nog geen concrete lijst van wat precies met de tweehonderd miljoen euro gedaan zal worden, maar hier wordt aan gewerkt. Dit komt terug in het bereikbaarheidsprogramma. De gedeputeerde benadrukt dat de Provinciale Staten bepalen waaraan het geld wordt uitgegeven, en dat een groot deel waarschijnlijk naar fietsinfrastructuur zal gaan.

De heer De Jong benadrukt dat er vertrouwen is in de wijze waarop met de financiële middelen wordt omgegaan. Tegelijkertijd is er behoefte aan duidelijkheid zodat de Statenleden het proces kunnen volgen en een gefundeerd oordeel kunnen vormen. Op dit moment voelt hij zich niet in de positie om een goed oordeel te vellen over de huidige aanpak. De vraag is op welke manier Statenleden beter gepositioneerd kunnen worden om hierover te oordelen.

Gedeputeerde Van Schie legt uit dat de Statenleden elk jaar tijdens de bespreking van het MIP de relevante informatie krijgen. Hij geeft aan dat hij geen specifieke percentages kan toewijzen aan bepaalde projecten, zoals dertig procent aan fietsinfrastructuur en twintig procent aan auto's, omdat er mogelijk grote projecten kunnen zijn die aanzienlijke middelen vereisen. Het belangrijkste punt over de tweehonderd miljoen euro, volgens gedeputeerde Van Schie, is dat de begrotingssystematiek laat zien dat er geld beschikbaar is voor belangrijke uitgaven. Hij zegt dat hij voorstellen zal doen over wat hij belangrijk vindt en dat de Statenleden elk jaar opnieuw kunnen beoordelen of ze deze voorstellen goed vinden of niet.

De heer Hossain vraagt of Volt het met de VVD eens is dat het woningtekort een grote uitdaging vormt en dat investeringen in weginfrastructuur een essentieel onderdeel van de oplossing zijn.

De heer De Jong bevestigt dat zij het met de VVD eens zijn over het belang van goede ontsluiting bij het bouwen van huizen. Echter, hij voegt eraan toe dat Volt een voorkeur heeft voor andere methodes dan enkel investeren in weginfrastructuur. De Jong suggereert dat er gekeken moet worden naar het verbeteren van het openbaar vervoer en het creëren van hubfuncties als een veel duurzamere manier van ontsluiten.

Gedeputeerde Van Schie benadrukt dat het investeren in weginfrastructuur niet betekent dat er niet ook aanzienlijk wordt geïnvesteerd in openbaar vervoer. Hij verwijst naar de recente ontwikkelingen voor de Merwedelijn, waarbij met diverse overheden honderden miljoenen euro's worden geïnvesteerd in de infrastructuur van het openbaar vervoer, maar ook de software, zoals de lijnen en de dienstregeling. Deze investeringen komen terug in het MIP. De gedeputeerde wil een eventueel misverstand wegnemen dat er een keuze is gemaakt tegen het ov. Integendeel, hij benadrukt dat ov, fiets en weg alle aandacht verdienen en dat de provincie zich verantwoordelijk voelt voor al deze taken.

De voorzitter stelt vast dat er nog vragen van de fractie van Volt onbeantwoord zijn gebleven.

De heer De Jong verzoekt het college om een voorstel te presenteren waarin de voor- en nadelen worden besproken van het mogelijk maken van een ov-pas voor iedereen in de provincie Utrecht met een beperkt budget. Hij wil dat dit voorstel de Statenleden in staat stelt om een weloverwogen beslissing te nemen over de haalbaarheid en wenselijkheid van zo'n ov-pas voor deze doelgroep.

Gedeputeerde Van Schie geeft aan dat er een plan komt om vervoersarmoede op drie manieren aan te pakken: betaalbaarheid, bereikbaarheid, en frequentie van het openbaar vervoer, waarbij wordt gekeken naar waar en hoe vaak er gereden wordt met het ov. Betaalbaarheid is een belangrijk onderdeel van dit plan. De gedeputeerde kan echter niet bevestigen dat dit zal resulteren in een ov-pas, aangezien het onderzoek naar de behoefte en de mogelijke implementatie hiervan, in samenwerking met gemeenten en vervoerders, nog moet plaatsvinden. Dit hangt ook af van de technische mogelijkheden van de ov-pas. De gedeputeerde kan daarom nog geen concrete toezeggingen doen, maar hij verzekert dat de betaalbaarheid van het ov een centraal element zal zijn in de strijd tegen vervoersarmoede. Het college is hier volledig aan gecommiteerd en hij zegt toe dat er overleg zal plaatsvinden over de invulling hiervan. De uitwerking van dit plan zal in het komende jaar plaatsvinden binnen het bereikbaarheidsprogramma.

De voorzitter constateert dat het agendapunt voldoende is besproken.

13. SV investeringen overweginstallaties Koekoekslaan en Randdijk in Nieuwegein

In dit Statenvoorstel wordt de oplossing gepresenteerd voor onveilige tramovergangen in Nieuwegein.

Eerste termijn commissie

Mevrouw Bikker uit haar blijdschap over het besluit om twee overgangen beter te beveiligen. Ze benadrukt dat het CDA zich de afgelopen jaren sterk heeft gemaakt voor meer beveiliging op overgangen, vooral vanwege de ongevallen die er plaatsvinden. Ze is verheugd dat dit nu gerealiseerd wordt en vindt dit erg belangrijk voor de veiligheid van alle inwoners, inclusief fietsers en anderen die gebruik maken van deze overgangen. Ze geeft complimenten voor het voorstel.

Mevrouw Bikker vertelt dat het CDA diverse keren ter plaatse is geweest bij verschillende overgangen, waaronder de twee die nu beveiligd gaan worden. Daarnaast noemt mevrouw Bikker specifiek de situatie bij de Buizerdlaan in Nieuwegein, een drukke overgang naast een winkelcentrum en gezondheidscentrum, en veel gebruikt door scholieren van het Anna van Rijn College. Ze heeft daar gevaarlijke situaties waargenomen, waaronder bijna-ongelukken, en constateert dat er geen slagbomen zijn, wat de situatie zou kunnen verbeteren. Naast haar tevredenheid over de huidige plannen vraagt Bikker om te overwegen of de Buizerdlaan ook een hoger beveiligingsniveau kan krijgen. Ze refereert aan een gereserveerd bedrag van anderhalf miljoen euro en vraagt of een deel van dit bedrag ook gebruikt kan worden voor de beveiliging van de Buizerdlaan.

De heer Hossain spreekt zijn waardering uit over de aanpak van de overweg en benadrukt dat niemand in de Staten tegen verbeteringen aan de veiligheid van het tramsysteem zal zijn. Hij erkent dat spoorbomen niet de perfecte oplossing zijn vanwege hun nadelen, maar ziet ze in dit geval als een geschikte maatregel voor de veiligheid. Hij brengt ook een eerdere discussie ter sprake over de HOV-oversteek bij het Lombokplein, waarbij er vragen waren over de mogelijkheid van een integrale afweging tussen veiligheid en andere factoren, beperkt door het standstill-principe en het ALARP-uitgangspunt. Hossain vraagt zich af of soortgelijke verbeteringen ook toegepast kunnen worden op knelpunten zoals bij het Lombokplein. De VVD overweegt, samen met D66, om een motie in te dienen om een externe partij de juridische mogelijkheden te laten verkennen voor dergelijke verbeteringen. Hij benadrukt het belang van het bekijken van het gehele tramsysteem, maar uit nogmaals zijn waardering voor de huidige aanpak en dankt voor de getoonde daadkracht.

De heer Wolting spreekt zijn tevredenheid uit over het statenvoorstel. Hij geeft aan geen voorstander te zijn van het mengen van deze discussie met andere discussies, omdat dit kan leiden tot uitstel van beslissingen.

De heer De Weerd herinnert aan de ongelukken met trams die de laatste jaren hebben plaatsgevonden in Nieuwegein en Utrecht. Hij wijst op de ernstige gevolgen van deze ongelukken, zoals gewonden en aanzienlijke schade, en merkt op dat deze incidenten ook het imago van het openbaar vervoer en het gevoel van veiligheid bij reizigers en omwonenden negatief hebben beïnvloed. Hij herinnert eraan dat de Partij voor de Dieren al langer pleit voor betere beveiliging van tramkruisingen en ziet het plaatsen van spoorbomen als de beste manier om de kans op toekomstige ongelukken te verkleinen. Hij refereert aan een eerder ingediende motie die brede steun kreeg en geeft aan dat zijn partij daarom dit voorstel ook zal steunen. Tegelijkertijd roept hij de gedeputeerde op om proactief te werken aan de betere beveiliging van tramkruisingen, waar technisch mogelijk, in plaats van te wachten tot er ongelukken gebeuren.

De heer Harinck uit zijn goedkeuring voor het voorgestelde maatregel met betrekking tot de slagbomen bij drie kruispunten. Hij merkt op dat er zorgvuldig is gekeken naar welke kruispunten slagbomen nodig hebben en dat er goed overleg is geweest met de gemeenten. D66 kan zich volledig vinden in dit voorstel.

De heer Harinck voegt toe aan de opmerkingen van de heer Hossain van de VVD over de eerdere discussie betreffende de HOV-oversteek, waar slagbomen ook als een optie werden beschouwd. De heer Harinck wil graag technische uitleg waarom slagbomen in het ene geval wel en in het andere geval niet als een goede oplossing worden gezien. Hij steunt de second opinion die de heer Hossain voorstelde en geeft aan dat D66 overweegt een motie mee in te dienen. Hij vermeldt dat hun raadsfractie deze kwestie politiek blijft opvolgen, wat ook geldt voor lokale collega's van de heer Hossain. De heer Harinck benadrukt de relevantie van de motie zowel op technisch als politiek vlak en staat open voor samenwerking met andere fracties hierin.

Mevrouw Hoek vraagt waarom er geen provinciebrede inventarisatie wordt gemaakt van alle gevaarlijke punten, inclusief provinciale wegen die door kernen lopen. Ze stelt voor deze gegevens te verzamelen en een programma op te stellen om deze problemen op te lossen. Hoek uit haar zorg dat met de huidige aanpak slechts gedeeltelijk oplossingen worden gevonden, wat bij haar een gevoel van willekeur oproept en leidt tot een gebrek aan een integrale aanpak.

Mevrouw Bikker herinnert de commissie aan de aanleiding voor dit Statenvoorstel. De overgangen in IJsselstein zijn allemaal beveiligd; dit is belangrijk. Daarnaast hebben er sinds 2018 zestig ongelukken plaatsgevonden op overgangen in Nieuwegein. Dit heeft geleid tot een nauwkeurige beoordeling in Nieuwegein van wat noodzakelijk is om de veiligheid bij deze overgangen te verbeteren. Op dit moment is er een voorstel om de twee belangrijkste overgangen in Nieuwegein te beveiligen met slagbomen. Mevrouw Bikker doet een oproep om de focus te houden op dit specifieke voorstel, omdat het een belangrijke stap is in het verbeteren van de veiligheid bij deze overgangen en benadrukt dat dit niet uit het oog verloren moet worden.

De heer De Weerd geeft in reactie op mevrouw Hoek aan dat er een afwegingskader bestaat voor alle tramkruisingen. Hij uit zijn frustratie, die mogelijk ook door mevrouw Hoek wordt gedeeld, over het feit dat dit afwegingskader, ondanks herhaalde verzoeken, nog niet naar de commissie is gestuurd. De heer De Weerd suggereert dat dit een punt kan zijn waarin hij en mevrouw Hoek gezamenlijk een oproep kunnen doen richting het college.

Mevrouw Hoek is het eens met de heer De Weerd. Ze wijst op de bestaande lijst met twintig items waar echter niets mee gedaan wordt. Ze is bezorgd dat er mogelijk eerst meer ongelukken moeten gebeuren, misschien zelfs met dodelijke afloop, voordat er besloten wordt de situatie serieus en volledig aan te pakken. Mevrouw Hoek benadrukt het belang van samenwerking met de gemeenten bij het inventariseren van knelpunten, omdat gemeenten het beste weten waar deze zich bevinden.

Eerste termijn Gedeputeerde Staten

Gedeputeerde Van Schie bedankt voor de complimenten over het statenvoorstel en merkt op dat er breed draagvlak voor lijkt te zijn. Hij gaat in op de vervolgvragen die hij heeft ontvangen.

- In reactie op een opmerking van mevrouw Bikker over een andere gevaarlijke plek in Nieuwegein op de Buizerdlaan legt de gedeputeerde uit dat elke oversteekplaats potentieel gevaarlijk is. Hij geeft aan dat niet alleen de tramoversteekplaatsen in dit Statenvoorstel zijn bekeken en beoordeeld, maar alle tramoversteekplaatsen in Nieuwegein en Utrecht, zonder specifieke budgetoverwegingen. Uit deze beoordeling, ook in overleg met de gemeente, zijn de twee huidige plekken als noodzakelijk naar voren gekomen voor verbeteringen in het kader van verkeersveiligheid.
- Er is samen met gemeenten gekeken naar alle overwegen en welke veiligheidsverbeteringen er nodig zijn. De analyse wees uit dat attentieverhogende maatregelen en het verbeteren van zichtlijnen, dus kleinere maar effectieve veiligheidsmaatregelen, afdoende zouden moeten zijn. Gedeputeerde Van Schie benadrukt dat er budget beschikbaar is en dat de provincie bereid is om budget vrij te maken voor toekomstige aanpassingen, indien nodig. Hij wijst erop dat de provincie dit in samenspraak met gemeenten doet, omdat niet altijd de provincie maar soms juist de gemeenten zelf aan zet zijn bij dergelijke kwesties.
- Vervolgens reageert de gedeputeerde op de opmerkingen van de VVD en D66 over het Lombokplein en de vraag of de situatie op stelselniveau bekeken moet worden. Hij erkent dat dit een technisch-juridische kwestie is en zal deze vraag doorgeven binnen de organisatie. Gedeputeerde Van Schie meldt dat hij een uitnodiging heeft geaccepteerd van wethouder Eerenberg uit Utrecht om de situatie bij het Lombokplein persoonlijk te bekijken en uitleg te krijgen over de plannen daar. De gedeputeerde verwijst naar een advies van de Safety Board en merkt op dat er momenteel geen verdere aanvraag van de gemeente ligt waar actie op ondernomen moet worden. De verantwoordelijkheid ligt volgens hem nu bij de gemeente, en mogelijk ook bij de gemeenteraad, om te bepalen wat er nodig is en meer inzicht te verkrijgen in de situatie. Gedeputeerde Van Schie geeft aan dat als de provincie kan helpen, zij dat graag zullen doen.
- Gedeputeerde Van Schie reageert op de vraag van 50PLUS over een afwegingskader en de inventarisatie van gevaarlijke knelpunten. Zoals hiervoor al aangegeven, bevestigt de gedeputeerde dat er voor de tram een dergelijke inventarisatie recent is afgerond en dat de resultaten daarvan in de praktijk te zien zullen zijn. Voor het wegennetwerk zijn ook knelpunten in beeld gebracht, waarvan sommige al besproken zijn in een vorige commissievergadering. De beschikbare tweehonderd miljoen euro zal ingezet worden om plannen voor deze knelpunten uit te voeren en te investeren in wegen waar dat nodig is.
- Gedeputeerde Van Schie geeft aan dat er continu aan knelpunten wordt gewerkt en dat er steeds nieuwe bij komen, wat op het niveau van het hele netwerk voor alle provinciale wegen gebeurt. De provincie biedt zelfs ondersteuning aan gemeenten indien nodig. Hij is van mening dat er goed werk wordt verricht op dit gebied en erkent dat er altijd een roep om verbetering is als er een incident plaatsvindt. Gedeputeerde Van Schie benadrukt dat waar objectief vastgesteld wordt dat er knelpunten zijn, de provincie daar actief mee aan de slag gaat en dat er middelen beschikbaar zijn voor deze aanpak. Gedeputeerde Van Schie benadrukt dat verkeersveiligheid een hoge prioriteit heeft in zijn portefeuille.

Mevrouw Bikker dankt het antwoord van de gedeputeerde. Ze begrijpt dat het onderzoek naar de veiligheid bij oversteekplaatsen nog niet is afgerond. Hierom benadrukt ze het belang van extra aandacht voor de specifieke situatie bij de Buizerdlaan, waar een middelbare school en een gezondheidscentrum in de buurt zijn. Bikker vraagt om een extra controle in het onderzoek om zeker te zijn dat deze specifieke omstandigheden voldoende zijn meegewogen. Ze vindt het belangrijk dat, zelfs als situaties objectief gezien als veilig worden beoordeeld, er toch rekening gehouden wordt met deze verzwarende factoren.

Gedeputeerde Van Schie antwoordt dat dit meegenomen wordt.

De heer De Weerd vraagt of hij goed heeft begrepen dat, behalve voor de twee in het Statenvoorstel genoemde overgangen, er geen spoorbomen bij andere kruisingen worden geplaatst.

Gedeputeerde Van Schie geeft aan dat dit correct is.

De voorzitter inventariseert of dit Statenvoorstel als hamerstuk kan worden doorgeleid naar de eerstvolgende Statenvergadering.

De heer Harinck herinnert eraan dat de VVD en D66 een motie overwegen, maar dat dit ook middels een actualiteitenmotie kan. De inhoud van de motie staat los van dit Statenvoorstel.

Gedeputeerde Van Schie adviseert om ambtelijk te controleren welke juridische vraag gesteld moet worden. Dit is om ervoor te zorgen dat er een duidelijk en adequaat antwoord gegeven kan worden op de vraagstukken rondom de knelpunten.

Mevrouw Bikker, rekening houdend met het feit dat het onderzoek nog niet is afgerond, vraagt of de 1,5 miljoen euro die gereserveerd is, beschikbaar blijft voor de beveiliging van overgangen. Ze wil verzekeren dat er, indien uit het onderzoek blijkt dat dit nodig is, voldoende financiële middelen zijn om de overgangen met slagbomen te beveiligen.

Gedeputeerde Van Schie antwoordt dat de middelen die niet gebruikt worden voor de slagbomen bij de twee besproken overgangen, weer beschikbaar komen voor andere locaties waar verbeteringen nodig zijn. Hij geeft aan dat de verwachting is dat er uit het lopende onderzoek geen nieuwe locaties naar voren komen die slagbomen nodig hebben en gefinancierd moeten worden uit hetzelfde budget. Gedeputeerde Van Schie vermeldt ook dat er voor overige werkzaamheden een apart budget is gereserveerd voor investeringen in de verkeersveiligheid.

De voorzitter constateert dat het agendapunt voldoende is besproken. Het Statenvoorstel investeringen overweginstallaties Koekoekslaan en Randdijk in Nieuwegein wordt als hamerstuk doorgeleid naar de eerste volgende Provinciale Statenvergadering.

14. SB Uitvoeringsplan CO₂-routekaart: De provincie als voorbeeld

Deze Statenvoorstel is opgevaardigd door de fracties UtrechtNu!, Forum voor Democratie, D66, Volt, Partij voor de Dieren en ChristenUnie.

De heer Fiscalini stelt de volgende vragen:

- Ten eerste informeert hij naar de specifieke besteding van de vijf miljoen euro die is gereserveerd voor CO₂-compensatie. Hij vraagt naar het concrete doel van dit geld, hoe het uitgegeven zal worden, en wat er precies mee gedaan wordt als het uitgegeven is.
- Daarnaast vraagt hij of de provincie Utrecht zal stoppen met het gebruik van biomassa als vorm van energie in het kader van CO₂-uitstoot.
- Tenslotte heeft de heer Fiscalini een vraag over de informatie op pagina elf van het document, waar gesproken wordt over het maken van een plan voor transportbewegingen van externen. Hij wil weten of Statenleden en commissieleden als 'externen' worden beschouwd en of er een plan is dat voorziet in vervoer voor hen, zoals bijvoorbeeld het ophalen met een bus.

De heer De Hartog brengt CO₂-gerelateerde kwesties aan de orde, waarbij hij aangeeft dat de standpunten van zijn partij over CO₂ al bekend zijn. Hij stelt enkele vragen aan de gedeputeerde, maar benadrukt dat het meer om overkoepelende, meta-vragen gaat in plaats van directe vragen. Deze vragen zijn bedoeld om te reflecteren op de huidige CO₂- en klimaatbeleidsmaatregelen van de provincie, die volgens hem nadelige gevolgen hebben, zoals hoge belastingen en toekomstige problemen met windturbines. De heer De Hartog vraagt of de gedeputeerde en anderen die overtuigd zijn van het probleem van CO₂ de antwoorden op zijn vragen weten. Zo niet, stelt hij voor dat ze deze informatie opzoeken om de waarde van het huidige CO₂-beleid te beoordelen. Hij uit zijn bezorgdheid dat als de antwoorden niet bevredigend zijn, dit een schadelijk effect kan hebben op de inwoners van de provincie. De vragen die hij stelt zijn:

- Hoeveel procent CO₂ zit er in de lucht?
- Bij de veronderstelde opwarming van de aarde, waarom zou de mensheid de grootste oorzaak zijn?
- Wat is het minimale percentage CO₂ dat nodig is in de lucht voor plantengroei en de voedselketen?
- Is de aarde zelf niet beter in staat het CO₂-gehalte te reguleren dan mensen?

- Hoeveel invloed heeft de beoogde CO₂-reductie in Utrecht en Nederland op het wereldwijde CO₂-gehalte in de atmosfeer?
- Welke landen doen wel of niet hun best om CO₂-uitstoot te reduceren, en wat is hun aandeel in de totale wereldwijde CO₂-uitstoot? De heer De Hartog wijst erop dat er geen 'CO₂-muur' is die de uitstoot beperkt tot bepaalde regio's.

De voorzitter stelt dat deze vragen technisch van aard zijn. Aangezien De Hartog al aangaf dat het niet om directe vragen gaat, stelt de voorzitter voor dat deze schriftelijk worden beantwoord.

De heer Harinck begint met complimenten over het advies om te werken aan een uitgebreid klimaatplan dat verschillende beleidsterreinen omvat, zoals klimaat, circulaire economie, energietransitie en de voedselagenda. Hij noemt dit ambitieus en kijkt uit naar de realisatie ervan.

De heer Harinck benadrukt het belang van een jaarlijkse peiling van de CO₂-uitstoot om inzicht te krijgen in de huidige stand van zaken. Hij vindt het relevant om te weten wat er precies aan CO₂ wordt uitgestoten en hoe dit voorkomen kan worden. Hij merkt op dat de grootste impact lijkt te komen van het gebouw waarin ze zich bevinden en de energie die wordt ingekocht. D66 ziet het als belangrijk om de komende jaren concreet te meten waar ze staan en wat er gedaan is aan verduurzaming.

D66 heeft ook een kritiekpunt. In het stuk wordt volgens de heer Harinck veel gesproken over samenwerking en gedragsverandering. D66 vindt dat er een moment moet komen waarop duidelijke keuzes worden gemaakt en actie wordt ondernomen, in plaats van alleen te focussen op gedragsbeïnvloeding en gewenning. Hij mist daadkracht in het stuk en zou een reflectie hierop van de gedeputeerde waarderen.

De heer Van Lunteren uit zijn tevredenheid over het feit dat in het coalitieakkoord is opgenomen dat de provincie Utrecht zelf het goede voorbeeld gaat geven in CO₂-reductie. Echter, hij heeft vragen over de monitoring van deze reductie. De heer Van Lunteren vraagt zich af waarom de monitoring niet door een externe, onafhankelijke partij wordt uitgevoerd en uit zijn zorg dat de provincie hiermee de slager zou kunnen zijn die zijn eigen vlees keurt. Verder vraagt hij om verduidelijking over of het onderzoek naar de CO₂-compensatiestrategie parallel loopt met de ontwikkeling van de algehele strategie, aangezien dit voor hem nog onduidelijk is.

De heer Harinck reageert op de suggestie van een extern bureau voor de monitoring van CO₂-reductie. Hij wijst erop dat de provincie al diverse metingen zelf uitvoert, zowel binnen de eigen organisatie als in de uitvoering van haar taken. Hij vraagt zich af of het dan noodzakelijk is om al deze metingen door externe bureaus te laten uitvoeren.

De heer Van Lunteren geeft aan dat hij in dit geval zeker de voorkeur geeft aan het inschakelen van een extern bureau voor de monitoring van CO₂-reductie. Hij benadrukt dat een frisse, kritische en geloofwaardige blik op de prestaties van de provincie in deze kwestie beter van een externe, onafhankelijke partij kan komen dan van de provincie zelf. Hij stelt dat het niet zijn bedoeling is om alle provinciale taken uit te besteden, maar in dit specifieke geval vindt hij het inschakelen van een extern bureau legitiem en passend.

De heer Travaille bespreekt de volgende punten over CO₂-reductie en –compensatie:

- De heer Travaille merkt op dat uit de antwoorden op technische vragen van verschillende partijen, waaronder ChristenUnie, Volt en Forum, blijkt dat er veel onduidelijkheid is over het realiseren van de gestelde doelen. Hij vraagt om meer inzicht in de relatie tussen de huidige maatregelen en de gestelde doelen.
- Partij voor de Dieren brengt naar voren dat CO₂-uitstoot door catering en voeding niet wordt meegenomen omdat deze worden ingekocht. Hij stelt dat inkoop ook moet worden meegenomen in de CO₂-voetafdruk, inclusief catering, meubelen en andere materialen, en vraagt om alle CO₂-uitstoot mee te nemen in de berekeningen.
- Verder vraagt hij naar de opname van de vijf miljoen euro voor CO₂-compensatie in de begrotingen van 2022, 2023 en de komende jaren. Hij merkt op dat er onduidelijkheid is over wanneer de compensatie volledig uitgewerkt zal zijn, gezien tegenstrijdige informatie over 2023 en 2024.

- Tot slot doet de heer Travaille een suggestie over CO₂-compensatie. Hij berekende dat het behouden van zestien hectare bos voor zestig jaar, zoals de Oude Tempel, een efficiënte manier zou zijn om de CO₂-uitstoot van 2022 en 2023 te compenseren voor minder dan tien miljoen euro. Hij vraagt of de gedeputeerde dit een goede suggestie vindt.

Mevrouw Rikkoert uit haar bezorgdheid over de duidelijkheid van de route naar de gestelde doelen in de CO₂-routekaart. Ze benadrukt dat hoewel de einddoelen beschreven staan, er geen duidelijke beschrijving is van hoe de provincie deze doelen gaat behalen. Als voorbeeld noemt ze de ambitie rond woon-werkverkeer, waar een doel van 75% CO₂-reductie in zeven jaar is gesteld, maar de uitwerking van hoe dit bereikt moet worden, ontbreekt.

Mevrouw Rikkoert merkt op dat ze ontevreden is dat er geen verdere uitwerking is, ondanks dat de doelen voor 2035 en 2040 al bijna vier jaar geleden in het programmaplan Energietransitie zijn vastgesteld. Ze wijst ook op diverse toezeggingen die door de jaren heen zijn gedaan en vraagt zich af waarom het zo lang duurt en waarom de plannen zo vaag blijven. Zij en haar partij nemen dit naar eigen zeggen niet echt serieus en willen meer concrete informatie.

De heer De Hartog interrumpeert op de opmerkingen van de heer Travaille. Hij vindt het opvallend dat zijn technische vragen zijn gebruikt als onderdeel van het standpunt van de heer Travaille, en merkt op dat dit niet zijn intentie was. De bedoeling van zijn vragen was om aandacht te vestigen op de energieconsumptie van elektrische auto's. Hij geeft aan dat de antwoorden op zijn technische vragen niet correct waren, wat zijn berekeningen beïnvloedde. De heer De Hartog licht toe dat uit zijn berekeningen blijkt dat als de parkeerplaatsen halfvol zouden staan met opladende elektrische auto's, dit evenveel elektriciteit zou verbruiken als meerdere provinciehuizen. Hij suggereert dat dit aspect ook in overweging genomen moet worden bij het bespreken van energieverbruik en CO₂-reductie.

De heer Travaille geeft aan dat de heer De Hartog zelf verantwoordelijk is voor zijn eigen uitspraken. De heer Travaille geeft aan dat wat hij herkende in de technische vragen van Forum voor Democratie, en ook bij vragen van anderen, dit de bezorgdheid is die eerder door de ChristenUnie werd geuit: de vraag over de route naar het bereiken van de doelstellingen en de stappen die daartoe genomen moeten worden. Hij merkt op dat de heer De Hartog deze vraag inderdaad heeft gesteld, zij het in een iets andere vorm.

Gedeputeerde Bakker blikt kort terug op de ontwikkelingen sinds 2020 met betrekking tot de CO₂-routekaart van Utrecht naar Parijs, vastgesteld in 2021. Hij licht toe dat het eerste uitvoeringsplan is opgesteld en dat deze jaarlijks aangescherpt zal worden. De doelen zijn duidelijk: CO₂-reductie certificering via de CO₂-prestatieladder, structurele en meetbare reductie van CO₂ en equivalenten, en inzicht in de geleverde prestaties. Hij benadrukt het belang van het goede voorbeeld geven, vooral omdat de provincie ambitieuze doelen stelt voor anderen.

Gedeputeerde Bakker noemt dat er al veel bereikt is: elektrificatie van dienstauto's, duurzame projecten in catering, herziening van reiskostenvergoedingen, stimuleren van duurzaam woon-werkverkeer, zes van de zeven panden met energielabel A of hoger, en het ondertekenen van het manifest voor maatschappelijk verantwoord ondernemen. Hij benoemt dat de provincie op de tweede plaats staat landelijk voor duurzaam inkopen.

De gedeputeerde erkent dat er nog scherpere stappen gezet moeten worden in toekomstige versies van het plan, met duidelijke doelen, tijdlijnen, en maatregelen. De focus ligt nu op drie belangrijke parameters: de ingekochte energie, algemeen inkoopbeleid en het woon-werkverkeer, waar veel impact mee kan worden gemaakt.

De gedeputeerde reageert vervolgens op de vragen van de opwaarderende fracties met de volgende antwoorden:

- De gedeputeerde begint met de kwestie van de vijf miljoen euro voor CO₂-compensatie, aangekaart door UtrechtNu! en ook besproken door de Partij voor de Dieren. Gedeputeerde Bakker legt uit dat dit bedrag een rekenvoorbeeld is en benadrukt dat er een beleidsmatige inbedding nodig is voor de

compensatie. Dit om te voorkomen dat het als 'greenwashing' wordt gezien, waarbij acties worden afgekocht zonder echte impact. Hij geeft aan dat er goed beleid wordt ontwikkeld dat in het klimaatplan wordt opgenomen, inclusief de benodigde financiële middelen. De gedeputeerde herhaalt het standpunt dat eerst reductie plaatsvindt en daarna pas compensatie.

- Over de vraag van UtrechtNu! betreffende biomassa legt gedeputeerde Bakker uit dat algemene vragen over biomassa meer binnen het domein van energietransitie vallen. Het specifieke plan waarover gesproken wordt, richt zich echter op de eigen organisatie van de provincie en wat daarin gedaan kan worden.

De heer Fiscalini stelt voor dat de provincie een standpunt inneemt tegen het gebruik van biomassa vanwege de CO₂-uitstoot die het veroorzaakt. De heer Fiscalini suggereert dat de provincie zou kunnen besluiten om helemaal niets te maken te willen hebben met biomassa.

Gedeputeerde Bakker benadrukt enkele positieve ontwikkelingen in de provincie. Hij meldt dat de provincie versneld van het gas af is gegaan en dat er momenteel wordt gekeken naar verdere verduurzaming van het provinciegebouw, vooral gericht op de warmtevoorziening en hoe deze zo duurzaam mogelijk kan worden gemaakt. Gedeputeerde Bakker licht toe dat de huidige inkoopcontracten voor elektriciteit en warmte tot de meest duurzame behoren. Hij kondigt aan dat er na de zomer nieuwe voorstellen zullen komen betreffende de verduurzaming van het vastgoed van de provincie, waarin ook het aspect biomassa verder meegenomen zal worden.

Gedeputeerde Bakker vervolgt met de beantwoording:

- Over transportbewegingen legt de gedeputeerde uit dat dit betrekking heeft op alle medewerkers, inclusief de leden van Provinciale Staten en gasten van het provinciehuis. Hij erkent dat de huidige situatie erg op autoverkeer is gericht en ziet mogelijkheden voor meer diverse en duurzame voeropties.
- Op de vraag van Forum voor Democratie reageert gedeputeerde Bakker dat hij bereid is meer technische vragen te beantwoorden. Hij benadrukt dat het provinciebestuur handelt in opdracht van de Provinciale Staten, die duidelijke opdrachten hebben gegeven om werk te maken van klimaatbeleid en verduurzaming. Financieel gezien is dit ook een slimme aanpak, zoals blijkt uit recente jaarrekeningen en de zomernota.
- D66 vroeg om een reflectie op het daadwerkelijk implementeren van beleid. Gedeputeerde Bakker geeft toe dat dit scherper kan en benadrukt wat er al gedaan wordt. Tegelijkertijd wijst hij op de uitdagingen die gepaard gaan met het betrekken van de twaalfhonderd medewerkers en gebruikers van het pand, waarbij veranderingen in werkmethoden of bijvoorbeeld het gebruik van koffiebekers impact hebben op mensen. Hij vindt het belangrijk om hier serieus naar te luisteren, maar ook om uiteindelijk besluiten te nemen. Hierop aansluitend wil de gedeputeerde een lans breken voor de facilitaire collega's, die verantwoordelijk zijn voor het implementeren van het beleid. Ze hebben hard gewerkt aan thuiswerkplekken tijdens de coronasituatie en de huisvesting van Oekraïense bewoners, wat veel van hen heeft geëist. Hij geeft aan dat er geen grote teams klaarstaan en dat sommige zaken daardoor soms wat vertraging oplopen.

De voorzitter geeft aan dat Gedeputeerde Staten nog één minuut spreektijd heeft.

Gedeputeerde Bakker vraagt de voorzitter Gedeputeerde Staten daarbij te helpen, omdat de gedeputeerden in hun beantwoording recht willen doen aan de vragen die door de verschillende fracties zijn gesteld.

Gedeputeerde Bakker vervolgt met de beantwoording:

- In reactie op de vraag van Volt over het inzetten van een externe partij voor bepaalde taken antwoordt de gedeputeerde dat in de eerste ronde van het proces er inderdaad een externe partij betrokken is geweest, die vervolgens iemand intern heeft getraind. Deze persoon zal de taken zo onafhankelijk mogelijk uitvoeren. Gedeputeerde Bakker geeft aan dat dit past binnen het beleid van minder inhuur en meer interne expertise opbouwen, wat hij een goede ontwikkeling vindt.
- Vervolgens spreekt hij over het masterplan en de doelen die de Partij voor de Dieren heeft aangekaart. Hij erkent dat de focus nu ligt op acties met de grootste impact, maar wijst erop dat scope 3,

zoals verkeer op provinciale wegen en afval langs deze wegen, in de toekomst spannende gespreks- onderwerpen zullen zijn. De provincie streeft naar een reductie van 75% in 2030. Hij belooft dat de CO₂-voetafdruk jaarlijks gedeeld zal worden, zodat duidelijk is wat er gedaan wordt en welke resultaten behaald zijn.

- Ten slotte bevestigt hij de opmerking van de ChristenUnie over het belang van het verduurzamen van vastgoed. Hij bevestigt dat er via een recente motie tijdens de Statenvergadering een extra aansporing is gekomen om dit met prioriteit aan te pakken, en geeft aan dat hier hard aan gewerkt wordt.

De voorzitter reageert op mevrouw Rikkoert door aan te geven dat tijdens een opwaardering alleen interrupties of herinnering aan nog niet beantwoorde vragen zijn toegestaan.

Mevrouw Rikkoert reageert op de uitleg van de gedeputeerde over de vertraging in het vaststellen van subdoelen, waarbij ze benadrukt dat het vier jaar heeft geduurd, wat zij niet acceptabel vindt. Ze vraagt naar een specifieke deadline voor een volledig uitgewerkte routekaart waarin ook de route duidelijk wordt gemaakt.

De voorzitter constateert dat dit een aanvullende vraag is, maar geeft gedeputeerde Bakker de gelegenheid deze te beantwoorden.

Gedeputeerde Bakker antwoordt dat de routekaart, zoals die is vastgesteld, is gedeeld. Er zal elk jaar een volgende versie van het uitvoeringsplan gepresenteerd worden, samen met een meting van de CO₂-voetafdruk. Deze metingen en plannen moeten steeds nauwkeuriger worden. Gedeputeerde Bakker erkent de behoefte van mevrouw Rikkoert aan duidelijkheid en verduidelijkt dat er niet opnieuw een routekaart zal komen, aangezien de doelen al duidelijk zijn vastgesteld. De focus ligt nu op het identificeren van activiteiten die naar deze doelen leiden, met een nadruk op de grootste uitstoters. Dit proces zal in de komende jaren steeds verfijnder worden, totdat in 2030 de gestelde doelen bereikt zijn.

De heer Bosch heeft een punt van orde en vraagt waarom iemand niet mag interrumperen op hetgeen de gedeputeerde zojuist heeft gezegd.

De voorzitter staat dit niet toe.

De heer Bosch vraagt waar dit in het Reglement van Orde staat.

De voorzitter wil hier niet de discussie over voeren.

De heer Bosch heeft een punt van orde en wil graag antwoord op zijn vraag. De heer Bosch vindt het te gek voor woorden dat iemand op deze manier politiek monddood wordt gemaakt.

De voorzitter herhaalt dat dit de afspraken zijn. De voorzitter heeft ook de opdracht om deze vergadering enigszins op tijd af te ronden.

De voorzitter constateert dat het agendapunt voldoende is besproken.

15. [SB Motie 61, op zoek naar de juiste snelheid voor de N199](#)

Deze Statenbrief wordt behandeld in één termijn.

Eerste termijn commissie

Mevrouw Bikker brengt een recent ongeval op de N199 ter sprake, waarbij een auto door de heg richting de parallelweg schoot. Ze uit haar bezorgdheid over de veiligheid op deze weg, die al langer een punt van zorg is. Mevrouw Bikker is blij dat deze kwestie nu aandacht krijgt en besproken wordt. Ze merkt op dat inwoners, Cumela, LTO Noord en gemeenten bij de provincie hebben aangedrongen op aandacht voor twee zaken: de snelheid op de hoofdrijbaan van de N199 en de situatie op de parallelweg. Ze noemt in dit kader

de combinatie van zwaar landbouwverkeer met een grote groep kwetsbare verkeersdeelnemers, waaronder ongeveer 2500 fietsers per dag, op de parallelweg. Mevrouw Bikker vindt het belangrijk dat er serieus wordt gekeken naar de input van inwoners en dat er daadwerkelijk maatregelen genomen worden. Ze merkt op dat het college afwegingen maakt, maar volgens het CDA is de huidige aanpak nog onvoldoende. Ze verwijst naar een bedrijf aan de parallelweg dat graag gebruik wil maken van de hoofdrijbaan, wat mogelijk is als de maximumsnelheid wordt verlaagd naar zestig kilometer per uur. Ook wijst ze op klachten over geluidsoverlast en een gevoel van onveiligheid onder inwoners. Mevrouw Bikker vraagt de gedeputeerde om creatief te kijken naar mogelijke maatregelen om de veiligheid op deze locatie te verbeteren en is benieuwd naar het antwoord hierop.

De heer Oude Wesselink is blij dat het onderwerp, na eerdere pogingen om dit onderwerp op te waarderen en na inspraak, nu besproken wordt. Hij benoemt specifieke punten:

- De snelheidsverlaging van tachtig naar zestig kilometer per uur: De huidige obstakelvrije zone is niet geschikt voor tachtig, maar wel voor zestig. Verkeersveiligheid is een duidelijk knelpunt.
- Geluidsreductie: Bij een verlaging naar zestig kilometer per uur wordt het geluid gehalveerd (drie decibel reductie). Geluidsschermen zijn duurder en minder effectief.
- Landbouwverkeer: Het verplaatsen van het merendeel van het landbouwverkeer van de parallelweg zou winst betekenen.
- Doorstroming: Een snelheidsverlaging zou praktisch geen invloed hebben op de doorstroming, het gaat om slechts enkele seconden.
- Kruispunten en rotondes: Hij benadrukt dat rotondes veiliger en goedkoper zijn dan kruispunten complexe verkeerslichten.

Er is gesteld door het College dat het behouden van tachtig kilometer per uur op basis van de uitkomsten van modellen in lijn is met het netwerkperspectief. GroenLinks kan deze interpretatie niet volgen. Hij haalt aan dat naast inwoners, ook de gemeente Amersfoort, burgerinitiatieven, Fietsersbond, Vereniging Dorpsbelangen Hoogland, Cumela en LTO Noord pleiten voor een snelheid van zestig kilometer per uur. Hij stelt voor om, net zoals in veel steden waar gebiedsontsluitingswegen naar dertig kilometer per uur worden verlaagd, hier een snelheid van zestig kilometer per uur te hanteren. De heer Oude Wesselink vraagt de gedeputeerde om een reactie en wat er nodig is om deze verandering te realiseren.

De heer Hossain deelt zijn ervaringen en bevindingen over de F199, de nieuwe doorfietsroute van Amersfoort naar Bunschoten. Hij heeft recentelijk deze route gefietst, waarbij hij meerdere tractoren passeerde, en heeft gesproken met de bewonersvereniging Cumela, de Fietsersbond, en enkele direct betrokken ondernemers. Hoewel hij hun zorgen en wensen legitiem en redelijk vindt, blijft hij bij het standpunt dat de F199 als categorie I-weg bedoeld is om verkeer snel naar de A1 te leiden en niet geloofwaardig is in te richten als een zestig kilometer per uur weg. Hij benadrukt het belang van veiligheid en handhaafbaarheid. Hossain merkt op dat openbaar vervoer, zoals de toekomstige U-liner, en goederenvervoer baat hebben bij een snelheidslimiet van tachtig kilometer per uur. Ook wijst hij op de zorgen van de raadsfractie in Bunschoten over de aanrijtijden van hulpdiensten en de impact van een snelheidsverlaging naar zestig kilometer per uur. Hij heeft zelf ervaren dat de parallelweg breed genoeg is voor landbouwverkeer en fietsers en vindt dat snelheidsverlaging niet effectief is voor geluidsreductie.

Hossain stelt twee vragen:

1. Geluidsoverlast bij Nieuwland: Hij informeert naar perspectieven op andere geluidsreducerende maatregelen voor het deel van de weg waar huizen dichtbij staan en minder geluidsisolatie is.
2. Rotondes bij de Zeldertse Poort: Er zijn zorgen over mogelijke opheffing van rotondes, wat gevolgen zou kunnen hebben voor vrachtverkeer dat moet keren na gebruik van een snellaadstation voor elektrische vrachtwagens. Hij vraagt of hiermee rekening wordt gehouden bij beslissingen over verkeerslichten of rotondes.

De heer Oude Wesselink wijst erop dat de huidige obstakelvrije zone beter aansluit bij een snelheidslimiet van zestig kilometer per uur dan tachtig. Oude Wesselink benadrukt ook dat volgens de nieuwe normen van Duurzaam Veilig, een geloofwaardige inrichting niet langer een geldig criterium is om een bestaande hogere snelheidslimiet te handhaven. Hij vraagt de heer Hossain naar zijn visie op deze kwestie.

De heer Hossain refereert aan de Statenbrief waarin wordt vermeld dat er verschillende criteria zijn voor de inrichting van een weg naar zestig kilometer per uur, zoals vrij zicht en de rechtlijnigheid van de weg. De spreker meent dat deze aanpassingen niet significant de snelheid waarmee mensen rijden zullen verlagen, wat minder geluidsreductie en potentieel onveilige situaties kan opleveren. Hoewel hij het eens is met de heer Oude Wesselink dat men zich niet strikt aan technische definities moet houden, vindt hij het toch moeilijk om de weg om te vormen naar een zestig kilometerweg. Dit komt bovenop zeven andere redenen waarom de weg eigenlijk tachtig kilometer per uur zou moeten blijven.

Mevrouw Hoek spreekt zich uit tegen de opvatting dat het verlagen van de snelheidslimiet nabij de snelweg onlogisch is. Ze benadrukt dat men niet direct de snelweg op rijdt, maar eerst een lus moet maken om naar Amsterdam of Apeldoorn te gaan, wat afremmen noodzakelijk maakt. Ze wijst erop dat een rotonde is vervangen door een kruispunt, wat zij ongeschikt vindt. Ze stelt voor om de rotonde terug te brengen. Volgens haar is de voornaamste oorzaak van gevaar op de weg het te hard rijden, niet de aanwezigheid van bochten. Daarom pleit 50PLUS voor een snelheidslimiet van zestig kilometer per uur.

De heer Hossain verduidelijkt dat hij niet suggereerde dat de snelheidslimiet tachtig kilometer per uur zou moeten zijn, zodat automobilisten in één beweging de snelweg op kunnen. Dit staat volgens hem ook niet in de brief. Hij licht toe dat de weg belangrijk is voor de inwoners van Amersfoort, de omliggende bedrijventerreinen, de nieuwe woningen die daar gepland zijn, en voor de inwoners van Bunschoten als toegangsweg naar het rijkswegennetwerk. Volgens hem draait het om de functie van de weg en niet zozeer om de nabijheid van een snelweg, hoewel die nabijheid wel bijdraagt aan de functie van de weg.

Mevrouw Bikker refereert aan een opmerking van de heer Hossain over de breedte van de parallelweg. Ze vraagt zich af of hij zich bewust is van het feit dat juist LTO Noord en Cumela, die daar rijden met groot en breed landbouwverkeer, verzoeken om van deze parallelweg afgehaald te worden.

De heer Hossain bevestigt dat hij zich bewust is van de problematiek rond het landbouwverkeer op de parallelweg, aangezien hij hierover gesprekken heeft gevoerd. Hij erkent dat landbouwverkeer op de weg lastig is en dat de plek niet perfect is voor dit verkeer. Er wordt daarom een afwegingskader gebruikt om verschillende situaties te beoordelen en beslissingen te nemen. Hij merkt op dat de betreffende weg breder is dan andere parallelwegen en dat er al verbeteringen gepland staan, zoals een onderdoorgang bij het ziekenhuis in het zuiden van de N199 om het landbouwverkeer van het fietspad te halen. Een groot deel van de gewenste verbeteringen zit al in de plannen. Hij voegt toe dat een aanzienlijk deel van het landbouwverkeer, ongeveer twintig tot dertig voertuigen per dag, bestemmingsverkeer is dat sowieso over de parallelweg moet. Hij begrijpt dat deze voertuigen soms erg breed zijn, maar benadrukt het belang van het afwegingskader om niet te veel vanuit één belang te sturen en de belangen van alle inwoners van de regio mee te nemen.

De heer Van Vuuren benadrukt dat, ondanks veel discussie, de algemene consensus lijkt te zijn dat de snelheid van tachtig naar zestig kilometer per uur moet worden verlaagd, behalve volgens de VVD. Hij uit zijn bezorgdheid dat het vasthouden aan een netwerkperspectief het gesprek stopt en wijst op een probleem in de Nederlandse politiek waarbij de menselijke maat en 'papierwerkelijkheid' botsen. Hij pleit voor meer ruimte en flexibiliteit in de discussie.

Voor zijn fractie, BBB, is snelheidsverlaging op provinciale wegen bespreekbaar als het onveilige situaties tegengaat, wat hier het geval lijkt. De heer Van Vuuren noemt ook het recente verkeersongeval en spreekt zich uit tegen de opvatting van de heer Hossain dat de brede parallelweg veilig zou zijn. Hij benadrukt de combinatie van twintig tot veertig landbouwvoertuigen en meer dan 2500 fietsers per dag als risicovol.

De heer Van Vuuren stelt dat de BBB het niet eens is met de conclusie in de Statenbrief dat er geen verkeersveiligheidsknelpunten zijn en vraagt de gedeputeerde waarom er niet met stakeholders zoals LTO, Cumela en de Fietsersbond is gesproken. Hij vraagt of de gedeputeerde bereid is om te onderzoeken of de snelheid toch naar zestig kilometer per uur kan worden teruggebracht.

Tot slot brengt hij de N199 ter sprake, die volgens hem niet uniek is in de problematiek van landbouwverkeer en drukke fietsroutes. Hij vraagt de gedeputeerde om soortgelijke trajecten in kaart te brengen en eventueel met relevante partijen in gesprek te gaan om tot een betere afweging te komen of het nodig is ook voor die trajecten een andere keuze te maken.

De heer De Weerd benadrukt dat de snelheidskwestie op de N199 veel aandacht krijgt, zowel in de discussie als vanuit insprekers en belanghebbenden, zoals omwonenden en de gemeenteraad van Amersfoort, die duidelijk hebben gemaakt dat zij de maximumsnelheid verlaagd willen zien vanwege leefbaarheid en veiligheid. Partij voor de Dieren ondersteunt dit.

De heer De Weerd herinnert eraan dat de motie GS opriep om in gesprek te gaan met stakeholders, de maximumsnelheid te heroverwegen en het resultaat voor te leggen aan PS voor besluitvorming. Echter, het overleg heeft niet tot ieders tevredenheid geleid, met kritiek van de gemeente Amersfoort en het burgerinitiatief Bunschotenstraat Leefbaar op de heroverwegingsprocedure. Hij wijst erop dat de resultaten van deze heroverweging niet aan PS zijn voorgelegd, wat hij als een tekortkoming ziet vanuit democratisch oogpunt.

De heer De Weerd spreekt ook over het gebrek aan concrete vooruitzichten voor omwonenden en andere belanghebbenden. Hoewel er onderzoeken en verkenningen plaatsvinden en naar een trajectaanpak wordt verwezen, wordt in de Statenbrief aangegeven dat er naast snelheidsverlaging ook andere effectieve maatregelen voor leefbaarheidsverbetering mogelijk zijn, zoals geluidswerende maatregelen. Hij vraagt de gedeputeerde wat deze concreet kan toezeggen aan omwonenden om hun zorgen tegemoet te komen.

De heer Harinck refereert aan het eerder door PS vastgesteld normenkader. Hij vindt het vreemd dat, ondanks onderzoek dat aangeeft dat tachtig kilometer per uur de juiste snelheid is, er nu overwogen wordt om van dit kader af te wijken. Hij benadrukt dat de argumenten voor deze afwijking voornamelijk uit de samenleving komen, zoals zorgen over verkeersveiligheid en de aanwezigheid van landbouwvoertuigen. De heer Harinck vraagt zich af wat de implicaties zullen zijn voor andere wegen die ook aan het normenkader voldoen als er voor de N199 een uitzondering wordt gemaakt. Hij stelt de vraag of het normenkader dan opnieuw geëvalueerd moet worden. Hij uit zijn twijfels over het maken van dergelijke aanpassingen op microniveau, aangezien de leden van PS geen verkeerskundigen zijn. De vraag aan de commissie is waarom een normenkader wordt vastgesteld als er vervolgens van afgeweken wordt.

De heer Oude Wesselink legt uit dat de basisprincipes van het netwerkperspectief nog steeds overeind blijven, met name de redenen waarom men zou kunnen afwijken van de snelheidslimiet. Op basis van dit perspectief kan de discussie gevoerd worden over de interpretatie van verkeersveiligheid en leefbaarheidsproblemen. Hij refereert aan de inspreker die heeft geanalyseerd waarom er uit modelberekeningen geen leefbaarheidsknelpunten naar voren komen. De heer Oude Wesselink beschouwt deze interpretatie als vrij fluïde. Tegelijkertijd wil de heer Oude Wesselink het netwerkperspectief zelf niet ter discussie wil stellen.

De heer Vermaat ondersteunt de mening die eerder is geuit door D66 en VVD. Hij herinnert zich dat, twee commissies terug, toen ze de afweging en conclusie lazen, het bij hen overkwam als een grondige en weloverwogen beslissing. Daarom dachten ze dat er geen verdere discussie nodig zou zijn binnen de commissie. Hij geeft aan verrast te zijn door de discussie die nu is ontstaan.

De heer Harinck deelt de mening van de heer Vermaat over de gedegen afweging en conclusie.

Eerste termijn Gedeputeerde Staten

Gedeputeerde Van Schie erkent dat er op de betreffende weg veel belangen samenkomen, die leiden tot afwegingen, waarbij de focus nu vooral ligt op de snelheid. Hij heeft de zorgen over verkeersveiligheid en geluid opgemerkt, die beide verband houden met snelheid, maar benadrukt dat deze factoren tegen elkaar worden afgewogen. Hij houdt vast aan de kaders van het netwerkperspectief, zoals opgedragen door PS en omdat het een objectieve benadering biedt voor dergelijke vraagstukken. Gedeputeerde Van Schie wijst erop dat er altijd bewoners zullen zijn die andere wensen hebben voor provinciale wegen dan de genomen besluiten.

Hij voorziet dat de provincie zal groeien, er worden meer huizen gebouwd, waardoor de wegen voller worden en het gesprek over deze kwesties niet zal afnemen. Deze discussie zal mogelijk in veel toekomstige commissies terugkeren, vooral als mensen overlast ervaren van een weg. Gedeputeerde Van Schie ziet als enige oplossing dat mensen minder rijden, maar erkent dat dit een complexe kwestie is, omdat mensen ook naar diverse locaties willen reizen. Hij geeft aan dat hij die specifieke discussie liever niet wil voeren, maar benadrukt dat dit wel de kern van de zaak is.

De heer Oude Wesselink spreekt zijn verbazing uit over de focus van de gedeputeerde op verkeersintensiteit in relatie tot verkeersveiligheid en leefbaarheid. Hij stelt dat objectief gezien de gereden snelheid een veel grotere invloed heeft op leefbaarheid en geluidsproductie dan de intensiteit van het verkeer. Daarom vindt hij het verrassend dat de gedeputeerde de nadruk legt op intensiteit, terwijl hij meent dat er meer winst te behalen is door aanpassing van de rijsnelheid.

Gedeputeerde Van Schie legt uit dat mensen vaak ontevreden zijn over de hoeveelheid verkeer nabij hun woning vanwege de overlast en onveiligheid die dit met zich meebrengt. Hij erkent dat dit onprettig is, maar benadrukt ook dat het een gevolg is van de keuze om niet de hele provincie met kleine wegen te bedekken, maar in plaats daarvan enkele grote wegen te gebruiken voor de verkeersafwikkeling. Dit maakt enige overlast onvermijdelijk.

De gedeputeerde geeft aan dat er een duidelijke afweging is gemaakt over de snelheid en dat de discussie over verkeersveiligheid, geluid en precieze inrichting nog gaande is. De provincie probeert iedereen die zich zorgen maakt te spreken en te betrekken bij het akoestisch onderzoek naar geluidsoverlast. Dit geldt ook voor gebruikers van de weg, zoals landbouwverkeer.

Gedeputeerde Van Schie merkt op dat een parallelweg zonder landbouwverkeer alleen mogelijk is als er geen landbouwbedrijf aan die weg ligt. Hij wil goed bekijken op welke plekken landbouwverkeer van de weg kan worden afgeleid en in hoeverre dit helpt, al waarschuwt hij dat meer dan de helft van de vijftien tot dertig landbouwvoertuigen waarschijnlijk altijd op de weg zal blijven, omdat dit bestemmingsverkeer is. Hij concludeert dat het nooit honderd procent veilig zal zijn en dat dit ook is besproken toen het afwegingskader voor landbouwvoertuigen werd opgesteld. Idealiter zou elk type weggebruiker, zoals voetgangers, fietsers, landbouwvoertuigen, snelle fietsers, bromfietzers en auto's, een aparte rijbaan hebben.

Mevrouw Bikker bedankt de gedeputeerde voor zijn antwoord. Ze vraagt of er creatief kan worden gekeken naar mogelijkheden om landbouwverkeer op de hoofdrijbaan te laten rijden. Ze wil bevestiging of de gedeputeerde toezegt specifiek hiernaar te kijken en of dit zou kunnen betekenen dat de snelheidslimiet naar zestig kilometer per uur aangepast wordt. Mevrouw Bikker oppert ook het idee dat, gezien de specifieke situatie van twee rijbanen, de ene rijbaan mogelijk zestig kan worden gemaakt en de andere tachtig kan blijven.

Gedeputeerde Van Schie benadrukt dat de aanwezigheid van landbouwvoertuigen op de weg niet noodzakelijkerwijs gekoppeld is aan de snelheidslimiet van zestig of tachtig kilometer per uur. Hij erkent dat het gevaarlijker is voor een langzaam rijdend landbouwvoertuig op een weg met een limiet van tachtig dan dertig, maar ziet dit niet als een bepalende factor in de afweging. De beslissing of een landbouwvoertuig op de weg komt, hangt af van de beschikbare alternatieven en de logica van de situatie.

Hij geeft aan dat er nog maatregelen voor de weg gepland zijn, die zichtbaar zullen worden in het MIP. Dan komen de afwegingen opnieuw aan de orde. Gedeputeerde Van Schie geeft aan dat na een grondige analyse van waar landbouwvoertuigen wel of niet mogen rijden, bij de partners ter plaatse zal informeren of de conclusies logisch zijn en of ze zullen helpen. De gedeputeerde benadrukt dat dit losstaat van de discussie over de snelheidslimiet.

De gedeputeerde reageert vervolgens op de vraag van de Partij voor de Dieren over waarom er geen voorstel aan PS is voorgelegd. Hij legt uit dat dit komt omdat hun conclusie is om de snelheid niet te veranderen. Als de conclusie was geweest om iets aan te passen dat in strijd is met het beleid, dan zou er wel een

voorstel zijn voorgelegd. In dit geval is de commissie via een brief geïnformeerd en wordt het gesprek hierover gevoerd. De gedeputeerde hoopt de commissie te overtuigen dat ze bezig zijn met het geluidsonderzoek, de inrichting en de implementatie van het vraagstuk rondom de landbouwvoertuigen, zowel in de hele provincie als specifiek op deze locatie. Hij benadrukt dat dit los moet worden gezien van de snelheid die volgens het netwerkperspectief voor deze weg op tachtig is gesteld en ook tachtig zal blijven.

De heer Oude Wesselink geeft aan dat GroenLinks deze beredenering deels kan volgen, maar wijst erop dat de motie juist opriep om het voorstel voor te leggen. Dit zou betekenen dat de commissie niet alleen verantwoording kan vragen aan de gedeputeerde, maar ook gezamenlijk een besluit zou kunnen nemen, eventueel met amendementen. Nu is dat niet mogelijk en is het enige instrument het stellen van vragen, zoals nu gebeurt. Hij vraagt naar de visie van de gedeputeerde op deze situatie.

Gedeputeerde Van Schie bespreekt de overweging om geen voorstel aan de Staten voor te leggen over de snelheid op de N199, die volgens hem tachtig kilometer per uur moet blijven. Hij vraagt zich af wat het resultaat zou zijn als hij zo'n voorstel zou indienen: zou de commissie het willen amenderen? Hij geeft aan dat hij in dat geval sterk zou adviseren tegen een wijziging, omdat dit in strijd zou zijn met het netwerkperspectief. Een dergelijk gesprek in de Staten zou volgens hem oncomfortabel zijn en mogelijk meer verwarring veroorzaken. Gedeputeerde Van Schie geeft aan dat hij daarom besloten heeft geen Statenvoorstel in te dienen. De gedeputeerde zegt toe dat er serieus wordt gekeken naar de weg, de leefbaarheidsmaatregelen en een logische plek voor de landbouwvoertuigen, maar waarschuwt dat dit niet overal een oplossing zal bieden. Het College zal nog terugkomen bij de Staten op het moment dat de plannen ten uitvoer worden gebracht.

De heer De Weerd wijst op een onbeantwoorde vraag met betrekking tot de zorgen van omwonenden. Hij vraagt of er toezeggingen gedaan kunnen worden om in ieder geval de leefbaarheidssituatie te verbeteren.

Gedeputeerde Van Schie bevestigt dat er een akoestisch onderzoek loopt en dat, zodra dit compleet is, gekeken zal worden naar bijbehorende maatregelen. Hij noemt dat er ook gekeken met betrekking tot verkeersveiligheid zijn, zoals door mevrouw Bikker benoemd, en overweegt dat er mogelijk voorstellen voor verbeteringen zullen komen. Deze voorstellen zullen dan in het MIP landen. Hij benadrukt dat de gesprekken met bewoners over leefbaarheidsmaatregelen doorgaan.

Gedeputeerde Van Schie benadrukt echter dat hij deze maatregelen nadrukkelijk los ziet van de snelheid, die vaak wordt gezien als een algemene oplossing voor de problemen. Volgens hem is dit niet het geval, gebaseerd op objectieve bevindingen, maar realiseert hij zich dat niet iedereen hiermee overtuigd zal zijn. Hij geeft aan dat over de overige maatregelen gesprekken zullen blijven plaatsvinden.

De heer Hossain heeft nog een onbeantwoorde vraag over de rotondes en het vrachtverkeer.

Gedeputeerde Van Schie legt uit dat bij de herinrichting rekening wordt gehouden met alle verkeersstromen. Hij bevestigt dat het probleem van vrachtverkeer, dat minder gemakkelijk keert op een kruispunt dan bij een rotonde, bekend is en meegenomen wordt in de overwegingen. Hij voegt eraan toe dat er op dit moment nog geen concrete voorstellen zijn, maar dat deze nog zullen komen. Bij het opstellen van deze voorstellen zullen de genoemde vraagstukken, in overleg met de lokale omgeving, worden betrokken.

Mevrouw Bikker heeft een aanvullende vraag over de snelheidswijziging van tachtig naar zestig kilometer per uur. Ze geeft aan dat ze het belang van het normenkader en het netwerkperspectief begrijpt en ondersteunt het gebruik ervan. Als jurist erkent ze dat beslissingen altijd draaien om afwegingen en prioriteiten. De vraag is hoe men zich de situatie moet voorstellen als de snelheid wordt verlaagd naar zestig en tegelijkertijd landbouwverkeer op de weg komt. Mevrouw Bikker heeft behoefte aan meer duidelijkheid, vooral in de context van duurzaam veilige situaties, omdat ze zich geen tachtig kilometer wegen kan voorstellen waar landbouwverkeer veilig deel uitmaakt van het verkeer.

Gedeputeerde Van Schie geeft aan dat hij niet direct voorbeelden kan noemen van waar dit al het geval is. Hij benadrukt dat de zoektocht naar de juiste verkeersindeling gebaseerd is op zoveel mogelijk objectieve

criteria, die echter altijd verschillend geïnterpreteerd kunnen worden, om zo tot een goede afweging te komen van waar het juiste verkeer op de juiste plaats en op het juiste moment is. Gedeputeerde Van Schie merkt op dat de snelheid niet allesbepalend is en dat niet alle problemen ermee opgelost zullen worden. Hij stelt voor om misschien later, als er meer vordering is in het uitwerken van het nieuwe afwegingskader rondom landbouwvoertuigen, een verdiepende sessie te organiseren met stakeholders. Hij haalt aan dat de Fietsersbond recentelijk heeft opgemerkt dat er veel tachtig kilometer wegen zijn waar fietsers op de weg zijn, wat in Utrecht veel minder het geval is vanwege de aanwezigheid van parallelwegen. Hiermee benadrukt hij dat het landelijk gebied in Utrecht relatief goed voorzien is van veilige verkeersoplossingen in vergelijking met andere delen van het land.

De voorzitter constateert dat het agendapunt voldoende is besproken.

16. Memo legitimiteit inzet projectbesluit in het kader van de RES

Dit agendapunt is opgewaarderd door de fractie van de BBB.

Mevrouw Van den Broek benoemt dat de gedeputeerde, enkele fracties, en de fractie van de BBB het klaarblijkelijk oneens blijven over de legitimiteit van de inzet van projectbesluiten in het kader van de Regionale Energiestrategie (RES). Ze geeft aan dat ze door alle ontwikkelingen het overzicht verliest en vraagt om opheldering van de gedeputeerde of andere fracties.

Ze refereert aan een eerdere inspreker, de heer Goldhoorn, die een vraag stelde over het verschil tussen twee moties. Mevrouw Van den Broek is benieuwd naar het antwoord op de vraag waarom de memo's van mei 2021 en oktober 2023 verschillende meningen weergaven, zoals aangehaald door de heer Goldhoorn.

Mevrouw Van den Broek noemt ook dat Volt een technische vraag had ingediend over sociale legitimiteit, wat leidde tot haar vraag over het burgerforum, die al behandeld is.

Verder uit ze haar verwarring over de stelling van de gedeputeerde dat gebieden ruimte krijgen om eigen invulling te geven aan RES-doelen, terwijl de Tussenbalans 2 medio volgend jaar wordt gemaakt. Ze vraagt waarom er al projectbesluiten voorlagen voor de regio's Amersfoort en Foodvalley voordat deze tussenbalans is opgemaakt. Ze vraagt zich af waarom er nog steeds druk wordt uitgeoefend op gemeenten om te focussen op windenergie, terwijl er nu blijkbaar ruimte is voor verschillende invullingen van de RES-doelen. Tot slot vraagt ze of gemeenten geïnformeerd zijn over deze verandering, met name over het niet meer strikt hanteren van de vijftig/vijftig verdeling van zon- en windenergie.

Gedeputeerde Van Essen dankt de BBB voor de vragen. De gedeputeerde reageert op de vragen en verwijst naar de memo die bij het agendapunt is gevoegd. Hierin worden de vijf criteria toegelicht waarom een provincie een projectbesluit kan nemen. Hij vermeldt dat volgens de memo aan vier van de vijf criteria wordt voldaan en dat het vijfde criterium, 35 terawattuur uit het Klimaatakkoord, waarschijnlijk ook gehaald wordt.

De gedeputeerde reageert ook op de tweede inspraak van de heer Goldhoorn en de memo uit 2021. Hij heeft deze nagelezen en stelt dat er niet in staat dat de provincie geen projectbesluiten zou nemen. De memo suggereert dat er geen extra opgave is vanuit het Klimaatakkoord, wat klopt, maar dit betekent niet dat de regio's geen verantwoordelijkheid hebben voor hun boden.

Gedeputeerde Van Essen legt uit dat het proces is bijgesteld sinds het nieuwe coalitieakkoord, voornamelijk met betrekking tot de tussenbalans 1.0 en de realisatie van de RES-boden. Mocht er medio volgend jaar onvoldoende concreet haalbare plannen liggen, dan zal de provincie mogelijk het voortouw nemen om het verschil tot 2,4 terawattuur te dichten. Hij benadrukt dat de verdeling van vijftig procent zon en vijftig procent wind een advies van de netbeheerders was, maar dat het doel blijft om in totaal 2,4 terawattuur te realiseren. Als dit nodig is, zal de provincie hierin actief worden, hoewel dit als een laatste redmiddel wordt gezien.

Mevrouw Van den Broek brengt het gesprek terug naar het onderwerp van het informeren van de gemeenten. Ze merkt op dat dit niet de eerste keer is dat ze hoort dat de gedeputeerde de gemeenten aan de RES-tafels heeft geïnformeerd, terwijl ze vanuit verschillende gemeenten heeft vernomen dat zij dit bericht niet hebben ontvangen. Ze geeft aan dat er ergens in het communicatieproces iets misgaat, en wilde dit punt nogmaals benadrukken.

Gedeputeerde Van Essen geeft aan dat hij, in tegenstelling tot sommige collega's in andere provincies, bij vrijwel elke RES-tafel aanwezig is en daar persoonlijk het proces toelicht. Hij meldt dat er goede gesprekken worden gevoerd en dat het proces in alle drie de regio's zowel ambtelijk als bestuurlijk uitvoerig wordt besproken en op elkaar wordt afgestemd. Hij nodigt mevrouw Van den Broek uit om signalen van gemeenten die zich onvoldoende betrokken voelen, aan hem door te geven, zodat hij dit met de betreffende wethouders kan bespreken.

Gedeputeerde Van Essen legt uit dat de memo over de rol van de provincie na het sluiten van het coalitieakkoord en de samenwerking met de gemeenten met de RES'en en alle gemeenten is gedeeld. Hij benadrukt het belang van voorspelbaarheid en duidelijkheid over wat er van de gemeenten wordt verwacht en hoe de provincie hen daarbij wil ondersteunen. Hij geeft aan dat het eventueel inzetten van planologische verantwoordelijkheid een laatste redmiddel is.

Mevrouw Van den Broek stelt nog een aanvullende vraag om meer duidelijkheid te krijgen. Ze vraagt naar de huidige status van de projectbesluiten die betrekking hebben op de twee regio's, Amersfoort en Foodvalley. Ze wil weten of deze projectbesluiten nog doorgaan de komende zes maanden. Eerder was dit gedeeld met de Staten in de vorm van een projectbesluit of een Statenbrief.

Gedeputeerde Van Essen suggereert dat zij wellicht doelt op voortgangsrapportages van de regio's, waarin ze de voortgang van hun projecten aangeven. Hij bevestigt dat dergelijke rapportages onderdeel zijn van de Tussenbalans RES, die vorig jaar door de Staten is vastgesteld. Er vindt voortdurend overleg en monitoring plaats binnen de RES-regio's en in veel gemeenten over de voortgang van de plannen. Hij beschrijft de RES als een intensieve samenwerking, zowel ambtelijk als bestuurlijk, waarbij collega's van alle betrokken gemeenten elkaar vaak maandelijks spreken.

De voorzitter stelt vast dat de vragen voldoende zijn beantwoord en constateert dat het agendapunt voldoende is besproken.

17. [SB Startnotitie Energievisie](#)

Dit agendapunt is opgevaardigd door de fracties van de VVD, UtrechtNu!, SP, BBB, D66, PvdA, Volt, Partij voor de Dieren en de ChristenUnie.

Mevrouw De Man geeft aan dat de Statenbrief Startnotitie Energievisie in eerste instantie niet was geagendeerd door GS.

Mevrouw De Man benadrukt in haar pleidooi het belang van een doelgerichte aanpak en dringt aan op een diepgaand gesprek. Ze deelt drie belangrijke punten:

- Inhoud van de discussie: Mevrouw De Man benadrukt de noodzaak van een diepgaand gesprek over de energietransitie. Ze merkt op dat het huidige document voornamelijk technische overwegingen bevat, zoals de plaatsing van kabels, leidingen en de impact van windturbines, zonnepanelen, warmtepompen, laadstations en batterijen. Volgens haar moet de focus niet alleen liggen op het inpassen van deze elementen, maar ook op het dienen van de lokale gemeenschap en het verbeteren van de woon- en werkplekken. Ze roept op om deze visie als uitgangspunt te nemen bij de bespreking van de energievisie.
- Doel van de Energievisie: Ze uit haar bezorgdheid dat de energievisie een ruimtelijk sturingsinstrument zou kunnen worden, wat niet de bedoeling moet zijn. De visie zou moeten gaan over goede ruimtelijke ordening, waarbij alle belangen worden meegewogen, in plaats van sturing te geven aan bouwlocaties gebaseerd op de aanwezigheid van infrastructuur. Ze vraagt om een discussie

die zich richt op wat men wil bereiken, in plaats van een discussie die zich verliest in technische rapporten en onderzoeken.

- Toekomstgerichte Benadering: Tot slot spreekt ze over het belang van innovatie en langetermijnplanning. Ze wijst op de huidige focus op bekende oplossingen zoals windturbines en zonnepanelen, maar wil dat er ook gekeken wordt naar toekomstige mogelijkheden. Ze stelt voor om de beschikbare fondsen voor energietransitie strategisch in te zetten, met een focus op langetermijninvesteringen in plaats van enkel korte termijn projecten zoals kleine isolatieprojecten.

De voorzitter constateert dat het pleidooi van de VVD vooral een oproep aan de Staten is en nodigt de commissieleden uit de VVD te ondersteunen in hun zoektocht.

De heer Vermaat brengt een nieuw onderwerp in de discussie over de energievisie: de pMIEK (provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat), die volgens hem het gevolg is van deze energievisie. Hij vraagt hoe de VVD de Energievisie ziet in relatie tot de pMIEK-opstelling.

Mevrouw De Man maakt de vergelijking met de Omgevingsvisie en benadrukt het belang van het vastleggen van de hoogste uitgangspunten in deze visies. De VVD ziet de pMIEK als een inpassingsvraagstuk. Mevrouw De Man hoopt dat de pMIEK niet verandert in een ruimtelijk sturingsinstrument. Daarnaast benadrukt zij dat als bepaalde richtlijnen niet in de Energievisie worden opgenomen, er later in de uitvoeringsfase niet op gestuurd kan worden.

De heer Fiscalini merkt op dat in de Energievisie duidelijk staat dat deze niet de ambitie heeft om het ruimtelijk beleid voor te stellen. De vraag is of dit betekent dat het woord 'ambitie' mogelijk niet krachtig genoeg is voor de VVD.

Mevrouw De Man bevestigt dat de visie inderdaad niet bedoeld is als ruimtelijk beleidsinstrument. Zij ziet meer problemen bij de programmering, bij de programma's, de pMIEK, et cetera.

De heer Fiscalini werd getriggerd door de zin "om klimaatverandering beperkt te houden" en uit kritiek op deze formulering. Hij vindt dat het getuigd van groothedswaanzin om te denken dat men in Utrecht het klimaat kan beïnvloeden. Hij benadrukt dat het landelijke effect op het klimaat verwaarloosbaar is en twijfelt eraan dat Utrecht veel invloed zal hebben op het stoppen of beperken van klimaatverandering.

Mevrouw Matser benadrukt dat het een wereldwijde opgave is, die gerealiseerd moet worden door de lokale inzet van iedereen bij elkaar op te tellen. Ze vraagt hem hoe hij denkt dat het mogelijk is om de doelen van het Parijs-akkoord te halen als het niet op deze manier wordt aangepakt.

De heer Fiscalini benadrukt dat hij niet heeft gezegd dat hij de doelen niet wil halen of niet steunt. Hij vindt alleen dat de bewoording in de notitie enige vorm van groothedswaanzin heeft. Volgens hem is wat Utrecht doet slechts een druppel op de gloeiende plaat, en dit geldt ook voor Nederland. Hij denkt dat het halen van de doelen op een andere manier kan, zoals door in te zetten op kernenergie in plaats van windturbines en zonnepanelen. Dat kan als de focus wordt verlegd van 2030 naar de periode daarna. Hierdoor kunnen de doelen sneller worden gehaald en is er minder impact op het landschap. De heer Fiscalini erkent dat dit een andere discussie is.

De heer Fiscalini vervolgt zijn bijdrage met meerdere vragen over de energievisie:

- UtrechtNu! vraagt naar de rol van andere energievormen dan zon en wind, zoals biomassa, kernenergie, en andere alternatieven. Hij wil weten of er al specifieke opdrachten zijn gegeven.
- De heer Fiscalini informeert naar de aard van de samenwerking met andere provincies. Hij vraagt zich af of dit via het IPO gebeurt en of de provincie Utrecht volledige zeggenschap behoudt over haar eigen Energievisie, of dat andere provincies invloed zullen hebben.
- De heer Fiscalini is geïnteresseerd in de specifieke rol van netbeheerders in de totstandkoming van de Energievisie en vraagt zich af of zij invloed hebben op de keuze van energievormen of de locaties van energiebronnen.

- De spreker vraagt naar de soorten energie die worden ingekocht en of er ook gekeken wordt naar leveranciers zoals Atoom Alliantie, die honderd procent kernenergie leveren.
- De heer Fiscalini informeert hoe de vierjaarlijkse actualisering van de energievisie zal plaatsvinden, in relatie tot vergunningverlening en lange termijnplanning.
- Tot slot vraagt hij of er voldoende budget is voor gedegen onderzoek of dat er mogelijk extra financiële middelen nodig zullen zijn.

De heer Vermaat benadrukt het belang van het zetten van concrete stappen in de Energievisie. Hij verwijst naar een motie van 29 januari 2020 over de capaciteitsproblemen van het elektriciteitsnet, en benadrukt de urgentie die nog steeds aanwezig is, en zelfs groter is geworden. Hij ondersteunt de visie dat de energietransitie betaalbaar, betrouwbaar en bestendig moet zijn en benadrukt het belang van draagvlak voor de genomen stappen.

De heer Vermaat benoemt ook het belang van structurele keuzes in de context van netcongestie en de noodzaak van duidelijkheid over de richting van het energiesysteem en infrastructuur. Hij vindt dat de Energievisie duidelijk moet maken hoe om te gaan met de schaarste in het net, en suggereert een energieladder voor de ontwikkeling van energieopwekking en andere projecten zoals woningbouw en bedrijventerreinen.

De heer Vermaat spreekt ook over de rol van de Energievisie in het kader van de pMIEK, en de noodzaak voor Provinciale Staten om hun kaderstellende rol te behouden. Hij vraagt de gedeputeerde hoe hij dit ziet om de rol van Provinciale Staten in de pMIEK duidelijk kan krijgen.

Verder stelt hij vragen over participatie, met name waarom Amersfoort en Utrecht apart worden benoemd en suggereert dat andere gemeenten mogelijk meer aandacht verdienen. Alle gemeenten tellen immers even zwaar mee en hebben allemaal dezelfde opgave.

Hij vraagt ook waarom de Energievisie niet voor een schriftelijke reactie naar de gemeenteraden wordt gestuurd in plaats van een bijeenkomst te organiseren waar de 90%-versie zal worden besproken. Deze vorm van participatie zou duidelijker zijn, waarna de inbreng van gemeenten en hoe dit terugkomt in de stukken door Provinciale Staten zorgvuldig gewogen kunnen worden. De SGP heeft voorkeur voor deze vorm. Dit sluit ook aan bij de vragen van de VVD over hoe de participatie en het gesprek hierover is vormgegeven.

Tot slot steunt hij de vragen van andere partijen, waaronder de ChristenUnie over de leidende principes. Het is goed daarover met elkaar van gedachten te wisselen en ook over geïnformeerd te worden. Ook noemt de heer Vermaat de vragen van Volt, waaruit naar voren komt dat de Energievisie niet beperkt is tot de beleidsterreinen waar gedeputeerde Van Essen verantwoordelijk voor is.

Mevrouw Van den Broek sluit zich gezien de beperkte spreektijd aan bij de woorden van de VVD en de SGP.

De heer Borger bedankt mevrouw De Man voor haar scherpe agendering en de technische vragen die zijn gesteld. Hij ondersteunt veel van de punten die door collega's zijn aangehaald, zoals de noodzaak dat de visie zowel de korte als de lange termijn omvat en dat de visie op een hoog niveau moet zijn. Hij kondigt aan dat zijn partij voor 1 december schriftelijke input zal leveren, maar licht nu al enkele punten toe.

De heer Borger benadrukt het belang van een afweging van verschillende mogelijkheden van energieopwekking in de visie, inclusief het kijken naar innovatieve energieoplossingen. Hij pleit voor een brede kijk op de opties, niet alleen gefocust op wind- of zonne-energie of een andere specifieke technologie. In dit kader is hij ook geïnteresseerd in een informatiebijeenkomst over kernenergie.

Verder zoekt hij naar een duidelijk beeld van hoe energieopwekking en infrastructuur zich verhouden tot andere ruimtelijke opgaven en claims. Hij sluit zich aan bij de heer Vermaat van de SGP in de wens dat het gebruik van infrastructuur en de ondergrond in de visie meegenomen wordt.

Tot slot stelt de heer Borger een vraag over participatie. Gedeputeerde Van Essen heeft aangegeven dat de energievisie een belangrijk stuk zal zijn, en in de startnotitie wordt gesproken over het betrekken van inwoners. Daarbij wordt gedacht aan internetparticipatie, maar de vraag is of de gedeputeerde niet sterker wil inzetten op participatievormen zoals een burgerberaad, gezien de positieve reacties daarop, en de deels negatieve reacties op een online enquête.

De heer Dekker begint met te zeggen dat hij mevrouw De Man graag zou willen helpen met het vinden van de visie, maar dat hij zelf ook moeite heeft om dit te doen. Hij vindt de documenten nog vrij basaal en mist leidende principes en duidelijke richting. Dit is ook de reden waarom hij heeft gevraagd hoe de informatie er begin volgend jaar uit zal zien. Hij pleit voor minstens een werksessie, en mogelijk zelfs meer, om de leidende principes te bespreken bij een dertig- of veertig procent versie van de visie, in plaats van pas bij een negentig procent-versie vlak voor de zomer. Hij wil voorkomen dat het te laat is voor wijzigingen en dat het een 'ja of ja'-discussie wordt.

Vervolgens brengt hij een inhoudelijk punt naar voren: de visie moet niet alleen gaan over energieopwekking en besparing, maar ook over een tussenstap – de opslag. Hij noemt het voorbeeld van buurtbatterijen en hun potentieel om bij te dragen aan het verlichten van netcongestie en een beter energiegebruik. Aangezien dit een relatief nieuw concept is en zaken rond Ruimtelijke Ordening vaak lang duren, benadrukt hij het belang van tijdig nadenken over en opnemen van deze aspecten in de energievisie.

De heer De Jong ziet het uitwerken van een energievisie als een mooie kans om de energietransitie te versnellen. Hij benadrukt het belang van voortbouwen op wat Europa biedt en de afspraken die binnen de Europese Unie zijn gemaakt. Hij beschrijft de kern van het energiebeleid van de EU als een reeks maatregelen gericht op het realiseren van een geïntegreerde energiemarkt, energievoorzieningszekerheid en een duurzame energiesector. Hij refereert aan de strategie voor een energie-unie van de EU, die in 2015 door de Europese Commissie is voorgesteld en gebaseerd is op vijf pijlers: energiezekerheid, een geïntegreerde interne energiemarkt, energie-efficiëntie, koolstofarm maken van de economie, en onderzoek en innovatie. De heer De Jong benadrukt dat Utrecht als Europese regio een verantwoordelijkheid heeft in deze context. Volt wil dat Utrecht een voorbeeldstellende rol gaat spelen en ziet de Europese kaders als het startpunt van de energievisie. Hij vraagt GS te reageren op het idee om Europese instanties als afstemmingspartners te betrekken en hoe de samenwerking met relevante experts en partners binnen de EU vormgegeven zal worden. Hij stelt voor om de Europese invalshoek en betrokkenheid van Europese partners toe te voegen aan de startnotitie van de energievisie en vraagt GS toe te zeggen dat het EU-beleid als uitgangspunt zal dienen en expliciet zal worden gemaakt binnen de op te stellen visie.

Mevrouw De Man spreekt haar wens uit om de zaken met een 'Utrechtse blik' te bekijken. Ze erkent dat Utrecht geen grote provincie is en, hoewel ze begrijpt dat er op Europese schaal bepaalde wensen zijn, benadrukt ze dat alles lokaal haalbaar en uitvoerbaar moet blijven. Mevrouw De Man geeft aan dat ze dit aspect nog niet volledig terugziet in het verhaal dat tot nu toe is gepresenteerd.

De heer De Jong benadrukt dat hij juist grote kansen ziet binnen het huidige Europese beleid en de bijbehorende regelgeving. Hij erkent dat het belangrijk is om vanuit een Utrechts perspectief te kijken naar wat specifiek nuttig en nodig is voor de provincie. Echter, zijn belangrijkste oproep is om geen visie en beleid te ontwikkelen dat in strijd is met de afspraken die op Europees niveau zijn gemaakt.

De heer De Jong vervolgt zijn bijdrage door te verwijzen naar de ambitie om in 2040 een klimaatneutrale energievoorziening in de provincie te hebben. Hij stelt voor deze ambitie aan te scherpen naar een klimaatneutrale provincie Utrecht in 2040, wat zou betekenen dat de energievoorziening al eerder uitstootvrij moet zijn. Hij vraagt het college of dit een mogelijkheid is, rekening houdend met de haalbaarheid en welwillendheid vanuit zowel technisch als bestuurlijk oogpunt. Hij is ook geïnteresseerd in de politieke overwegingen die bij deze keuze centraal staan.

Daarnaast brengt hij het idee naar voren van een provinciaal burgerberaad als onderdeel van de energievisie. Hij benadrukt het belang van gezamenlijk denken, praten en beslissen, niet alleen digitaal, maar door echt met elkaar om tafel te gaan. Hij ziet dit als een kans om van de visie van de provincie een gedeelde

visie van alle inwoners van Utrecht te maken. De heer De Jong vraagt of GS bereid is om een dergelijk burgerberaad te organiseren, of dit als onderdeel te zien van een breder provinciaal klimaatberaad, in het kader van de energievisie. Dit zou bijdragen aan een meer inclusief en participatief proces in het vormgeven van de toekomst van de provincie op het gebied van energie en klimaat.

De heer Travaille kondigt aan dat hij schriftelijk zal reageren, gezien de nog beperkte spreektijd. Vervolgens stelt de heer Travaille vragen over de betrokkenheid van Provinciale Staten bij het vervolg van de energievisie. Hij verzoekt specifiek om een gesprek over de volgende versie van de startnotitie en benadrukt het belang van het duidelijk maken van de onderliggende motivaties. Volgens hem moet de focus niet alleen liggen op het voorkomen van klimaatverandering, maar ook op energiezekerheid en het verminderen van luchtverontreiniging door energieopwekking en -gebruik.

Ook wijst de heer Travaille op de noodzaak om te toetsen of energiebronnen daadwerkelijk duurzaam zijn. Hij verwacht dat biomassa en mestvergistings bij deze toetsing snel zullen afvallen als duurzame opties. Daarnaast vraagt hij om het formuleren van duidelijke doelstellingen met betrekking tot energiebesparing, in relatie tot de totale klimaatopgave. Hij merkt op dat de huidige documenten verschillende doelen bevatten die niet optellen tot een klimaatneutrale provincie.

Mevrouw Rikkoert brengt een punt van orde naar voren met betrekking tot de opwaardering van een Statenbrief. Ze heeft het Reglement van Orde geraadpleegd en merkt op dat volgens dit reglement de beraadslaging over een onderwerp of voorstel normaliter in maximaal twee termijnen plaatsvindt, tenzij de Statencommissie anders beslist. Ze suggereert dat dit ook zou kunnen gelden voor een opwaardering van een onderwerp, tenzij er een andere beslissing wordt genomen. Ze merkt op dat dit bij de eerder behandelde opwaardering niet het geval was. Mevrouw Rikkoert stelt voor dat de voorzitter de commissie de gelegenheid biedt om in twee termijnen te beraadslagen, zoals aangegeven in het Reglement van Orde.

Mevrouw Rikkoert bespreekt vervolgens het belang van de leidende principes in de aanstaande Energievisie en benadrukt hun cruciale en mogelijk verstrekkende aard. Ze vindt het essentieel om een tussenfase te organiseren waarin Statenleden zich goed kunnen laten informeren en verder nadenken over deze principes. Ze is tevreden dat de gedeputeerde heeft toegezegd een informatiesessie te organiseren. Tijdens deze sessie wil ze bespreken welke leidende principes al zijn benoemd, waar hiaten zitten, wat de consequenties zijn, en hoe om te gaan met tegenstrijdige principes. Ze ziet deze principes als een belangrijk vertrekpunt voor het ontwikkelen van de visie en pleit voor een breed draagvlak in de Staten.

Mevrouw Rikkoert benadrukt de noodzaak om over de leidende principes apart te beraadslagen voordat de visie wordt besloten. Ze hoopt dat het college deze principes niet zal vaststellen zonder grondige overwegingen. Ze pleit voor zorgvuldigheid boven snelheid in dit proces. Ze is ook benieuwd naar de mening van andere fracties.

Er is nog veel onduidelijkheid, ook bij haarzelf, over wat deze leidende principes precies inhouden. Als voorbeeld noemt ze het principe van maximale benutting van het energienet, wat kan leiden tot het fiftyfifty verdelen van energie en wind op het net of het opwekken van energie dichtbij de verbruikslocatie. Een ander voorbeeld is het streven naar minimale ruimtelijke impact, waarbij keuzes moeten worden gemaakt over de impact van energieturbines of zonnevelden. Ze stelt dat deze principes eerst vastgesteld moeten worden voordat er een visie kan worden opgesteld. Mevrouw Rikkoert vraagt om reacties van andere fracties en de gedeputeerde op deze benadering.

De voorzitter, verwijzend naar de oproep van de ChristenUnie, wijst op de beperkte vergadertijd die beschikbaar is tot 18.00 uur. Hij kondigt aan dat gezien de nog beperkte vergadertijd het niet mogelijk zal zijn om alle agendapunten tijdens deze vergadering te bespreken en dat de kans bestaat dat er niet voldoende tijd is voor twee termijnen voor dit agendapunt.

Mevrouw De Man bedankt voor de mogelijkheid om goed met elkaar door te praten over de leidende principes. Ze vindt de voorbeelden die genoemd zijn meer passend op het niveau van een programma. Ze suggereert dat er mogelijk nog abstractere uitkomsten uit de discussie kunnen voortkomen, maar dat deze in elk geval aanzetten tot denken. Mevrouw De Man geeft aan de oproep zeker te steunen.

De heer Vermaat steunt namens de fractie van de SGP de oproep van de ChristenUnie om het op de voorgestelde wijze op te pakken.

Mevrouw Bikker zal gezien de beperkte spreektijd schriftelijk terugkomen op de oproep van de ChristenUnie.

Mevrouw Matser geeft aan dat ze graag het woord wil nemen en suggereert dat, als er directe reacties zijn op de oproep van de ChristenUnie, deze eerst aan het woord moeten komen. Ze merkt op dat haar fractie dit onderwerp ook heeft opgewaardeerd. In de brief stond dat er een wens was om in de commissie over dit onderwerp te spreken. Toen zij vroeg of het onderwerp opgewaardeerd moest worden, kreeg ze als reactie dat er in de commissie over gesproken zou worden. Mevrouw Matser geeft nogmaals aan graag het woord te willen voeren op dit onderwerp.

De voorzitter deelt mee dat de beslissing is genomen om degenen die het agendapunt niet hebben opgewaardeerd, hun inbreng schriftelijk te laten doen. Dit is besloten vanwege de beperkte beschikbare tijd.

De heer Dekker noemt dat het verzoek wat hij zelf poneerde, veel lijkt op die van de ChristenUnie. De heer Dekker geeft er de voorkeur aan eerst de reactie van de gedeputeerde af te wachten voordat hij volledig antwoord geeft. Hij geeft aan dat er misschien geen volledig Statenvoorstel en Statenbesluit nodig is, maar dat het onderwerp mogelijk verder uitgewerkt kan worden in een werksessie of via een commissie. De heer Dekker is op zoek naar de meest werkbare manier in deze en verzoekt de gedeputeerde om hier meer duidelijkheid over te geven.

De voorzitter merkt in reactie op mevrouw Matser op dat zij niet op de lijst staat van fracties die het agendapunt hebben opgewaardeerd. De voorzitter erkent dat hij eerder ook strikt was in zijn aanpak. Desondanks geeft hij mevrouw Matser de gelegenheid om te reageren op de inbreng van mevrouw Rikkoert. Hij benadrukt dat deze gelegenheid tot reageren voor alle commissieleden openstaat, maar dat de overige fracties hun inbreng schriftelijk kunnen leveren.

Mevrouw Matser maakt van de gelegenheid gebruik om te reageren op de oproep van mevrouw Rikkoert en geeft aan dat ze haar oproep om over de leidende principes te spreken van harte ondersteunt. Ze wil graag een aantal punten toevoegen aan de discussie.

- Ten eerste spreekt ze over welke energiesystemen en energiebronnen als belangrijk worden beschouwd en waar men mee aan de slag wil gaan. Volgens GroenLinks zouden biomassa en groen gas geen prioriteit moeten hebben, en waterstof meer gezien wordt in het licht van reststromen. Ze geeft aan dat de prioriteit zou moeten liggen bij wind-, zon-, aardwarmte- en geothermische energie.
- Mevrouw Matser benadrukt ook het belang van het tweede principe: wie organiseert het? Hiermee doelt ze op de organisatie van de participatie.

De voorzitter merkt op dat mevrouw Matser van de gelegenheid gebruikmaakt om haar inbreng te leveren. De voorzitter verzoekt daarom mevrouw Matser zich te beperken tot een korte reactie op de oproep van de ChristenUnie en haar inbreng schriftelijk te leveren.

Mevrouw Matser voegt een derde principe toe aan haar eerdere punten: de organisatie en uitvoering van de energietransitie met een focus op duurzaamheid. Ze benadrukt het belang van het gebruik van circulaire materialen en het natuurinclusief inpassen van energieprojecten.

Gedeputeerde Van Essen reageert op de vragen en inbreng van de commissie met enkele voorafgaande opmerkingen. Hij verduidelijkt dat de Energievisie in essentie een visiedocument is en geen ruimtelijk plan.

Het doel van de visie is om te schetsen hoe het duurzame en betaalbare energiesysteem in de provincie eruit zou moeten zien in 2030, 2040 en 2050. Hij benadrukt dat de Staten deze visie vaststellen via een Statenvoorstel, dat geamendeerd kan worden. De uiteindelijk vastgestelde visie dient als een belangrijke bouwsteen voor de herijking van de Omgevingsvisie in het daaropvolgende jaar en vormt ook een kader voor de pMIEK.

De gedeputeerde legt uit dat de pMIEK wel ruimtelijke implicaties heeft, aangezien deze bepaalt waar infrastructuur toegevoegd wordt. Hij erkent dat energie-infrastructuur reeds ruimtelijke keuzes beïnvloedt, met voorbeelden van variërende beschikbaarheid van netcapaciteit en de invloed daarvan op bijvoorbeeld de uitbreiding van bedrijventerreinen. Met de energievisie en de pMIEK streeft men ernaar om meer sturing te geven aan deze processen. Dit omvat ook investeringen in energie-infrastructuur op plaatsen waar veel energieafname, -opwek, of opslag verwacht wordt, waarbij de netbeheerder deze rol vervult. De gedeputeerde benadrukt dat dit de kern vormt van de taak die voor de commissie ligt.

De heer Fiscalini refereert aan een eerdere opmerking van mevrouw De Man, waarin ze aangaf dat de energievisie niet over ruimtelijk beleid moest gaan. Hij is het met haar eens dat het gebruik van het woord 'ambitie' in deze context te zwak was. Naar aanleiding van de reactie van gedeputeerde Van Essen, begrijpt de heer Fiscalini nu dat de Energievisie toch enige sturing op ruimtelijke aspecten zal hebben, aangezien dit al in de praktijk gebeurt.

Gedeputeerde Van Essen maakt een onderscheid tussen de Energievisie en de pMIEK. Hij legt uit dat de commissie vandaag de startnotitie voor de Energievisie bespreekt, welke geen ruimtelijk stuk is. De pMIEK, daarentegen, is wel degelijk ruimtelijk, aangezien het gaat over ruimtelijke ontwikkelingen, zoals waar nieuwe stations in het elektriciteitsnet of ontwikkelingen rond warmte of waterstof plaatsvinden. De gedeputeerde benadrukt dat de Energievisie een kaderstellend stuk is dat door de Staten wordt vastgesteld en dat het ook kaderstellend is voor de pMIEK. De pMIEK wordt gezien als een programma onder de Omgevingswet en wordt vastgesteld door het college. Echter, zoals vastgesteld in de vorige Statenperiode, betreft de procedure voor de pMIEK, als programma onder de Omgevingswet, de Staten op diverse momenten, waardoor zij ook hierin een rol hebben.

Mevrouw De Man uit haar zorg dat ruimtelijke sturing voor energie-infrastructuur al plaatsvindt, wat zij als onwenselijk ziet. Mevrouw De Man benadrukt de noodzaak om ervoor te zorgen dat dit niet gebeurt. Daarom doet zij een oproep om in de Energievisie vast te leggen dat de pMIEK niet als een sturingsinstrument moet fungeren, maar meer als een faciliterend middel dat aansluit bij waar men wil dat ontwikkelingen plaatsvinden in de provincie.

Gedeputeerde Van Essen waarschuwt voor het risico dat de discussie semantisch wordt. Hij legt uit dat het belangrijk is te overwegen waar netbeheerders hun investeringen doen. Momenteel neemt een netbeheerder beslissingen puur op basis van technische analyses. Hij erkent dat dit op de lange termijn structurend werkt; zonder de benodigde infrastructuur zoals een hoogspanningsstation, kunnen bepaalde projecten niet zomaar worden gerealiseerd. Daarom overkomt deze situatie de provincie momenteel. Met de pMIEK wordt beoogd dat netbeheerders beter geïnformeerd zijn over waar te investeren op basis van maatschappelijke opgaven. Hij benadrukt dat dit niet direct over de Energievisie gaat, en suggereert dat dit gesprek verder gevoerd kan worden bij de Startnotitie pMIEK.

De heer Vermaat vraagt of de gedeputeerde nog terugkomt op zijn vraag over de relatie tussen de pMIEK en de Energievisie.

Gedeputeerde Van Essen zal alle vragen langslopen en vraagt daarvoor even geduld.

De heer Fiscalini refereert aan de woorden van de gedeputeerde: Waar de netbeheerder gaat investeren.

Gedeputeerde Van Essen reageert dat dit de pMIEK betreft.

De heer Fiscalini concludeert dat de Staten niet het volledige instrumentarium hebben om te bepalen waar ontwikkelingen plaatsvinden, omdat de netbeheerder beslist waar te investeren, en dat de provincie zich vervolgens richt op het concentreren van activiteiten en ontwikkelingen naar de locaties waar de netbeheerder investeert.

Gedeputeerde Van Essen licht toe dat de netbeheerders momenteel investeringsplannen hebben op basis van de aanvragen die zij ontvangen. Hij benadrukt dat er, in lijn met het idee achter de pMIEK, meer politieke sturing vanuit de medeoverheden zal komen. De provincie speelt hierin een coördinerende rol, gebaseerd op ruimtelijke plannen. In de Omgevingsvisie zijn bijvoorbeeld woningbouwlocaties bepaald, en het is belangrijk dat netaansluitingen tijdig op deze locaties worden gerealiseerd.

De gedeputeerde verduidelijkt dat de Energievisie, hoewel niet ruimtelijk, toch structurerende keuzes bevat. In aansluiting hierop reageert hij op een vraag van de heer Vermaat over de kaderstelling voor de pMIEK. Hij bevestigt dat, naast de Energievisie, ook gevraagd wordt om een afwegingskader voor ruimtelijke keuzes in de pMIEK vast te stellen. Dit afwegingskader zal gelijktijdig worden voorgesteld met het Statenvoorstel voor de Energievisie. Dit besluit wordt door de Staten genomen.

Gedeputeerde Van Essen behandelt de vragen van de fracties op chronologische volgorde.

- Hij erkent dat het agenderen van de Startnotitie Energievisie misgegaan is en biedt daarvoor zijn excuses aan, benadrukkend dat hier de volgende keer beter op gelet moet worden.
- De gedeputeerde bevestigt dat mevrouw De Man correct heeft verwoord dat de Energievisie geen ruimtelijk sturingsinstrument is, maar eerder een brede visie op het toekomstige energiesysteem, inclusief verstandige keuzes over hoe dit eruit zou moeten zien.
- Over de inzet van de vijftig miljoen euro verduidelijkt hij dat dit niet in de huidige besprekingen wordt behandeld, maar in een apart voorstel, los van de huidige discussie en gericht op specifieke bestedingsdoelen.
- Bij de vraag van UtrechtNu! over de relatie met klimaatverandering legt hij uit dat de energievisie gericht is op het bereiken van de klimaatdoelen, zoals een klimaatneutrale energievoorziening in 2040, zoals vastgelegd in het coalitieakkoord. Echter, hij benadrukt dat het doel breder is dan alleen klimaatneutrale energie, met ook aandacht voor betaalbare energievoorziening. Hij erkent dat elke regio een relatief kleine bijdrage levert aan de klimaatopgave, maar benadrukt dat als elke regio zo denkt, niemand iets zal doen. Als topregio voelt Utrecht zich verplicht om hierin een actieve rol te spelen.
- Gedeputeerde Van Essen reageert op de inbreng van D66 over de energiebronnen die in de Energievisie aan bod komen. Hij bevestigt dat het naast zon en wind ook gaat over warmte en dat kernenergie deel uitmaakt van de discussie. Deze bronnen komen allemaal terug in de visie.
- Wat betreft de afstemming met andere provincies, benadrukt de gedeputeerde dat het concept van een Energievisie en pMIEK nieuw is en dat het nuttig is om dit over de provinciegrenzen heen enigszins uniform te benaderen, wat ook handig is voor de netbeheerders. Dit is om te voorkomen dat netbeheerders met twaalf verschillende pMIEK's te maken krijgen, wat onhandig zou zijn voor zowel de netbeheerders als de provincies. Hij verzekert dat andere provincies geen zeggenschap zullen hebben over de Utrechtse Energievisie; deze wordt door de Staten vastgesteld.
- De gedeputeerde geeft aan dat de inkoop van energie voor de provincie een organisatorisch vraagstuk is en dat dit onderwerp niet in de Energievisie wordt vastgelegd.
- De gedeputeerde bespreekt hoe de vierjaarlijkse actualisatie van de Energievisie in verband staat met lange termijnplannen en vergunningverlening. Hij benadrukt dat de visie gericht is op de lange termijn en dat vergunningen en investeringsbeslissingen niet plotseling kunnen veranderen. De visie bouwt voort op eerdere beslissingen.
- De gedeputeerde bevestigt dat er voldoende geld beschikbaar is voor het onderzoek dat nodig is voor de Energievisie.
- In reactie op de SGP stelt gedeputeerde Van Essen dat keuzes maken inderdaad essentieel is, vooral in de context van schaarste. Dit is relevant voor de pMIEK, maar ook nu al voor de Energievisie. Hij noemt het voorbeeld van warmtevoorziening in wijken en de noodzaak van het maken van

een keuze op provinciaal niveau. Hieraan liggen de Transitievisies van de gemeenten aan ten grondslag. De gedeputeerde onderstreept het belang van de rol van gemeenten en de samenwerking met medeoverheden in dit proces.

De voorzitter constateert dat de heer Vermaat een interruptie wil maken tijdens de uiteenzetting van gedeputeerde Van Essen. Hij uit echter zijn twijfel over het toestaan van deze interruptie, aangezien het belangrijk is dat de heer Van Essen zijn verhaal kan afmaken. Daarbij merkt de voorzitter op dat het inmiddels 18.00 uur is, de geplande eindtijd van de vergadering. Hij vraagt zich af of de interruptie van de heer Vermaat cruciaal genoeg is om op dit tijdstip te behandelen.

De heer Vermaat heeft een punt van orde. Hij vraagt of het mogelijk is, gezien het belang van het onderwerp, om de tweede termijn van de vergadering alsnog af te maken. Hij benadrukt de moeilijkheid van het beëindigen van de vergadering precies om 18.00 uur, vooral gezien het belang en de complexiteit van het onderwerp dat besproken wordt.

De voorzitter geeft aan bereid te zijn ruimte te maken voor interrupties, maar verzoekt de deelnemers deze beperkt te houden en vraagt of de interruptie van de heer Vermaat cruciaal is op dit punt van de bespreking.

De heer Vermaat heeft een vraag over de pMIEK en wil graag weten wat de rol van de Staten in de pMIEK, waarin belangrijke keuzes worden gemaakt.

Gedeputeerde Van Essen licht toe dat er voor de pMIEK een aparte startnotitie zal worden voorbereid. Deze startnotitie wordt voor het einde van het jaar aan de Staten voorgelegd. In deze startnotitie zal duidelijk worden aangegeven hoe de betrokkenheid van de Staten bij de pMIEK vormgegeven zal worden.

De heer Van Vuuren brengt een punt van orde naar voren. Hij geeft aan dat voor hem de beschikbare tijd nu eindigt en vraagt afspraken te maken over hoe het vervolg van de agenda wordt afgehandeld.

De voorzitter geeft aan dat voor de overige agendapunten een ander moment gezocht zal worden om deze te bespreken. Hij licht toe dat na het schorsen van de deze commissievergadering, er zo snel mogelijk een nieuw moment wordt gepland voor deze agendapunten. Hij benadrukt echter het belang van het afronden van het huidige agendapunt, aangezien dit slechts één termijn betreft.

Mevrouw De Man vraagt om een schorsing. In reactie op de vraag van de voorzitter over de noodzaak geeft mevrouw De Man aan dat gezien dit agendapunt in één termijn wordt besproken en de spreektijd van verschillende fracties nog beperkt is, te willen overleggen. Dit komt ten goede aan een effectieve bespreking van dit agendapunt.

De voorzitter geeft aan dat er geen tweede termijn wordt toegestaan. Interrupties op de gedeputeerde zijn toegestaan. Aanvullende reacties vanuit de commissie kunnen schriftelijk worden gedaan.

Mevrouw De Man zal in dat geval de commissieleden schriftelijk benaderen.

De heer Fiscalini brengt een punt van orde naar voren. Hij benadrukt dat de commissie zelf haar agenda en vergaderorde vaststelt. Volgens zijn zienswijze kan, indien de commissie een tweede termijn wenst, dit ook zo worden besloten.

De voorzitter bevestigt dat het de commissieleden vrij staat agendapunten op te waarderen of te agenderen.

De heer Fiscalini refereert aan de inbreng van mevrouw Rikkoert inzake het Reglement van Orde waarin dit is bepaald.

De voorzitter herinnert eraan dat de vergadering volgens afspraak om 18.00 uur zou eindigen. Hij wijst ook op het menselijke aspect: zowel de griffie als hijzelf zitten al vijf uur lang zonder beweging. Hij benadrukt dat het aan de leden en het college is om hun tijd goed te bewaken. Hij geeft aan dat hij zijn best doet om iedereen daaraan te herinneren en dat hij zojuist streng is geweest. De voorzitter besluit dat er slechts één termijn zal zijn en dat de rest van de inbreng schriftelijk kan of opnieuw op de agenda kan worden geplaatst. De vergadering wordt geschorst voor de volgende agendapunten, die op een later moment terug zullen komen.

Gedeputeerde Van Essen vervolgt zijn inbreng en benadrukt twee belangrijke punten die in de eerste termijn naar voren zijn gebracht:

- Hij erkent de wens van de Staten om niet pas bij een negentig procent-versie van de Energievisie betrokken te worden. Het is niet de bedoeling dat de Staten pas laat in het proces hun inbreng kunnen geven. Daarom wordt in het eerste kwartaal van het jaar een werksessie georganiseerd, die naar verwachting twee tot drie uur zal duren. Dit biedt een uitgebreide gelegenheid voor de Staten om over de leidende principes, zoals door mevrouw Rikkoert genoemd, te discussiëren. Deze werksessie zal waarschijnlijk in februari plaatsvinden, waardoor de Staten vroeg in het proces hun input kunnen geven. Na de werksessie volgt een negentig procent-versie van de Energievisie die met de Staten besproken wordt, waarschijnlijk in april. Voor het zomerreces is het de bedoeling dat het college de Energievisie vaststelt. In dit hele proces worden ook gemeenten betrokken, die de mogelijkheid krijgen om schriftelijk input te leveren. Het is belangrijk dat de Energievisie rond de zomer door het college wordt vastgesteld, omdat deze ook dient als input voor de volgende ronde pMIEK's.

Mevrouw Rikkoert benadrukt, in lijn met wat eerder door de PvdA is aangegeven, dat zodra het voorstel ter besluitvorming voorligt, de keuze meestal beperkt is tot het bevestigen van wat al voorgesteld is. Gezien het belang van het bespreken van de leidende principes in een veel eerder stadium, wat ook door de gedeputeerde erkend is, stelt ze voor dat de Provinciale Staten hierover moeten kunnen debatteren en deze gezamenlijk moeten vaststellen. Als de commissie deze mening deelt, is dit een mogelijke conclusie op basis van de huidige discussie.

Gedeputeerde Van Essen benadrukt opnieuw dat de Provinciale Staten de Energievisie vaststellen en begrijpt hun wens om vroegtijdig sturing te kunnen geven aan dit proces. Hij bevestigt dat dit zal gebeuren via een werksessie. Hij waarschuwt dat als er een apart Statenvoorstel voor de leidende principes zou komen, dit de planning aanzienlijk zou vertragen, waardoor het niet haalbaar zou zijn om de Energievisie voor het zomerreces vast te stellen. Dit zou ook het proces voor de pMIEK ernstig vertragen, wat negatieve gevolgen zou hebben voor de sturingsmogelijkheden op de investeringsplannen van de netbeheerders. Gedeputeerde Van Essen staat open voor het idee om mogelijk twee werksessies te organiseren: één specifiek over de leidende principes en een andere over een breder scala aan onderwerpen. Hij begrijpt de bezorgdheid en wensen van de Statenleden, maar adviseert sterk tegen het volgen van een traject met een apart Statenvoorstel, aangezien dit tot een vertraging van ongeveer drie maanden zou leiden. Hij benadrukt het belang van het gezamenlijk vastpakken van dit politieke stuur in het proces.

Mevrouw Rikkoert benadrukt het belang voor de Provinciale Staten om meer aan het stuur te zitten, vooral op cruciale momenten in het proces. Ze wijst erop dat als de Energievisie al is vastgesteld voordat de Staten hun input hebben kunnen geven, zij slechts met enkele amendementen formele wijzigingen kunnen aanbrenge. Ze begrijpt dat werksessies een manier zijn om input te leveren, maar merkt op dat deze geen formele beslissingskracht hebben; de gedeputeerde en het college kunnen uiteindelijk naar eigen inzicht handelen met de input uit de werksessies. Mevrouw Rikkoert vindt dit onderwerp zo cruciaal dat zij van mening is dat er formeel meer bevoegdheid bij de Staten zou moeten liggen. Ze wil ervoor zorgen dat de Staten daadwerkelijk invloed hebben op de Energievisie en niet enkel achteraf kleine wijzigingen kunnen doorvoeren.

De voorzitter constateert dat er onder de leden van de commissie behoefte is aan meer invloed op het proces van de Energievisie. Hij merkt op dat verschillende fracties die de kwestie hebben opgewaardeerd deze behoefte lijken te delen. De voorzitter geeft aan het college mee dat er iets gedaan moet worden met

deze behoefte van de commissie, en dat dit meer zou moeten zijn dan alleen een werksessie. Hij concludeert dat er behoefte is aan een formelere aanpak. Vervolgens stelt de voorzitter de vraag of dit in de vorm van een Statenvoorstel moet worden gegoten of dat er schriftelijk op teruggekomen moet worden over de wijze waarop hiermee omgegaan wordt. Hij vraagt mevrouw Rikkoert om op deze vraag te reageren en zo bij te dragen aan de beslissing over hoe verder te gaan met de behandelde kwestie.

Mevrouw Rikkoert stelt voor om de vergadering voor vijf minuten te schorsen, zodat er tijd is om de kwestie onderling af te stemmen. Ze geeft aan dat ze het lastig vindt om zelfstandig te beslissen over de te volgen aanpak en ziet het belang van overleg met andere leden om tot een gezamenlijke beslissing te komen.

De voorzitter schorst de vergadering vijf minuten.

Schorsing 18.09 tot 18.16 uur.

Na de schorsing van de vergadering geeft de voorzitter het woord aan mevrouw Rikkoert om de uitkomsten van de onderlinge besprekingen te delen.

Mevrouw Rikkoert geeft aan dat er een gezamenlijke behoefte is geuit om op een later tijdstip nog een tweede termijn op dit agendapunt te organiseren.

De voorzitter stelt voor om het onderwerp opnieuw te agenderen, niet specifiek als een tweede termijn, maar als een nieuw agendapunt. Dit geeft ook de fracties die het onderwerp niet hebben opgewaardeerd, maar die ongetwijfeld een mening hebben na alles wat gedeeld is, de kans om het woord te voeren. De voorzitter geeft aan dat dit in de planning zal worden opgenomen voor de volgende vergadering. Vervolgens geeft de voorzitter gedeputeerde Van Essen de gelegenheid de beantwoording van de vragen af te ronden.

Gedeputeerde Van Essen vervolgt met de beantwoording:

- Voor de schorsing is de rol van Provinciale Staten bij het beslissen over de leidende principes van de Energievisie ter sprake gebracht. Gedeputeerde Van Essen benadrukt dat gemeenten ook sterk betrokken willen worden en invloed willen kunnen uitoefenen op wat in de provincie wordt vastgesteld. De uiteindelijke besluitvorming ligt bij de Staten. Hoewel de gemeenten uiteindelijk een secundaire rol spelen, worden zij wel goed betrokken.
- De gedeputeerde adresseert de wens uit de commissie om de omgeving, stakeholders en inwoners, adequaat te betrekken. Een online raadpleging wordt gezien als de meest geschikte vorm gezien het karakter van het onderwerp. Hij merkt op dat een burgerforum extra tijd kost, een duidelijke opdracht vereist en een deel van de invloed wegneemt. Gezien de discussie en de aard van het onderwerp, denkt gedeputeerde Van Essen dat internetconsultatie passend is.
- In reactie op een vraag van Volt over de mogelijkheid om de doelstelling van een klimaatneutrale energievoorziening vóór 2040 te realiseren, geeft Van Essen aan dat de huidige ambitie van 2040, zoals vastgesteld in het coalitieakkoord, al zeer ambitieus is. Hij acht het onrealistisch om deze doelstelling naar voren te halen en beschouwt 2040 als een voldoende uitdagend doel.
- Tot slot, in reactie op de vraag over opslag, geeft de gedeputeerde aan dat dit onderdeel betrokken wordt in de besluitvorming.

De heer Fiscalini merkt op dat enkele van zijn vragen nog niet zijn beantwoord, maar verwacht dat deze de volgende keer aan bod komen. Hij richt zich met een vraag aan gedeputeerde Van Essen voor de volgende vergadering. Hij suggereert dat het nuttig zou zijn als de provincie eventuele bestaande leidende principes of een voorlopige opzet hiervan alvast aan de Statenleden zou kunnen verstrekken. Hij denkt dat dit voorbereidend materiaal zou kunnen helpen om toekomstige discussies tijdens de volgende commissievergadering te beperken of te verhelderen.

De voorzitter wijst erop dat nog niet bekend is wanneer de volgende commissievergadering plaats zal vinden en of het lukt om voor die tijd deze informatie aan te leveren.

De heer Vermaat refereert aan zijn eigen inbreng en de vragen die hij stelde over de relatie tussen de Energievisie en het pMIEK. Hij verzoekt om een overzichtelijk document, bij voorkeur op één A4'tje, waarin de kaderstellende rol en de invloed van de Provinciale Staten binnen deze processen duidelijk worden gemaakt. Dit verzoek komt voort uit enige verwarring die hij zelf ervoer tijdens de beantwoording van de vragen.

De voorzitter merkt op dat dit wordt genoteerd.

De heer De Jong merkt op dat hij nog geen reactie heeft ontvangen op de punten die hij heeft ingebracht. Hoewel hij begrijpt dat dit op een later moment kan gebeuren, gezien de mogelijke schorsing van de vergadering, benadrukt hij het belang van een antwoord op zijn vragen. Zijn vragen gingen voornamelijk over de aansluiting van het Europese kader op de Energievisie en de actualisatie van de startnotitie. Hij stelt voor om zijn vragen schriftelijk in te dienen als dat nodig is, maar hij vindt het essentieel dat er een reactie komt op de door hem aangekaarte onderwerpen.

De voorzitter vraagt de heer De Jong de vragen te onthouden en deze desgewenst schriftelijk in te dienen of te bewaren voor tijdens de bespreking van dit agendapunt in de volgende commissievergadering.

Gedeputeerde Van Essen spreekt over de verwachtingen rondom de leidende principes van de Energievisie. Hij waarschuwt dat het onrealistisch is om te verwachten dat er al een uitgewerkte lijst van leidende principes zal zijn bij de volgende bespreking, die hij hoopt dat eerder dan over een maand plaatsvindt. Hij erkent de wens van de Statenleden om een actieve rol te spelen in het vormgeven van deze principes en belooft te onderzoeken hoe aan deze wens tegemoet kan worden gekomen, zowel qua planning als vorm. Gedeputeerde Van Essen benadrukt ook het belang van betrokkenheid van gemeenten en inwoners in dit proces. Hij wil voorkomen dat er een situatie ontstaat waarbij lokale bestuurders zich buitengesloten voelen. Als mogelijke oplossing zegt hij toe om te kijken naar een praktische werkwijze, wellicht samengevat op één A4'tje, die helpt om op een effectieve manier tegemoet te komen aan de verschillende belangen en verwachtingen. Daarin zal ook een duiding gegeven worden van de relatie tussen de Energievisie en de pMIEK.

De heer Fiscalini spreekt zijn verwachting uit over de tijdslijn voor de ontwikkeling van de leidende principes van de Energievisie. Hij gaat ervan uit dat het formuleren van deze principes niet veel langer zal duren. Hij refereert aan een eerder verzoek om dit onderwerp op een later tijdstip te behandelen, waarbij gedeputeerde Van Essen had aangegeven dat er enige urgentie is, omdat binnen enkele maanden al een volgende stap moet worden gezet. Hieruit leidt de heer Fiscalini af dat de leidende principes waarschijnlijk al in ontwikkeling zijn en niet meer vanaf nul opgesteld hoeven te worden.

De voorzitter vat samen en geeft aan dat alle beschikbare informatie gedeeld zal worden met de commissie. Mocht er op dit moment nog geen concrete informatie beschikbaar zijn, dan kan de commissie hierop terugkomen na de schorsing.

18. [SB Vervoerplannen 2024 U-OV en Syntus](#)

Dit agendapunt is aangehouden.

19. [SB Afschaling U-OV-concessie](#)

Dit agendapunt is aangehouden.

20. [SB Inzet BO MIRT 2023](#)

Dit agendapunt is aangehouden.

21. [SB Knelpunten door landbouwvoertuigen op gemeentelijke wegen](#)

Dit agendapunt is aangehouden.

25. Schorsing

De voorzitter informeert de leden dat ze zo snel mogelijk op de hoogte zullen worden gebracht van het tijdstip waarop de commissievergadering zal worden voortgezet. Tijdens deze voortzetting zullen zowel de onderwerpen die tijdens deze vergadering niet behandeld zijn, als de Statenbrief Startnotitie Energievisie op de agenda staan. De voorzitter schorst de vergadering.

Niets meer aan de orde zijnde, schorst de voorzitter de vergadering om 18.23 uur.

TOEZEGGINGEN

4. Ingekomen stukken M&M

Klacht over geluidsreducerend asfalt N230, opgewaardeerd door GroenLinks.

Gedeputeerde Van Schie zegt toe dat in aanloop naar het lopende project, waar hij later op terugkomt, hij graag met de heer Boerefijn in gesprek wil gaan over het verminderen van de overlast en het verbeteren van de dialoog, in de hoop op een frisse start.

Sapfabriek Schulp bedreigt de Vechtstreek – brief provincie Utrecht, opgewaardeerd door de PVV.

Gedeputeerde Van Schie zegt toe schriftelijk de volgende vragen te beantwoorden:

- Is de subsidie door de Provincie Utrecht aan de gemeente Breukelen daadwerkelijk verleend?
- Wat is er met deze subsidie gebeurd?
- Indien deze subsidie niet is gebruikt, heeft de provincie vragen gesteld aan de gemeente Breukelen hierover?

15. SB Motie 61, op zoek naar de juiste snelheid voor de N199

Gedeputeerde Van Schie zegt toe dat er serieus wordt gekeken naar de N199, de leefbaarheidsmaatregelen en een logische plek voor de landbouwvoertuigen. Het College zal terugkomen bij de Staten op het moment dat de plannen ten uitvoer worden gebracht.

17. SB Startnotitie Energievisie

Gedeputeerde Van Essen zegt toe te kijken naar een praktische werkwijze om te komen tot leidende principes, die helpt om op een effectieve manier tegemoet te komen aan de verschillende belangen en verwachtingen van gemeenten, Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten. Daarin zal ook een duiding gegeven worden van de relatie tussen de Energievisie en de pMIEK.